

Glasnik

Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini

ISSN 1512-6609

11-12

Sarajevo

novembar-decembar 2021.

VOL. LXXXIII • Str. 871-1078

U ovom broju pišu:

Mensur Malkić • Edin Lepenica • Mensur Valjevac i Mina Valjevac
• Jusuf Džafić • Mevlud Dudić • Muamer Šehić Durmišević

| Sadržaj

Tefsir

877-890 Mensur Malkić • Tefsirske implikacije pauziranja na riječi kellā (كَلَّا)

Kulturna baština

891-910 Edin Lepenica • Organizacioni aspekt obavljanja hadža u SR BiH u fondovima Gazi Husrev-begove biblioteke (1945-1992) (nastavak iz broja 9-10.)

Eseji

911-942 Mensur Valjevac i Mina Valjevac • Kur'ansko-hadiske odrednice pripadnosti Ehli-bejtu

Pogledi

943-962 Jusuf Džafić • Sujevjerni i inovjerni pogrebni običaji na našim prostorima

Preseljenja na ahiret

963-970 Mevlud Dudić • Lik i djelo akademika muftije Muamera Zukorlića

971-976 Muamer Šehić Durmišević • Odlazak posljednjeg sufije staroga kova - U povodu preseljenja na ahiret Salih-ef. Ibriševića (1941-2021)

Svršenici medresa

977-988 Svršenici i svršenice naših medresau 2021. godini

Službeni dio

991-1003 Aktivnosti Vijeća muftija

1005-1019 Aktivnosti Rijaseta

1019-1065 Dekreti

فهرست

موضوعات تفسيرية

٨٩٠-٨٧٧ منصور مالكيثش • المضامين التفسيرية للوقف ما بعد لفظة كلا عند قراءة القرآن

تراث ثقافي

٨٩٧-٩١٠ آدين لبينيتسا • الناحية التنظيمية الخاصة بأداء فريضة الحج من جمهورية البوسنة والهرسك
الاشتراكية في وثائق مكتبة الغازي خسرويك (١٨٤٥-١٩٩٢م)

مقالات

٩١١-٩٤٢ مينا فاليفاتش، منصور فاليفاتش • دلالات القرآن والسنة على الانتماء إلى أهل البيت

نظرات

٩٤٣-٩٦٢ يوسف جافيتش • العادات الجنائزية في أنحاءنا وما هو خرافي وغير إسلامي منها

الارتحالات إلى الحياة الآخرة

٩٦٣-٩٧٠ المفتي مولود أفندي دوديتش • شخصية وأعمال المفتي الراحل معمر زوكورليثش

٩٧١-٩٧٦ الشيخ معمر شيهيتش دورميشفيتش • ارتحال آخر المتصوفين من نوع قديم

مدارسنا الإسلامية

٩٧٧-٩٨٨ الخرجون والخريجات في مدارسنا الإسلامية عام ٢٠٢١م

رسميات

لجنة المفتين للمشيخة الإسلامية	١٠٠٣-٩٩١
نشاطات الرئاسة	١٠١٧-١٠٠٥
قرارات التوظيف والعزل عن الوظيفة	١٠٦٥-١٠١٩

| Contents

Tafsir

877-890 Mensur Malkic • Tafsīr Implications of Pausing on the Word Kellā (كَلَّا)

Cultural Haretag

891-910 Edin Lepenica • Organizational Aspect of Performing Hajj in SR BiH in the Funds of Gazi Husrev-Bey Library (1945-1992)

Essays

911-942 Mina Valjevac and Mensur Valjevac • Qur'anic-Hadith Determinants of Belonging to the Prophet's Family

Views

943-962 Jusuf Dzafic • Superstitious and Unbelieving Funeral Customs in Our Region

Passings

963-970 Mevlud Dudic • Character and Work of Academician Mufti Muamer Zukorlic

971-976 Muamer Sehic Durmisevic • Departure of
the Last Sufi of the Old School

Our Madrasas

977-988 The Graduates, both Male and Female, of Our Madrasas in 2021.

The Official Part

991-1003 Activities of the Council of Muftis

1005-1017 The Activities of Riyasat

1019-1065 Decrees

Tefsirske implikacije pauziranja na riječi *kellā* (كَلَّأ)

Doc. dr. hfz. Mensur Malkić

direktor gazi husrev-begove medrese u sarajevu
direktor@medresasa.edu.ba

Sažetak

U ovom radu izložit ćemo značenja riječi *kellā* (كَلَّأ) i stavove autoriteta u arapskom jeziku u vezi s njezinom višeznačnosta, kao i različite vrste pauzalnih i početnih formi ove riječi. Shodno kur'anskom redosljedu, navest ćemo ajete u kojima je upotrijebljena riječ *kellā* (كَلَّأ) i ukazati na moguće tefsirske implikacije primjenom pauzalne i početne forme s ciljem skretanja pažnje učačima, recitatorima Kur'ana na važnost i obavezu pridržavanja znakova za zastajanje navedenih u Mushafima koji, kao važan dio tedžvidske nauke, čuvaju značenje kur'anskog teksta i kur'anske poruke.

Ključne riječi: Kur'an, Mushaf, *kellā*, pauzalne, početne i kontekstualne forme.

Uvod

Riječ *kellā* (كَلَّأ)¹ je prilog za odbijanje (حَرْفُ الرَّدِّعِ),² ali i prilog za negativan odgovor (حَرْفُ الْجَوَابِ) u značenju - nikako; a mogla bi se svrstati i u odrične priloge (حَرْفُ النَّفْيِ).

¹ Vidi: Teufik Muftić, *Gramatika arapskog jezika*, Ljiljan, Sarajevo, 1997, str. 336.

² Riječ *rad'* (رَدْعٌ) izvedena je od prve vrste glagola *rada'a* (رَدَعٌ) što znači – opominjati, prigovoriti. Vidi: Teufik Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, Sarajevo, Rijaset IZ u BiH, El-Kalem, 1997, str. 523.

Kako prenosi Mekki, Ahmed bin Jahja smatra da je riječ *kellā* (كَلَّا) u osnovi *lā* (لَا) čestica koja se koristi za negaciju na koju je kao prefiks došao konsonant *kāf* (ك) za sličnost i znači - *kao*, pa je nastala jedna riječ usljed čega je čestica *lā* (لَا) dobila *tešdid* kako bi *kāf* (ك) prestao značiti sličnost. Tako je riječ *kellā* (كَلَّا) dobila značenje negativnog odgovora na ono što joj je prethodilo.³

O značenju riječi *kellā* (كَلَّا) postoje razilaženja među autoritetima u arapskom jeziku:

Jedna grupa učenjaka, među kojima su El-Halil, Sibevejh, El-Ahfeš, El-Mubered, Ez-Zedždžadž i Ahmed b. Jahja, zastupa stav da riječ *kellā* (كَلَّا) znači odgovor, odbijanje i kritiku onog što joj je prethodilo.

Druga grupa smatra, da riječ *kellā* (كَلَّا) znači *uistinu* ili *zaista* (حَقًّا), tj. smatraju je imenicom jer ona nosi značenje infinitiva a to se može razumjeti na sljedeći način: *ehakku zalike hakkan*, (أَحَقُّ ذَلِكَ حَقًّا) što znači: *Potvrđujem da je to istina*. Ovo mišljenje zastupa Kisa'i i drugi. Ibn-l-Enbari ističe da mufessiri smatraju da riječ *kellā* (كَلَّا) znači *uistinu* (حَقًّا).

Treći smatraju da riječ *kellā* (كَلَّا) znači – *eto*, tj. isto što i *elā* (أَلَا) a ova čestica koristi se za započinjanje govora, tj. kada se otvara govor ili tema, tada se započinje sa *kellā* (كَلَّا) i *elā* (أَلَا). Ovo je mišljenje Ebu Hatima i drugih.

El-Ferra' zastupa mišljenje da se riječ *kellā* (كَلَّا) tretira isto kao *sevfe* (سَوْفَ) jer je povezana s onim što slijedi te se na njoj ne treba pauzirati, El-Ferra'a u ovom mišljenju slijedi Muhammed b. Sa'dan ed-Darir i Ebu Abdurrahman b. el-Jezidi.⁴

Vrste pauzalnih formi na riječi *kellā* (كَلَّا)

Riječ *kellā* (كَلَّا) nalazi se na 33 mjesta u Kur'anu, u petnaest mekkanskih sura. Sujuti u *Itkanu* navodi da čestica *kellā* (كَلَّا) na sedam mjesta ima značenje - opominjanja, odbijanja ili sprečavanja i na osnovu *idžma'a* na tim mjestima se pauzira, dok na ostalim mjestima gdje riječ *kellā* (كَلَّا) znači – *uistinu*,⁵ nije dozvoljeno pauzirati. Na nekim mjestima riječ *kellā*

3 Ibn Ġazarī, *At-Tamhīd fī 'ilm at-taġwīd*; taḥqīq: 'Aliyy Ḥusayn al-Bawwāb, Rijad, 1985, str. 179.

4 Ibn Ġazarī, *At-Tamhīd*..., op. cit., str. 177-178.

5 Teufik Muftić, *Arapsko-bosanski*..., op. cit., str. 315.

(كَلَّا) može nositi oba značenja tako da se primjenjuju oba pravila. U obrazloženju navedenog stava Sujuti navodi mišljenje učenjaka Mekkijsa koji smatra da se pri pauziranju na riječi *kellā* (كَلَّا) treba uvažavati kontekstualna forma i značenje ajeta, te shodno tome iznosi četiri stava:

dobro je pauzirati na riječi *kellā* (كَلَّا) ako se njeno značenje odnosi na opominjanje, odbijanje ili sprečavanje i može se s njom nastaviti učenje ako ona znači uistinu (حَقًّا), a takvo značenje ima na 11 mjesta u Kur'anu.⁶

dobro je pauzirati na riječi *kellā* (كَلَّا), ali se ne može od nje nastaviti učenje, nego se treba spojiti s onim što je prije nje i poslije nje.⁷

nije lijepo pauzirati na riječi *kellā* (كَلَّا) niti s njom nastaviti učenje, nego se ona spaja s onim što joj prethodi i s onim što je poslije nje.⁸

nije lijepo pauzirati na riječi *kellā* (كَلَّا), ali se može s njom nastaviti učenje.⁹

U nastavku ćemo navesti svih 33 pozicije riječi *kellā* (كَلَّا) u Kur'anu i ukazati na vrste pauzalnih i početnih formi u svakom pojedinačnom primjeru:

Na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu ﴿كَلَّا ۚ عَرِيسًا ۖ لَّيْسَ بِهَا عَقِيدًا﴾¹⁰ je potpuna pauzalna forma (الْوَقْفُ النَّامُ)¹¹ jer je riječ *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu došla u značenju negacije, odnosno kao negativan odgovor na pitanje koje je prethodilo, npr.: *Ili je on budućnost prozreo ili je od Milostivoga obećanje primio? – Nijedno!*¹²

Na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu ﴿وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَّيَكُونُوا لَهُمْ عُرًّا﴾¹³ je također potpuna pauzalna forma (الْوَقْفُ النَّامُ)¹⁴ jer je riječ *kellā* (كَلَّا) i u ovom ajetu došla u značenju negacije, npr.: *Oni kao zagovornike nekakva božanstva, a ne Allaha, uzimaju. – A ne valja tako!* Pauziranje na riječi *kellā*

6 Na dva mjesta u suri *Maryam*: ﴿كَلَّا ۚ عَرِيسًا ۖ لَّيْسَ بِهَا عَقِيدًا﴾ (كَلَّا ۚ عَرِيسًا ۖ لَّيْسَ بِهَا عَقِيدًا); zatim u *Al-Mu'minūn*: ﴿فِيمَا تَرَكْتُمْ﴾ (كَلَّا); u *Saba'*: ﴿شَرَّكَاءَ كَلَّا﴾ (كَلَّا); u *Al-Ma'ārif*: ﴿كَلَّا ۚ لَّيْسَ بِهٖ نَجِيهٖ﴾ (كَلَّا ۚ لَّيْسَ بِهٖ نَجِيهٖ); na 2 mjesta u *Al-Muddattir*: ﴿كَلَّا ۚ اِنَّ اَزِيدَ﴾ (كَلَّا ۚ اِنَّ اَزِيدَ); u *Al-Muṭaffifin*: ﴿كَلَّا ۚ اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِيْنَ﴾ (كَلَّا ۚ اَسَاطِيرُ الْاَوَّلِيْنَ); u suri *Al-Faḡr*: ﴿اَهَآئِنَ﴾ (كَلَّا); u *Al-Ḥuṭama*: ﴿اَخْلَدُوْا﴾ (كَلَّا).

7 Takva su dva primjera u *Aš-Šu'arā'*: ﴿قَالَ كَلَّا ۚ اَنْ يَّمُتُّوْا﴾ (كَلَّا ۚ اَنْ يَّمُتُّوْا); u *Al-Muddattir*: ﴿قَالَ كَلَّا ۚ اَنْ يَّمُتُّوْا﴾ (كَلَّا ۚ اَنْ يَّمُتُّوْا).

8 Takav primjer je u suri *An-Naba'*: ﴿نَوْمٌ لَّعَيْسَ اَلَا كَمْ مَتَّ﴾ (نَوْمٌ لَّعَيْسَ اَلَا كَمْ مَتَّ) i u *At-Takwim*: ﴿نَوْمٌ لَّعَيْسَ اَلَا كَمْ مَتَّ﴾ (نَوْمٌ لَّعَيْسَ اَلَا كَمْ مَتَّ).

9 To je na preostalih 18 mjesta. Čalālu-d-dīn 'Abdu-r-Raḥmān as-Suyūṭī, *Al-Itqān fi 'ulūm al-Qur'ān*, dio I, Kairo, bez godine izdanja, str. 116.

10 *Maryam*, 78-79.

11 Abū 'Amr ad-Dānī, *Al-Muktafā fi al-waḡf wa al-ibtidā'*, Kairo, 2010, str. 164.

12 Prijevod kur'anskih ajeta, uz neznatne izmjene, preuzet je iz *Kur'ana s prevodom*, preveo Besim Korkut, Sarajevo, 1984.

13 *Maryam*, 81-82.

14 Ad-Dānī, *Al-Muktafā...*, op. cit., str. 164.

(كَلَّا) u ovom ajetu učaci smatraju potpunim (التَّامُّ) a neki zadovoljavajućim (كَافٍ). Međutim, Ebu Hatim je mišljenja da se može započeti sa riječi *kellā* (كَلَّا) ako se uzme mišljenje da riječ *kellā* (كَلَّا) znači *uistinu* (حَقًّا) ili *eto* (أَلَّا),¹⁵ npr.: *Oni kao zagovornike nekakva božanstva, a ne Allaha uzimaju. – Uistinu, božanstva će poreći da su im se klānjali i bit će im protivnici.*

Pauziranje na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (رَعَلِيَّ أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا)¹⁶ je potpuno (الْوَقْفُ التَّامُّ)¹⁷ jer je riječ *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu došla u značenju negacije, npr.: *Kad nekom od njih smrt dođe, on uzvikne: „Gospodaru moj, povrati me da uradim kakvo dobro u onome što sam ostavio!“ – Nikada!* Neki smatraju da je pauziranje prije riječi *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu zadovoljavajuća pauzalna forma (الْوَقْفُ الْكَافِي), te primjenjuju početnu formu sa riječi *kellā* (كَلَّا) smatrajući da ona znači *eto* (أَلَّا), npr.: *Kad nekom od njih smrt dođe, on uzvikne: „Gospodaru moj, vrati me da uradim kakvo dobro u onome što sam ostavio!“ – Eto, to su riječi koje će on uzalud govoriti... A onaj ko je stava da riječ *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu znači *uistinu* (حَقًّا) nije u pravu, jer da ona znači *uistinu* (حَقًّا), onda bi riječ poslije nje bila sa *fethom*, npr.: *ennehā* (أَنَّهَا), zato što se poslije riječi *uistinu* (حَقًّا) ne može reći *innehā* (إِنَّهَا), nego *ennehā* (أَنَّهَا).¹⁸*

Pauziranje na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (قَالَ كَلَّا) ^{﴿١٩﴾} يَقْتُلُونَ je potpuno pauziranje (الْوَقْفُ التَّامُّ)²⁰ jer je riječ *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu došla u značenju negacije, ali se ne može nastaviti učenje s njom, nego se treba spojiti s onim što je prije nje, tj. s glagolom *kāle* (قَالَ), npr.: *On (Mūsā) je rekao: „Gospodaru moj, bojim se da me oni u laž ne utjeraju, da mi ne postane teško u duši i da mi se jezik ne saplete; zato podaj poslanstvo i Hārūnu, a ja sam njima i odgovoran, pa se plašim da me ne ubiju.“ „Neće!“ – reče On.*

Prema mišljenju El-Halila i onih koji ga slijede dozvoljeno je pauziranje na riječi *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu. Tako misli i grupa učača od kojih su:

¹⁵ Ibid, str. 164.; Ibn Ġazarī, *At-Tamhīd...*, op. cit., str. 182.

¹⁶ *Al-Mu'minūn*, 100.

¹⁷ Ad-Dānī, *Al-Muktafā...*, op. cit., str. 178.

¹⁸ Tako je zabilježeno u stihu: (أَحَقُّ أَلَّ حَبْرَتَنَا اسْتَقْلُوا فَبَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ فَرِيقٌ) – „Zar su, uistinu, naše komšije smatrale da smo mi slabi? Naše namjere i njihove namjere – različite su.“ Isto važi za riječ *kellā* (كَلَّا) na drugoj poziciji u *ʿAbasa*, prvoj, trećoj i četvrtoj poziciji u suri *Al-Muṭaffifīn*, prvoj poziciji u suri *Al-ʿAlaq* jer je na svakom tom mjestu poslije riječi *kellā* (كَلَّا) došlo *inne* sa *kasrom* (كَسْرًا) i zato se ona na ovim mjestima tumači kao – *eto* (أَلَّا). Vidi šire: Ibn Ġazarī, *At-Tamhīd...*, op. cit., str. 183.

¹⁹ *Aš-Šu'arā'*, 14-15.

²⁰ Ad-Dānī, *Al-Muktafā...*, op. cit., str. 187.

Nafi' i Nesir b. Jusuf el-Bagdadi, jer to znači: (لَيْسَ الْأَمْرُ كَذَلِكَ) *Nije to tako! Oni to ne vezuju za tvoje ubistvo*, odnosno, to je negacija i odgovor na riječi Mūsā, a.s.: *...pa se plašim da me ne ubiju*. Dakle, odgovor je sa značenjem: *Neće to tako biti!* U tom slučaju ne primjenjuje se početna forma sa česticom *kellā* (كَلَّا) jer je i ona dio kazivanja u riječima Allaha, dž.š., koje je uputio Mūsā'u, a.s., kao odgovor. Međutim, može se pauzirati na riječi *jaktulūn* (يَجْتُلُونَ) koja se nalazi na kraju ajeta a zatim započeti učenje sa riječima *kāle kellā* (قَالَ كَلَّا) u značenju *eto (أَلَا) ili uistinu (حَقًّا)*,²¹ npr.: *On reče: „Eto, idite obojica sa dokazima našim, Mi ćemo s vama biti i slušati.“*

Pauziranje na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (قَالَ أَصْحَابُ مُوسَىٰ إِنَّا لَمُدْرِكُونَ ﴿٢٢﴾ قَالَ كَلَّا) ²² je potpuno (الْوَقْفُ النَّامُ)²³ jer je riječ *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu došla u značenju negacije, npr.: *I oni ih, kad se Sunce rađalo, sustigoše, pa kad jedni druge ugledaše, drugovi Mūsā'ovi povikaše: „Samo što nas nisu stigli!“ - „Neće!“* - reče on (*Mūsā*). Dakle, na riječi *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu se pauzira jer su to riječi Mūsā'a, a.s., kojima se obraća Benu Israelićanima, u smislu: *Nije tako kao što vi mislite*. Međutim, na ovom mjestu je dozvoljeno primijeniti početnu formu s riječima *kāle kellā* (قَالَ كَلَّا) samo u značenju *eto (أَلَا)*, npr.: *Mūsā reče: „Eto, zaista je Gospodar moj sa mnom, On će mi put pokazati.“* Ed-Dani ističe: *„Nije dozvoljeno pauzirati na riječi *kāle* (قَالَ) niti započeti sa *kellā* (كَلَّا), to je jasno.“*²⁴

Na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (قُلْ أَرُونِي الَّذِينَ أَلْحَقْتُمْ بِهِ شُرَكَاءَ كَلَّا) ²⁵ je potpuna pauzalna forma (الْوَقْفُ النَّامُ)²⁶ jer je riječ *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu došla u značenju negacije, npr.: *Reci: „Pokažite mi one koje smatrate Njemu ravnim!“ Nema ih! Učenje treba započeti sa riječi *bel* (بَلْ)*. Međutim, dozvoljeno je primijeniti početnu formu sa riječi *kellā* (كَلَّا) ako pauziramo nakon riječi *šurekā'* (شُرَكَاءَ),²⁷ npr.: *Nema ih; postoji samo Allah, Silni i Mudri*.

Na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (يُنَجِّهِ ﴿٢٨﴾ كَلَّا) ²⁸ je potpuna pauzalna forma (الْوَقْفُ النَّامُ)²⁹ jer je riječ *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu došla u značenju negacije,

21 Ibn Ġazarī, *At-Tamhīd...*, op. cit., str. 183.

22 *Aš-Šu'arā'*, 61-62.

23 Ad-Dānī, *Al-Muktafā...*, op. cit., str. 188.

24 Vidi: Ibn Ġazarī, *At-Tamhīd...*, op. cit., str. 183.

25 *Saba'*, 27.

26 Ad-Dānī, *Al-Muktafā...*, op. cit., str. 208.

27 Ibn Ġazarī, *At-Tamhīd...*, str. 184.

28 *Al-Ma'arīf*, 14-15.

29 Ad-Dānī, *Al-Muktafā...*, op. cit., str. 259.

npr.: *Nevjernik bi jedva dočekao da se od patnje toga Dana iskupi sinovima svojim, i ženom svojom, i bratom svojim, i porodicom svojom koja ga štiti, i svima ostalima na Zemlji - samo da se izbavi. – Nikada!* Ebu Amr smatra da je na ovom mjestu pauziranje na riječi *kellā* (كَلَّا), potpuna pauzalna forma (الْوَقْفُ التَّامُّ), ukoliko je tumačimo kao odgovor (رَدٌّ) ili negaciju (نَفْيٌ). Ali ukoliko je razumijevamo kao – *eto* (أَلَّا) ili – *uistinu* (حَقًّا), onda nećemo pauzirati na njoj, nego na riječi prije čestice *kellā* (كَلَّا), te će početna forma biti izgovarajući riječ *kellā* (كَلَّا),³⁰ npr.: *Uistinu, ona će sāmā buktinja biti koja će udove čupati, zvat će onoga ko je glavu okretao i izbjegavao i zgrtao i skrivao.*³¹

Pauziranje na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (أَنْ يُدْخَلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ) ³² je potpuno pauziranje (الْوَقْفُ التَّامُّ) jer je riječ *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu došla u značenju negacije, npr.: *Kako svaki od njih žudi da u Džennet uživanja uđe? – Nikada!* Početna forma bi u tom slučaju bila nakon riječi *kellā* (كَلَّا), ali ukoliko bi se primijenila pauzalna forma prije riječi *kellā* (كَلَّا), to jest na kraju ajeta, tada bi početna forma bila dozvoljena sa riječi *kellā* (كَلَّا) u značenju *uistinu* (حَقًّا), npr.: *Uistinu, Mi ih stvaramo, od čega – oni znaju.*³⁴

Pauziranje na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (أَنْ أَرْبِدَ) ³⁵ je potpuno (الْوَقْفُ التَّامُّ) jer je riječ *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu došla u značenju negacije, npr.: *Meni ostavi onoga koga sam ja izuzetkom učinio i bogatstvo mu ogromno dao i sinove koji su s njim i čast i ugled mu pružio – i još žudi da uvećam! – Nikako!*³⁷

Nije lijepo pauzirati na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (كَلَّا وَالْقَمَرِ),³⁸ već je lijepo primijeniti početnu formu zato što je riječ *kellā* (كَلَّا) na ovom mjestu dio zakletve, npr.: *I tako Mi Mjeseca.*

Pauziranje na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (أَنْ يُؤْتَىٰ صُحُفًا مُّتَشَرَّةً) ³⁹ je potpuno pauziranje (الْوَقْفُ التَّامُّ) jer je riječ *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu došla u

³⁰ Ibid, str. 209.

³¹ *Al-Ma'āriḡ*, 15-18.

³² *Al-Ma'āriḡ*, 38-39.

³³ Ad-Dānī, *Al-Muktafā*..., op. cit., str. 260.

³⁴ *Al-Ma'āriḡ*, 39.

³⁵ *Al-Muddat̄tir*, 15-16.

³⁶ Ad-Dānī, *Al-Muktafā*..., op. cit., str. 263.

³⁷ *Al-Muddat̄tir*, 11-16.

³⁸ *Al-Muddat̄tir*, 32.

³⁹ *Al-Muddat̄tir*, 52-53.

⁴⁰ Ad-Dānī, *Al-Muktafā*..., op. cit., str. 263.

značenju negacije, npr.: *Svaki čovjek bi od njih htio da mu se daju listovi rašireni. – Nikada!*

Na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (كَلَّا إِنَّهُ تَذَكَّرٌ)⁴¹ ne može se pauzirati, nego se s njom primjenjuje početna forma jer je riječ *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu došla u značenju *uistinu* (حَقًّا), npr.: *Uistinu, Kur'an je pouka.*

Ne pauzira se na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (أَيُّنَ الْمَقَرُّ) (كَلَّا) jer je nakon riječi *ejne-l-meferr* (أَيُّنَ الْمَقَرُّ) dobra pauzalna forma (الْوَقْفُ الْحَسَنُ)⁴² a početna forma je sa riječi *kellā* (كَلَّا), npr.: *Tog dana čovjek će povikati: „Kuda da se bježi?“ – Nikuda, utočišta nema.*

Nakon riječi *bejāneh* (ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيِّنَاتٍ)⁴³ je potpuno pauziranje (الْوَقْفُ النَّامُ)⁴⁴ a početna forma je sa riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ)⁴⁵. Dakle, na riječi *kellā* (كَلَّا) se ne pauzira jer je čestica *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu upotrijebljena u značenju *uistinu* (حَقًّا), npr.: *Uistinu, vi ovaj prolazni svijet volite.*

Nakon riječi *fākireh* (تَنْظُنُّ أَنْ يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ)⁴⁶ je potpuno pauziranje (الْوَقْفُ) a početna forma je (كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ الرَّافِعِي) (كَلَّا)⁴⁷ u značenju: *Uistinu, kada duša dopre do ključnih kosti i vikne se: „Ima li vidara?“ i on se uvjeri da je to čas rastanka i noga se uz nogu svije, toga dana će Gospodaru tvome priveden biti.*⁴⁸

Ne pauzira se na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (كَلَّا سَيَعْلَمُونَ)⁴⁹, koja je upotrijebljena u značenju *uistinu - sigurno* (حَقًّا), a potpuno pauziranje (الْوَقْفُ النَّامُ)⁵⁰ je na kraju ajeta koji je prethodio ovoj riječi, npr.: (الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ)⁵¹. Besim Korkut riječ *kellā* (كَلَّا) na ovom mjestu prevodi u značenju *to nije dobro*, npr.: *O čemu oni jedni druge pitaju? – O vijesti velikoj, o kojoj oni*

41 *Al-Muddatir*, 53.

42 *Al-Qiyāma*, 10-11.

43 Abū Ga'far Aḥmad b. Muḥammad b. Ismā'il an-Naḥḥās, *Al-qaṭ' wa al-i'tināf aw al-waaf wa al-ibtidā'*, Bejrut, 2002, str. 552.

44 *Al-Qiyāma*, 19.

45 An-Naḥḥās, *Al-qaṭ'...*, op. cit., str. 552.

46 *Al-Qiyāma*, 20.

47 *Al-Qiyāma*, 25.

48 An-Naḥḥās, *Al-qaṭ'...*, op. cit., str. 552.

49 *Al-Qiyāma*, 26.

50 *Al-Qiyāma*, 26-30.

51 *An-Naba'*, 4.

52 An-Naḥḥās, *Al-qaṭ'...*, op. cit., str. 556.

53 *An-Naba'*, 3.

različita mišljenja imaju. *To nije dobro, oni će saznati sigurno! I još jednom, to nije dobro, oni će saznati sigurno!*⁵⁴

Ne pauzira se na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (كَلَّا سَيَعْلَمُونَ),⁵⁵ nego se primjenjuje kontekstualna forma spajajući je s onim što joj prethodi i s onim što je poslije nje.⁵⁶

Pauziranje na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (تَأْتِيهِ كَلًّا) je potpuna pauzalna forma (الْوَقْفُ النَّامُ),⁵⁸ jer je riječ *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu došla u značenju negacije, odnosno kao negativan imperativ onome što je prethodilo, npr.: *Onoga koji je bogat, ti njega savjetuješ, a ti nisi kriv ako on neće da vjeruje; a onoga koji ti žureći prilazi i strah osjeća, ti se na njega ne osvrćeš. Ne čini tako!*⁵⁹ Primjena početne forme sa riječju *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu predstavlja započinjanje govora ili teme kao što se to čini koristeći riječ *elā* (آلَا),⁶⁰ npr.: *Uistinu, oni su pouka...*

Ne pauzira se na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (كَلَّا لَمَّا يَفْضُ مَا أَمَرُهُ),⁶¹ nego se primjenjuje početna forma jer je ona upotrijebljena u značenju *uistinu* (حَقًّا), npr.: *Uistinu! On još nije ispunio ono što mu je On naredio.*⁶²

Ne pauzira se na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (كَلَّا بَلْ تُكْذِبُونَ بِاللَّيْنِ),⁶³ nego se s njom započinje učenje,⁶⁴ naprimjer: *Uistinu! Vi u Sudnji dan ne vjerujete.*

Ne pauzira se na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفُجَّارِ لَفِي سِجِّينَ),⁶⁵ nego se započinje učenje,⁶⁶ jer je čestica *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu upotrijebljena u značenju *uistinu* (حَقًّا), npr.: *Uistinu! Knjiga grešnika je u Sidždzinu.*

Na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ),⁶⁷ prema mišljenju Ibn Džezeriya, može se primijeniti zadovoljavajuća pauzalna forma (الْوَقْفُ الْكِنَافِي) u smislu negacije i odgovora na ono što je prethodilo, a može

54 *An-Naba'*, 1-5.

55 *An-Naba'*, 5.

56 Ibn Ćazarī, *At-Tamhīd...*, str. 185.

57 *Abasa*, 11.

58 Ad-Dānī, *Al-Muktafā...*, op. cit., str. 269.

59 *Abasa*, 5-11.

60 Ibn Ćazarī, *At-Tamhīd...*, str. 185.

61 *Abasa*, 23.

62 Ibn Ćazarī, *At-Tamhīd...*, op. cit., str. 185.

63 *Al-Infītār*, 9.

64 Ibn Ćazarī, *At-Tamhīd...*, op. cit., str. 185.

65 *Al-Muṭaffifīn*, 7.

66 Ibn Ćazarī, *At-Tamhīd...*, op. cit., str. 186.

67 *Al-Muṭaffifīn*, 14.

se i započeti učenje s njom.⁶⁸ Istog mišljenja je i Ed-Dani, koji navodi da pauziranje na riječi *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu znači: (لَيْسَ الْأَمْرُ كَمَا زَعَمَ) *Nije tako kako on tvrdi!* npr.: *Kada su mu ajeti Naši kazivani, govorio je: „Izmišljotine naroda drevnih!“ A nije tako kako on tvrdi!* Početna forma sa riječi *kellā* (كَلَّا) je dozvoljena u značenju *eto* (أَلَا), npr.: *Eto, ono što su radili prekrilo je srca njihova.*⁶⁹ Prema Mushafima stambolske ortografske verzije, ne pauzira se na riječi *kellā* (كَلَّا), nego se započinje učenje, dok je u Mushafima medinske ortografske verzije dijakritičkim znakom *sili* (صَلِي) signalizirana mogućnost pauziranja na riječi *kellā* (كَلَّا), ali je kontekstulana forma preča.

Ne pauzira se na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمِئِذٍ لَمَّخُجُونَ),⁷⁰ nego se započinje učenje s njom,⁷¹ jer je upotrijebljena u značenju *uistinu* (حَقًّا), npr.: *Uistinu, oni će toga dana od milosti Gospodara svoga zaklonjeni biti.*

Ne pauzira se na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْأَنْبِيَاءِ لَفِي عِلِّيِّينَ),⁷² nego se započinje učenje s njom,⁷³ jer je upotrijebljena u značenju *uistinu* (حَقًّا), npr.: *Uistinu! Knjiga čestitih je u Illijunu.*

Ibn Džezeri smatra da je pauziranje na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (وَأَمَّا إِذَا مَا ﴿١٠٠﴾ كَلَّا بَلْ لَا تَكْرُمُونَ الْيَتِيمَ ﴿١٠١﴾ اِبْتِغَاءَ مَقْدَرٍ عَلَيْهِ رَزَقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ ﴿١٠٢﴾ كَلَّا بَلْ لَا تَكْرُمُونَ الْيَتِيمَ ﴿١٠٣﴾ اَلْوَقْفُ الْكَاثِمُ ﴿١٠٤﴾ اَلْاِيْتِدَاءُ الْحَسَنُ ﴿١٠٥﴾),⁷⁴ zadovoljavajuća pauzalna forma (اَلْوَقْفُ الْكَاثِمُ) a započinjanje s njom ubraja u dobru početnu formu (اَلْاِيْتِدَاءُ الْحَسَنُ),⁷⁵ dok je Ed-Dani navodi da je pauziranje na riječi *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu potpuna pauzalna forma (اَلْوَقْفُ التَّائِمُ), jer je riječ *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu došla u značenju negacije,⁷⁶ npr.: *A kad mu, da bi ga iskušao, opskrbu njegovu oskudnom učini, onda rekne: „Gospodar moj me je napustio!“ A nije tako! Vi pažnju siročetu ne ukazujete.*

Također, Ibn Džezeri smatra da je pauziranje na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ﴿٢٠٠﴾ كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ﴿٢٠١﴾)

68 Ibn Ġazarī, *At-Tamhīd...*, op. cit., str. 186.

69 Vidi: Ad-Dānī, *Al-Muktafā...*, op. cit., str. 271.

70 *Al-Muṭaffifīn*, 15.

71 Ibn Ġazarī, *At-Tamhīd...*, op. cit., str. 186.

72 *Al-Muṭaffifīn*, 18.

73 Ibn Ġazarī, *At-Tamhīd...*, op. cit., str. 186.

74 *Al-Fağr*, 16-17.

75 Ibn Ġazarī, *At-Tamhīd...*, op. cit., str. 186.

76 Vidi: Ad-Dānī, *Al-Muktafā...*, op. cit., str. 274.

77 *Al-Fağr*, 20-21.

(الْوَقْفُ الْكَافِي) a započinjanje s njom ubraja u dobru početnu formu (الْإِتِّدَاءُ الْوَقْفُ الْحَسَنُ),⁷⁸ dok je Ed-Dani navodi da je pauziranje na riječi *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu potpuna pauzalna forma (الْوَقْفُ النَّامُ), jer je riječ *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu došla u značenju negacije,⁷⁹ npr.: *I bogatstvo pretjerano volite. A ne valja to!*

Ne pauzira se na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لَيْطَغَى),⁸⁰ već se sa njom započinje učenje jer je upotrijebljena u značenju *uistinu* (حَقًّا) i *eto* (أَلَا),⁸¹ npr.: *Uistinu, čovjek se uzobijesti...*

Ne pauzira se na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ),⁸² već se sa njom započinje učenje jer je upotrijebljena u značenju *uistinu* (حَقًّا) i *eto* (أَلَا),⁸³ npr.: *Uistinu, ako se ne okani, dohvatit ćemo ga za kiku.*

U Mushafima stambolske ortografske verzije, dijakritičkim znakom *tā'* (ط) signalizira se da je na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (كَلَّا لَا تُطَعُّهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ) opća pauzalna forma (الْوَقْفُ الْمُطَلَّقُ) jer je riječ *kellā* (كَلَّا) na ovom mjestu prigovor (رَدُّعٌ) za ono što joj je prethodilo.⁸⁴ Besim Korkut riječ *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu prevodi kao *ne valja to*, npr.: *Ako se ne okani, dohvatit ćemo ga za kiku, kiku lažnu i grešnu, pa neka on pozove društvo svoje – Mi ćemo pozvati zebanije. Ne valja to.*⁸⁵ Dok se u Mushafima medinske ortografske verzije na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (كَلَّا لَا تُطَعُّهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ)⁸⁷ ne pauzira, nego se s njom započinje učenje, a što je u saglasju sa stavom Ibn Džezerija koji smatra da se ne pauzira se na riječi *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu, već se s njom započinje učenje jer je upotrijebljena u značenju *uistinu* (حَقًّا) i *eto* (أَلَا),⁸⁸ npr.: *Uistinu! Ti njega ne slušaj, već molitvu obavljaj i nastoj da se Gospodaru svome približiš!*

78 Ibn Ğazarī, *At-Tamhīd...*, op. cit., str. 186.

79 Vidi: Ad-Dānī, *Al-Muktafā...*, op. cit., str. 274.

80 *Al-'Alaq*, 6.

81 Ibn Ğazarī, *At-Tamhīd...*, op. cit., str. 186.

82 *Al-'Alaq*, 15.

83 Ibn Ğazarī, *At-Tamhīd...*, op. cit., str. 186.

84 *Al-'Alaq*, 19.

85 Abū 'Abdullāh b. Muḥammad b. Ṭayfūr as-Siġāwandī, *Kiṭāb al-waqf wa al-ibtidā'*, Amman, 2001, str. 500.

86 *Al-'Alaq*, 15-19.

87 *Al-'Alaq*, 19.

88 Ibn Ğazarī, *At-Tamhīd...*, op. cit., str. 186.

Ne pauzira se na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ),⁸⁹ već se s njom započinje učenje jer je upotrijebljena u značenju *uistinu* (حَقًّا) i *eto* (أَلَا),⁹⁰ npr.: *Uistinu, saznat ćete svakako!* Ed-Dani navodi da su neki mišljenja da je pauziranje na riječi *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu potpuna pauzalna forma (الْوَقْفُ التَّامُّ) jer je riječ *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu došla u značenju negacije (لَا يَنْفَعُكُمُ التَّكَاثُرُ) – *Neće vam koristiti nastojanje da što imućniji budete!*⁹¹

Ne pauzira se na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ)⁹² niti se s njom nastavlja učenje, nego se ona spaja s onim što joj prethodi i s onim što je poslije nje.

Ne pauzira se na riječi *kellā* (كَلَّا) u ajetu (كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْبَاقِينَ),⁹³ već se s njom započinje učenje.⁹⁴ Riječ *kellā* (كَلَّا) u sva tri navedena ajeta Besim Korkut prevodi kao *ne valja tako*, naprimjer: *A ne valja tako, saznat ćete svakako! I još jednom, ne valja tako, saznat ćete sigurno! Ne valja tako, nek znate pouzdano, Džehennem ćete vidjeti jasno!*⁹⁵

U Mushafima stambolske ortografske verzije, ne pauzira se na riječi *kellā* (كَلَّا), nego se započinje učenje u ajetu (كَلَّا لَيُنْبِتَنَّ فِي الْحُطَمَةِ).⁹⁶ Međutim, u Mushafima medinske ortografske verzije dijakritičkim znakom *silt* (صَلْ) signalizira se da je pauziranje dozvoljeno, mada je kontekstualna forma bolja, dok je El-Enbari stava da se pauziranje na riječi *kellā* (كَلَّا) u navedenom ajetu ubraja u dobru pauzalnu formu (الْوَقْفُ الْحَسَنُ).⁹⁷ Besim Korkut riječ *kellā* (كَلَّا) u ovom ajetu je preveo kao *A ne valja tako!*

Zaključak

Zavisno od pozicije u ajetu, riječ *kellā* (كَلَّا) sadrži različita značenja koja raz/otkrivaju oni koji su uronili u tefsirsku nauku i nauku kiraeta. Ova činjenica i zaključak ujedno su opomena učačima, posebno onima koji ne poznaju dobro arapski jezik, da trebaju poštovati znakove za zastajanje navedene u Mushafima. Znakovi za zastajanje važan su dio

89 *At-Takātur*, 3.

90 *As-Sigāwandī, Kitāb al-waqf...*, op. cit., str. 507.

91 Vidi: Ad-Dānī, *Al-Muktafā...*, op. cit., str. 287.

92 *At-Takātur*, 4.

93 *At-Takātur*, 5.

94 Ibn Ġazarī, *At-Tamhīd...*, op. cit., str. 187.

95 *At-Takātur*, 3-6.

96 *Al-Humaza*, 4.

97 Abū Bakr Muḥammad b. al-Qāsim al-Anbārī, *Īdāh al-waqf wa al-ibtidā'*, Kairo, 2012, str. 541.

tedžvidske nauke koje je ustanovila stručna komisija a utemeljenje nalaze u praksi Allahovog Poslanika, a.s., i tumačenju Kur'ana od strane autoriteta tefsirske nauke koji su vodili računa i o najsitnijim detaljima kako bi se sačuvao kur'anski tekst od iskrivljavanja i olakšalo onima koji uče Kur'an ili se bave kur'anskim znanostima. Vidljivo je da su postojale određene razlike prilikom određivanju mjesta na kojima se nalaze pauzalni simboli u Mushafima kao i prilikom izbora vrste pauzalne forme. Isti slučaj je i kod izbora i ustanovljavanja pauzalnih simbola kod riječi *kellā* (كَلَّا) a što je opet preuzeto ili iz prakse Muhammeda, a.s., i prve generacije ili je proizvod maksimalnog truda - *iğtihād* islamskih učenjaka u oblasti kiraeta, tefsira i arapskog jezika.

Izvori i literatura

1. *Muṣḥaf, prema Ḥaḫṣovom riwāyetu*, Turska, 1992.
2. *Muṣḥaf, prema Ḥaḫṣovom riwāyetu*, Medina, 1406. god. po H.
3. *Kur'an s prevodom*, preveo: Korkut, Besim, Sarajevo, 1984.
4. Ad-Dānī, Abū 'Amr, *Al-Muktafā fi al-waqf wa al-ibtidā'*, Kairo, 2010.
5. Al-Anbārī, Abū Bakr Muḫammad b. al-Qāsīm, *Īdāḫ al-waqf wa al-ibtidā'*, Kairo, 2012.
6. An-Naḫḫās, Abū Ğa'far Aḫmad b. Muḫammad b. Ismā'īl, *Al-qaṭ' wa al-i'tināf aw al-waqf wa al-ibtidā'*, Bejrut, 2002.
7. As-Siğāwandī, Abū 'Abdullāh b. Muḫammad b. Ṭayfūr, *Kitāb al-waqf wa al-ibtidā'*, Amman, 2001.
8. As-Suyūṭī, Ğalālu'd-dīn 'Abdu-r-Raḫmān, *Al-Itqān fi 'ulūm al-Qur'ān*, dio I, Kairo, bez godine izdanja.
9. Ibn Ğazarī, *At-Tamhīd fi 'ilm at-tağwīd*; taḫqīq: 'Aliyy Ḥusayn al-Bawwāb, Rijad, 1985.
10. Muftić, Teufik, *Arapsko-bosanski rječnik*, Sarajevo, Rijaset IZ u BiH, El-Kalem, 1997.
11. Muftić, Teufik, *Gramatika arapskog jezika*, Ljiljan, Sarajevo, 1997.

المضامين التفسيرية للوقف ما بعد لفظة كلا عند قراءة القرآن

يعرض المؤلف في هذه المقالة معاني اللفظة كلا في القرآن الكريم كما يعرض أيضا آراء علماء اللغة العربية بخصوص تعدد معانيها وأنواع مختلفة من حالاتها الوقفية والابتدائية. وقد ذكر المؤلف وفقا للترتيب القرآني الآيات التي ورد فيها ذكر اللفظة كلا مشيرا إلى ما قد ينتج عن تطبيق هذه الأشكال من النتائج التفسيرية بهدف تلفت نظر قارئ القرآن إلى أهمية ضرورة اتباع علامات الوقوف الموجودة في المصاحف والتي تحمي معنى النص القرآني ودلالته.

Doc. dr. hfz. Mensur Malkic

Tafsīr Implications of Pausing on the Word Kellā (كَلَّآ)

In this paper, the author presents the meanings of the word kellā (كَلَّآ) and the attitudes of authorities in Arabic language regarding its ambiguity, as well as the different types of pausal and initial forms on this word. According to the Qur'anic order, he quotes verses in which the word kellā (كَلَّآ) is used and points to possible tafsīr implications by using pausal and initial forms in order to draw the attention of Qur'anic reciters to the importance and obligation of adhering to the signs of pause in Mushafs which preserve the meaning of the Qur'anic text and its messages.

Organizacioni aspekt obavljanja hadža u SR BiH u fondovima Gazi Husrev- begove biblioteke (1945-1992)

(nastavak iz broja 9-10.)

Edin Lepenica

edinlepenica68@gmail.com
gazi husrev-begova biblioteka

Sažetak

Organizacioni aspekt obavljanja hadža u organizaciji Islamske zajednice u SR BiH obrađen je analizom arhivskih dokumenata Gazi Husrev-begove biblioteke u Sarajevu - fond Arhiv Islamske zajednice, koji su sadržavali podatke o načinu prijave kandidata, zdravstvene i druge uvjete za putovanje hodočasnika, organiziranje posebnih predavanja o hadžu s osnovnim propisima i značaju, način obezbjeđenja deviznih i dinarskih sredstava, kao i cijenu hadža, način transporta i upotrijebljena prevozna sredstva do svetih mjesta i natrag, hodočasničke puteve, obezbjeđivanje stručne vodičke službe, zdravstvene zaštite, ishrane i smještaja u Saudijskoj Arabiji, obavljanje administrativnih priprema za viziranje pasoša, pravljenje spiskova hodočasnika na našem i arapskom jeziku, raspisivanje ponude turističkim agencijama s uvjetima koje moraju ispuniti kako bi dobile posao prevoza hadžija, otvaranje ponuda i zaključivanje ugovora, poduzimanje mjera na poboljšanju organizacije hodočašća i dr.

Nekoliko perioda bilo je karakteristično u organizaciji hadža u SR BiH. Arhivski dokumenti pokazuju da je Islamska zajednica, po pitanju organizacije hadža, u kontinuitetu postizala sve bolje rezultate.

Ključne riječi: organizacija hadža u SRBiH, karakteristični periodi u organizaciji, kontinuirani razvoj u organizaciji

Hadž 1971-1989.

Od 1971. god. došlo je do promjene u načinu putovanja na hadž, koja je bitno utjecala na organizaciju hodočašća. Od te godine Islamska zajednica je morala organizirati avionski prevoz hadžija do Saudijske Arabije. Odlasci na hadž 1971. god.¹ i 1972. god.², koji su bili organizirani kopnenim putem, morali su biti obavljeni avionima³ jer su sanitarni organi Turske primijenili isti tretman “prema hodočasnicima iz drugih zemalja, kao i prema svojim građanima, tako da hodočasnici po dolasku u Istanbul mogu otići na hadž samo avionima, a po povratku da će biti stavljeni u obavezni karantin”.⁴

Nakon unošenja virusa velikih boginja u Jugoslaviju od hodočasnika sa Kosova i pogoršane epidemiološke situacije u zemlji, republička starješinstva Islamske zajednice uključila su se “u opću društvenu akciju u suzbijanju širenja bolesti” i naložila svim vjerskim službenicima “da sa svoje strane učine sve kako bi svaki njihov džematlija bio vakcinisan i strogo poštivao sve zdravstvene propise”.⁵ U Bosni i Hercegovini je tada vakcinisano 84,44% ukupnog stanovništva.⁶ U novembru 1972. Savezno izvršno vijeće u Beogradu je donijelo Uredbu o mjerama za zaštitu od unošenja kolere⁷, koja je bila zakonski osnov da se raspisani hadž 1973. otkáže.⁸ Vrhovni sabor Islamske zajednice u SFRJ je zadužio Vrhovno

1 Sinanudin Sokolović, “Hadž 1971. godine.”, *Glasnik VIS-a u SFRJ*, god. XXII/(XXXIV), br. 3-4, Sarajevo, 1971, 135-151.

2 Kasim Hadžić, “Od Sarajeva do Meke i Medine (O putu na hadž 1972)”, *Glasnik VIS-a u SFRJ*, god. XXIII/(XXXV), br. 7-8, Sarajevo, 1972, 346-355; br. 9-10, 1972, 434-443.

3 Do Beograda hadžije su išli vozovima (1971), odnosno autobusima (1972), odatle avionima do Džede, a zatim autobusima do Meke i Medine.

4 GHb, Alz, Nragr, Svežanj dokumenata “Raspisi”, “košuljica 1971”, Raspis Starješinstva IZ u SR BiH pod nazivom “Obavijest kandidatima za hadž u 1971. god.”, br. 112/71, Sarajevo, 14. januara 1971. Raspis Starješinstva IZ u SR BiH pod nazivom “Važno obavještenje kandidatima za hadž u 1972. god.”, br. 4716/71, Sarajevo, 16. XII 1971.

5 GHb, Alz, Fond: VIS, svežanj dokumenata “VIS (V-17) 1954-75”, Dopis VIS-a u SFRJ, upućen Starješinstvu IZ, br. 836/72, Sarajevo, 21. aprila 1972.

6 “Velike boginje 1972”, dostupno na internet stranice <https://www.historiografija.ba/article.php?id=144>

7 “Uredba o mjerama za zaštitu od unošenja kolere”, *Službeni list SFRJ*, god. XXVIII, br. 62, Beograd, 1972, 1

8 GHb, Alz, Nragr, Svežanj dokumenata “Raspisi”, “košuljica 1972”, Raspis Starješinstva IZ u SR BiH pod nazivom “Okružnica o zabrani odlaska na hadž”, br. 4043, Sarajevo, 18. XII 1972.

islamsko starješinstvo da “zamoli Savezno izvršno vijeće da Uredbu izmijeni”.⁹ U septembru 1973. tadašnji član SIV-a i Savezni sekretar za rad i socijalnu politiku Vuko Dragašević pismeno je informirao Reisu-l-ulemu da “postoji izvestan nesporazum u pogledu tumačenja Uredbe... i pri važenju postojećih propisa o merama za zaštitu od unošenja kolere, Savezni sekretarijat za rad i socijalnu politiku će omogućiti grupno i u sanitarnom smislu dobro organizovane posete Hadžu”.¹⁰ Pozivajući se na ovo mišljenje, Starješinstvo Islamske zajednice u SR BiH je već u decembru 1973. raspisalo hadž u 1973/74. god.

Zdravstveni uvjeti za odlazak na hodočašće

U pripremama za hadž za 1971. i 1972. god. svi kandidati su se, prema sporazumu Islamske zajednice sa Zavodom za zdravstvenu zaštitu u Sarajevu, morali dva puta vakcinisati protiv kolere i velikih boginja.¹¹

Od hadža u 1973/74. god. kandidati su se morali “vakcinisati u ovlaštenim zdravstvenim ustanovama... najkasnije 15 dana prije polaska na put”,¹² te “sa sobom ponijeti žutu knjižicu o vakcinaciji bez koje se nije moglo putovati niti ući u Saudi Arabiju”.¹³

Naredni hadž u 1974/75. god. Islamska zajednica je namjeravala obaviti autobusima ako to budu odobrili sanitarni organi,¹⁴ ali je Savezni komitet za zdravstvo to izričito zabranio.¹⁵ Prije polaska na hadž, ljekar koji je bio određen da putuje sa hodočasnici, obavljao je ljekarski pregled i izdavao potvrdu o sposobnosti kandidata za putovanje.

9 “Zaključci Vrhovnog sabora Islamske zajednice u SFRJ doneseni na zasjedanju u Beogradu dana 24. decembra 1972. godine”, *Glasnik VIS-a u SFRJ*, god. XXIII/(XXXV), br. 7-8, Sarajevo, 1972, 146-148.

10 GHb, AlZ, Fond: VIS, svežanj dokumenata “VIS (V-17) 1954-75”, Dopis VIS-a u SFRJ, br. 1765/73, Sarajevo, 20. septembra 1973.

11 Kasim Hadžić, “Od Sarajeva do Meke i Medine (O putu na hadž 1972)”, *Glasnik VIS-a u SFRJ*, god. XXIII/(XXXV), br. 7-8, Sarajevo, 1972, 347.

12 GHb, AlZ, Nragr, Svežanj dokumenata “Raspisi”, “košuljica 1973”, Raspis Starješinstva IZ u SR BiH pod nazivom “Obavijest kandidatima za hadž 1973 i 1974. godine”, br. 3846/73, Sarajevo, 1. decembra 1973.

13 GHb, AlZ, Nragr, Svežanj dokumenata “Raspisi”, “košuljica 1973”, Raspis Starješinstva IZ u SR BiH, br. 3937/73, Sarajevo, 8. decembra 1973.

14 GHb, AlZ, Nragr, Svežanj dokumenata “Raspisi”, “košuljica 1974”, Raspis Starješinstva IZ u SR BiH pod nazivom “Pripreme za naredni hadž”, br. 2278/74, Sarajevo, 23. augusta 1974.

15 GHb, AlZ, Nragr, Svežanj dokumenata “Raspisi”, “košuljica 1974”, Dopis Starješinstva IZ u SR BiH, br. 3105/74, Sarajevo, 16. novembra 1974.

Zdravstveni uslovi za odlazak građana na hodočašće u Saudijsku Arabiju pooštreni su donošenjem Zakona o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti koje ugrožavaju cijelu zemlju (1974) i odgovarajućih podzakonskih akata,¹⁶ prema kojima su lica koja putuju na hodočašće morala biti vakcinisana protiv velikih boginja i kolere, posjedovati propisno i važeće međunarodno uvjerenje o vakcinisanju a dužna su bila primiti i odgovarajuću hemioprofilaksu protiv malarije. Na hodočašće se moglo putovati i vraćati u Jugoslaviju samo avionom a organizator grupnog putovanja je bio dužan osigurati da u pratnji svake grupe veće od 50 lica bude jedan ljekar s odgovarajućom opremom i lijekovima.

Također, organizator je bio dužan da najkasnije na tri dana prije početka putovanja dostavi Saveznom komitetu za zdravstvo i socijalnu zaštitu spiskove s podacima o licima koja putuju, s naznakom tačnog datuma polaska i povratka u zemlju, kao i davanje blagovremenog obavještenja koji će se aerodromi koristiti prilikom odlaska i povratka u Jugoslaviju. Sanitarna kontrola vršila se na granici pri odlasku i povratku, uz obavezu svakog hodočasnika da se u mjestu boravka javi određenoj zdravstvenoj organizaciji radi sprovođenja propisanih zdravstvenih pregleda na koleru i malariju. Preko republičkog sekretarijata za unutrašnje poslove trebalo je preduzeti odgovarajuće mjere i onemogućiti nekontrolirane odlaske na hodočašće.

Vakcinacija protiv gripe, koja nije bila obavezna, preporučena je kandidatima za hadž 1976.¹⁷ Svaki od njih bio je osiguran po postojećim propisima i pod zdravstvenom zaštitom ljekara za vrijeme trajanja putovanja.¹⁸

Do kraja socijalističke Jugoslavije, Zakon o zaštiti stanovništva od raznih bolesti koje ugrožavaju cijelu zemlju mijenjan je u dva navrata

16 GHb, Alz, AzRIz, UzH, fascikla "Hadž 76, 77, 78", "Zdravstveni uslovi za odlazak naših građana na hodočašće u Saudijsku Arabiju", akt Saveznog komiteta za zdravstvo i socijalnu zaštitu u Beogradu, br. 9167/1, Beograd, 19.10.1977.

17 GHb, Alz, Nragr, Svežanj dokumenata "Raspisi", "košuljica 1976", Dopis Starješinstva IZ u SR BiH, br. 3157/76, Sarajevo, 20. septembra 1976.

18 GHb, Alz, Nragr, Svežanj dokumenata "Raspisi", "košuljica 1976", Dopis Starješinstva IZ u SR BiH, br. 3491/76, Sarajevo, 15. oktobra 1976.

Bračni par hadži Hanka i hadži Ramiz Bajrić iz Sarajeva (drugi red slijeva) sa ostalim hadžijama u autobusu, hadž 1982. (iz porodičnog albuma hadži Ramiza Bajrića)

(1978, 1984)¹⁹ u smislu da se na hadž moglo putovati i brodom, što Islamska zajednica u SFRJ, od stupanja na snagu tih izmjena, nije nikad primijenila u organizaciji odlaska na hodočašće.

Hodočasnici su putem Starješinstva IZ u SRBiH u 1978. god. upozoreni da se protiv kolere mora izvršiti i revakcinacija, te da svi podaci o vakcinaciji i revakcinaciji moraju biti uneseni u žutu knjižicu.²⁰ Također, Odbori IZ su morali strogo voditi računa da adrese svakog hodočasnika odgovaraju stvarnoj “radi praćenja zdravstvenog stanja hadžije do povratka sa hadža”.²¹

19 GHb, Alz, AzRlz, UzH, Fascikla “Hadž-81”, “Zdravstveni uslovi za odlazak naših građana na hodočašće u Saudijsku”, akt Republičkog komiteta za zdravstvo i socijalnu zaštitu, br. 04-50-272/81, Sarajevo, 19.9.1981; GHb, Alz, AzRlz, UzH, Fascikla “Hadž - 1982 god.”, “Zdravstveni uslovi za odlazak naših građana na hodočašće u Saudijsku Arabiju”, akt Republičkog komiteta za zdravstvo i socijalnu zaštitu, br. 04-570-82, Sarajevo, 7. IX 1982; GHb, Alz, AzRlz, UzH, Fascikla “Hadž 1988”, “Odlazak jugoslovenskih građana na hodočašće”, akt Republičkog komiteta za zdravstvo i socijalnu zaštitu, br. 06-510-461/88, Sarajevo, 13.6.1988.

20 GHb, Alz, Nragr, Registrator “Raspisi Starješinstva za 77, 78, 79, 80. i 81. god.”, Raspis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, br. 3606/78, Sarajevo, 29.9.1978.

21 ibidem

Vakcinisanje protiv velikih boginja se u Zakonu o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti više nije spominjalo,²² ali su svi hodočasnici kasnije morali biti, na zahtjev koji je postavila Saudijska Arabija, vakcinisani protiv meningokoknog meningitisa. Vakcinacija je morala biti izvršena najmanje tri nedjelje prije polaska na hodočašće, a od 1988. god. obavljala se u prostorijama Gazi Husrev-begove medrese u Sarajevu.²³ Sve do 1990. god. Islamska zajednica u SR BiH je zbog propisanih zdravstvenih uvjeta morala u organizaciji hadža koristiti avionski transport hodočasnika, koji se u najvećem broju slučajeva obavljao iz Beograda²⁴ (kombinirano s aerodromom u Sarajevu u 1973/74. god. i 1984. god.)²⁵, osim u periodu 1977-1983. kada su hadžije putovale avionom iz Dubrovnika.²⁶ Od 1985. do 1989.²⁷ na hadž se išlo opet avionima iz Beograda.

Način pribavljanja deviznih sredstava i cijena hadža

Početak sedamdesetih godina XX stoljeća zabilježen je dalji porast kupovne moći građana Jugoslavije²⁸, koji se odrazio i na povećanje broja uplata za odlazak na hodočašće u organizaciji Islamske zajednice (u BiH sa 438 1970. na 686 1971, 762 1972. i 760 1973/74). Ipak, od 1970. vrijednost jugoslavenskog dinara prema američkom dolaru, njemačkoj marki i drugim stranim valutama bio je, iz godine u godinu, u stalnom opadanju, što

22 U decembru 1979. Svjetska zdravstvena organizacija (WHO) je saopćila da su velike boginje uspješno iskorijenjene

23 GHb, Alz, Nragr, Registrator "Raspisi Starješinstva Mešihat 1985-1991", Dopis Starješinstva IVZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, br. 1144/88, Sarajevo, 15.06.1988.

24 U 1974/75., 1975. i 1976.

25 Ibrahim Lisovac, "Hadž 1393. h. (1974) godine", *Preporod*, god. V, br. 4 (83), 1974, 4; br. 5 (84), 1974, 4 i br. 6 (85), 1974, 4; GHb, Alz, AzRiz, UzH, Registrator "Dosijske hadža 1983/84", Fascikla "Hadž-1984. god.", Izvještaj Berilo Durana, referenta za vanjsku saradnju, podnesen Starješinstvu Islamske zajednice 18.09.1984.

26 U 1978., 1982. i 1983. jedna grupa hadžija otputovala je za Džedu avionom iz Beograda. GHb, Alz, AzRiz, UzH, fascikla "Hadž 76, 77, 78.", Obavještenje Starješinstva IZ u SR BiH, br. 4053/77, Sarajevo, 3. novembra 1977; Zejnil Fajić, "Putovanje na hadž u 1398/1978. godini", *Glasnik VIS-a u SFRJ*, god. XXIX/(XLI), br. 6, Sarajevo, 1978, 629-636; Merzuk Vejzagić, "Put na hadž u 1979/1399. godini", *Glasnik VIS-a u SFRJ*, god. XL/(XLII), br. 6, Sarajevo, 1979, 622-633; Sead Seljubac, "Ovogodišnji put na hadž", *Preporod*, god. XI, br. 22, Sarajevo, 1980, 12-14; br. 23, 1980, 12-13; Merzuk Vejzagić, *Preporod*, god. XII, br. 17, Sarajevo, 1981, 2; "Obavještenje o ovogodišnjem putovanju na hadž i povratku sa hadža", *Preporod*, god. XIII, br. 17/289, Sarajevo, 1982, 1; "Povratak hadžija", *Preporod*, god. XIV, br. 20, Sarajevo, 1983, 4-5.

27 Ahmed Mehmedović, "Sa ispraćaja hadžija", *Preporod*, god. XV, br. 16, Sarajevo, 1985, 3; Bajro Perva, "I lipe su klanjale Allahu...", *Preporod*, god. XVI, br. 16, Sarajevo, 1986, 7; Bajro Perva, "Otišle su hadžije", *Preporod*, god. XVII, br. 15 i 16, Sarajevo, 1987, 3; "Ovogodišnje putovanje na hadž", *Preporod*, god. XVIII, br. 17, Sarajevo, 1988, 2; "Otputovale hadžije", *Preporod*, god. XIX, br. 13, Sarajevo, 1989, 16.

28 GHb, FP, Statistički godišnjak Bosne i Hercegovine 1972, Sarajevo, oktobar 1972, 222, 226.

Muhamed Balić (prvi zdesna), sa grupom hadžija iz Tešnja na hadžu 1971.

je bio jedan od indikatora postepenog pogoršavanja ekonomske situacije u zemlji. Vrhunac slabljenja jugoslovenski dinar dostigao je 1989. kada je kurs prema američkom dolaru iznosio 107.003,43:1, a prema njemačkoj marki 61.795,92:1.²⁹ Nametnuti avionski prevoz, koji je skuplji od kopnenog uz stalni porast cijena usluga (od 1975. god.) u Saudijskoj Arabiji, pri kupovnoj moći koja je počela stagnirati/opadati, imali su za posljedicu da je svake godine, počevši od 1975, broj hodočasnika bio više nego prepolovljen u odnosu na 1974/75. god. Najveći pad broja hodočasnika koji su obavili hadž u organizaciji Islamske zajednice zabilježen je u prvih nekoliko godina poslije smrti Josipa Broza Tita 1980. god. Zbog visoke cijene veliki broj vjernika se, naročito osamdesetih godina XX stoljeća, opredijelio za obavljanje hodočašća u privatnom aranžmanu.

Za odlazak na hadž 1971. god. hodočasnici su, zbog mogućih promjena deviznog kursa, morali potpisati izjavu o obavezi nadoknade prevozniku razlike između starog i novog kursa dolara ukoliko bi došlo do

29 Hrvoje Kokotović "Ekonomske reforme Ante Markovića" (Diplomski rad), Zagreb, 2016, 8-12 (Dostupno na internet stranice: darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/9957/1/Ekonomske..., preuzeto 22. augusta 2021)

njegove promjene.³⁰ Ta obaveza je sastavni dio kasnijih ugovora³¹ Starješinstva Islamske zajednice s turističkim agencijama za prevoz hodočasnika. Devizni iznos, uračunat u cijenu hadža, prema ugovorima s turističkim agencijama³² svaki hodočasnik je dobivao od prevoznika “za pokriće troškova i ishrane u toku puta do svetih mjesta i nazad.”³³

Za hadževe 1973/74. i 1974/75. svaki kandidat, koji je želio osigurati više deviznih sredstava od onih koje je dobivao od turističkih agencija, mogao je otvoriti devizni račun i pred polazak na hadž podići potreban iznos, uz dobivenu potvrdu od banke,³⁴ koji bi trošio za lične potrebe.³⁵ Pred polazak na hadž 1974/75. povećane su cijene mutavvifskih usluga smještaja u Mekki za 50 rijala po hodočasniku, koje su se podmirivale devizama osiguranim od prevoznika.³⁶ Naredne, 1975. “donešeni su novi propisi o organizaciji hadža koji, između ostalog, predviđaju veće troškove u Saudijskoj Arabiji za nekoliko puta u odnosu na ranije godine”,³⁷ pa je ovogodišnja uplata za hadž,³⁸ bila veća za nešto više od 35%, a 1976.

30 GHb, Alz, Nragr, Svežanj dokumenata “Raspisi”, “košuljica 1970”, Raspis Starješinstva IZ u SR BiH pod nazivom “Pripreme za hadž u 1971. god.”, br. 2380/70, Sarajevo, 17. jula 1970.

31 GHb, Alz, AzRlz, UzH, Svežanj dokumenata “Hadž - 1973/74”, Ugovor zaključen između Starješinstva Islamske zajednice u Sarajevu i preduzeća “CENTROTRANS”, “PUTNIK” i JAT, za prevoz hodočasnika u Meku i Medinu u 1973-1974. godini, Svežanj dokumenata “Hadž 1975.”, Ugovor zaključen između Starješinstva Islamske zajednice u SR BiH i turističke agencije “Putnik” Beograd, OOUR u Prištini, Sarajevo, 29. oktobra 1975, Fascikla “Hadž 1978.”, Ugovor zaključen između Starješinstva islamske zajednice u SR BiH i Pomorske agencije “JUGOAGENT” iz Beograda, Sarajevo, 25. oktobar 1977, Fascikla “Hadž-81”, Ugovor između Starješinstva Islamske zajednice u SRBiH i HUTRO UNION DALMACIJE OOUR Dalmacijaturist Split, Sarajevo, 17.09.1980.

32 GHb, Alz, Nragr, Svežanj dokumenata “Raspisi”, “košuljica 1970”, Raspis Starješinstva IZ u SR BiH pod nazivom “Uputstvo kandidatima za hadž u 1971. godini”, br. 4717/70, Sarajevo, 4. decembra 1970; GHb, Alz, AzRlz, UzH, Fascikla “Ponude za hadž”, košuljica “Ponuda Hadž 1972.”, Ugovor zaključen između Starješinstva Islamske zajednice u Sarajevu i turističkih agencija CENTROTRANS i Putnik iz Sarajeva, Sarajevo, 27. novembra 1971.

33 GHb, Alz, Nragr, Svežanj dokumenata “Raspisi”, “košuljica 1971”, Dopis Starješinstva IZ u SR BiH, pod nazivom “Obavijest kandidatima za hadž u 1971.”, br. 112/71, Sarajevo, 14. januara 1971, Dopis Starješinstva IZ u SR BiH, pod nazivom “Važno obavještenje kandidatima za hadž u 1972. god.”, br. 4716/71, Sarajevo, 6. XII 1971.

34 GHb, Alz, Nragr, Svežanj dokumenata “Raspisi”, “košuljica 1973”, Raspis Starješinstva IZ u SR BiH pod nazivom “Obavijest kandidatima za hadž 1973 i 1974. g.”, br. 3846/73, Sarajevo, 1. decembra 1973.

35 GHb, Alz, Nragr, Svežanj dokumenata “Raspisi”, “košuljica 1974.”, Raspis Starješinstva IZ u SR BiH, pod nazivom “Pripreme za naredni hadž”, br. 2278/74, Sarajevo, 23. augusta 1974.

36 GHb, Alz, Nragr, Svežanj dokumenata “Raspisi”, “košuljica 1974”, Dopis Starješinstva IZ u SR BiH, br. 3307/74, Sarajevo, 2. decembra 1974.

37 GHb, Alz, Nragr, Svežanj dokumenata “Raspisi”, “košuljica 1975”, Dopis Starješinstva IZ u SR BiH, br. 2111/75, Sarajevo, 11. augusta 1975.

38 GHb, Alz, Nragr, Svežanj dokumenata “Raspisi”, “košuljica 1975”, Dopis Starješinstva IZ u SR BiH, br. 2959/75, Sarajevo, 29. oktobra 1975.

više od 39%³⁹ u odnosu na 1974/75. Uplate za hadž su u narednim godinama stalno povećavane, osjetnije 1977, 1980. i 1981. U raspisu hadža za 1979. kao razlog se navodi "stalno povećavanje prevoznih i drugih troškova u vezi avioprevoza, stalno poskupljenje benzina i sl."⁴⁰ Od te godine ponovo se obavještavaju kandidati da otvore devizne knjižice i osiguraju dio deviznih sredstava za plaćanje troškova u Mekki i Medini.⁴¹

Za hadž 1982. kandidatima je preporučeno "da bi bilo najbolje da dio troškova hadža plate devizama, dolarima ili markama",⁴² koje će ponijeti sa sobom uz propisna dokumenta banke i predati glavnom vođi puta u Mekku.⁴³ Maksimalan dozvoljeni dinarski iznos, 2000 n.d. 1982, mogao se iznijeti samo u apoenima od 100 n.d. Međutim, hadžijama je u kasnijim godinama savjetovano da ne nose dinare zbog slabog kursa spram saudijskog rijala.⁴⁴ Dinarima su se plaćale takse i troškovi u zemlji, prevoz do aerodroma u Sarajevu ili Dubrovniku (kasnije Beogradu), prevoz avionom do Džede i nazad, dok su se devizama plaćale aviotaksa u Džedi, boravišna taksa u Medini i Mekki, smještaj i ishrana za vrijeme hadža, prevoz u toku obavljanja obreda hadža.⁴⁵ Devizna i dinarska sredstva za vlastite potrebe mogla su se iznijeti samo u propisanim granicama.⁴⁶

39 GHb, Alz, Nragr, Svežanj dokumenata "Raspisi", "košuljica 1976", Dopis Starješinstva IZ u SR BiH, br. 3491/76, Sarajevo, 15. oktobra 1976.

40 GHb, Alz, Nragr, Registrator "Raspisi Starješinstva za 77, 78, 79, 80 i 81. god.", Dopis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, br. 2913/79, Sarajevo, od 13. jula 1979.; Abdurahman Hukić, "Odlasci na hadž nakon Drugog svjetskog rata", Islamska misao, god. V, br. 56, Sarajevo, 1983, 39. "činjenica je da se uveliko poboljšao životni standard u Saudijskoj Arabiji, a to je za sobom povuklo i cijene usluga, životnih namirnica i slično."

41 GHb, Alz, Nragr, Registrator "Raspisi Starješinstva za 77, 78, 79, 80. i 81. god.", Dopis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, br. 2913/79, Sarajevo, 13. jula 1979, Dopis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, br. 3006/80, Sarajevo, 18. juna 1980.

42 GHb, Alz, AzRIz, UzH, Fascikla "Hadž-1982.", Raspis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, pod nazivom "Hadž 1982.", br. 1688/82, Sarajevo, 5. jula 1982.

43 GHb, Alz, AzRIz, UzH, Raspis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, pod nazivom "Dopuna raspisa o hadžu br. 1688/82 od 5. VII-1982."

44 GHb, Alz, AzRIz, UzH, Registrator "Dosije hadža", fascikla "Hadž 1984.", Raspis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, pod nazivom "Putovanje na Hadž 1984", br. 1705/84, Sarajevo, 21. juna 1984.

45 Ibidem

46 GHb, Alz, Nragr, Registrator "Raspisi Starješinstva Mešihat 1985-1991", Raspis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije pod nazivom "Putovanje na hadž u 1985. godini", br. 1185/85, Sarajevo, 12.06.1985, Raspis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije pod nazivom "Putovanje na hadž u 1986. godini", br. 1489/86, Sarajevo, 06.06.1986, Raspis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije pod nazivom "Putovanje na hadž u 1989. godini", br. 778/89, Sarajevo, 29. maja 1989; GHb, Alz, AzRIz, UzH, Fascikla "Hadž 86-87", Raspis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, pod nazivom "Putovanje na Hadž u 1987. godini", br. 1139/87, Sarajevo, 10.06.1987.

Tabelarni prikaz troškova putovanja na hadž u periodu od 1971. do 1989. ⁴⁷

Hadž	Akontacija	Ukupno	Hadž	Akontacija	Ukupno
1971	500 n.d.	820.000 st. din.	1980	-	45.700 n.d.
1972	500 n.d.	983.000 st. din.	1981	1.500 n.d.	72.500 din.
1973	-	-	1982	2.000 n.d.	32.000 din. + 1300\$ ili 3330 DM
1973/74	500 n.d.	11.550 n.d.	1983	-	50.000 din. + 3.300 DM
1974/75	500 n.d.	14.000 n.d.	1984	-	70.000 din. + 1300\$ ili 3500 DM
1975	500 n.d.	19.000 n.d.	1985	-	160.000 din. + 1100\$ ili 3400 DM
1976	750 n.d.	19.500 n.d.	1986	-	250.000 din + 2.800 DM
1977	1.000 n.d.	25.000 n.d.	1987	-	600.000 din. + 2.800 DM
1978	1.000 n.d.	26.000 n.d.	1988	-	1.400.000 din. + 2.800 DM
1979	1.000 n.d.	31.500 n.d.	1989	-	5.179.999 din. + 2.500 DM

47 GHb, Alz, Nragr, Svežanj dokumenata "Raspisi", "košuljica 1970", Rospis Starješinstva IZ u SR BiH pod nazivom "Uputstvo kandidatima za hadž u 1971. godini", br. 4717/70, Sarajevo, 4. decembra 1970, "košuljica 1971", Dopis Starješinstva IZ u SR BiH, br. 4446/71, Sarajevo, 1. XII 1971, Dopis Starješinstva IZ u SR BiH pod nazivom "Važno obavještenje kandidatima za hadž u 1972. god.", br. 4716/71, Sarajevo, 16. XII 1971; Kasim Hadžić, "Od Sarajeva do Meke i Medine (O putu na hadž 1972)", *Glasnik VIS-a u SFRJ*, god. XXIII/(XXXV), br. 7-8, Sarajevo, 1972, 347 "Raspisom broj: 4895/71 od 30. decembra 1971. zatraženo je od kandidata da uplate još po Din. 960 - do čega je došlo na traženje 'Centrotransa', usljed devalvacije dinara i dolara. Tako se cjelokupna uplata za putovanje na hadž u 1972. popela na iznos 9.830."; GHb, Alz, Svežanj dokumenata "Raspisi", Nragr, "košuljica 1973", Rospis Starješinstva IZ u SR BiH pod nazivom "Obavijest kandidatima za hadž 1973 i 1974.g.", br. 3846/73, Sarajevo, 1. decembra 1973, "košuljica 1974", Rospis Starješinstva IZ u SR BiH, br. 3105/74, Sarajevo, 16. novembra 1974, "košuljica 1975", Dopis Starješinstva IZ u SR BiH, br. 2959/75, Sarajevo, 29. oktobra 1975, "košuljica 1976", Dopis Starješinstva IZ u SR BiH, br. 3491/76, Sarajevo, 15. oktobra 1976.g.; GHb, Alz, Nragr, Registrator "Raspisi Starješinstva za 77, 78, 79, 80 i 81 god.", Rospis Starješinstva IZ u SR BiH, br. 3176/77, Sarajevo, 2. septembra 1977, Rospis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, br. 2435/78, Sarajevo, 7. septembra 1978, Dopis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, br. 3525/79, Sarajevo, 3. IX 1979; GHb, Alz, AzRIz, UzH, Fascikla "Hadž - 81", Nacrtr Ugovora između Starješinstva Islamske zajednice u SRBiH, Hrvatske i Slovenije i OOUR Dalmacijaturist ORJ Inicijativni aranžmani Split, od 18.8.1981, sačinjen preko Ugovora između ove dvije strane, koji je zaključen 17.09.1980, Rospis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, pod nazivom "Povećanje cijene hadža - 81", br. 3606/81, Sarajevo, 10.8.1981, Fascikla "Hadž - 1982.", Rospis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, pod nazivom "Dopuna raspisa o hadžu br. 1688/82, Sarajevo, 5. VII-1982."; GHb, Alz, Nragr, Svežanj dokumenata "Izvjestaji o radu Starješinstva 1981-89.", Izvještaj o radu Starješinstva Islamske zajednice SR-a Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije za 1983.god., Sarajevo, aprila 1984.god. (str. 28), Izvještaj o radu Starješinstva Islamske zajednice SR-a Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije za 1984. god., Sarajevo, aprila 1985. (str. 46); GHb, Alz, Nragr, Registrator "Raspisi Starješinstva Mešihat 1985-1991", Rospis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije pod nazivom "Putovanje na hadž u 1985. godini", br. 1185/85, Sarajevo, 12.06.1985, Rospis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije pod nazivom "Dopunska uputstva o hadžu u 1986. godini", br. 1489-1/86, Sarajevo, 20. juna 1986.g.; GHb, Alz, AzRIz, UzH, Fascikla "Hadž 86-87.", Rospis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, pod nazivom "Putovanje na Hadž u 1987. godini", br. 1139/87, Sarajevo, od 10.06.1987; Fascikla "Hadž 1988", Zabilješka o uplati za hadž na ime Mušimbegović Aiša - Visoko, 11.07.1988; GHb, Alz, Nragr, Svežanj dokumenata "Izvjestaji o radu Starješinstva 1981-89", Izvještaj o radu Starješinstva Islamske zajednice SR-a Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije za 1989.god., Sarajevo, maja 1990. (str. 21)

Zaključivanje ugovora sa turističkim agencijama za prevoz putnika

Ponuda Starješinstva Islamske zajednice u SR BiH za organizaciju hodočašća 1976.⁴⁸ najbolje ilustrira koje uvjete su turističke agencije morale ispuniti da bi dobile posao prevoza hadžija do svetih mjesta u Mekki i Medini. To su sljedeći uvjeti: "1. Osigurati hodočasnike po postojećim propisima za vrijeme trajanja putovanja, 2. Obaviti sve administrativne pripreme: viziranje pasoša, pravljenje lista i spiskova hodočasnika na našem i arapskom jeziku podmirujući tuzemne i inozemne troškove uključujući boravišnu i aerodromsku taksu, 3. Snositi troškove dvojice službenika Starješinstva koji će voditi nadzor nad cjelokupnim putovanjem, 4. Bez naknade izvršiti prevoz, viziranje putnih isprava i plaćanje svih taksi pratnji hodočasnika, vodičima, i to po osnovi jedan pratilac na svakih 50 hodočasnika, 5. Bez naknade izvršiti prevoz, viziranje putnih isprava i plaćanje taksi ljekarima. Osim toga obezbijediti ljekarima dnevnice po postojećim propisima i to u deviznim sredstvima. Na svakih 100 hodočasnika odrediće Starješinstvo po jednog ljekara, 6. Osigurati ljekarima dovoljnu količinu lijekova i to po spisku kojeg će sačiniti glavni ljekar prije polaska na put, 7. Odrediti stručno osoblje koje će voditi organizaciju putovanja i to iz reda pripadnika Islamske zajednice, 8. Obezbijediti vodičima prikladne tašne za nošenje pasoša, spiskova i ostale potrebne dokumentacije, 9. Za svakog hodočasnika obezbijediti po 465 USA dolara za smještaj u Meki, Medini, Arefatu, Mini, prevoz u Saudi Arabiji, kao i za ishranu hodočasnika, 10. Osigurati prevoz hodočasnika udobnim autobusima od sabirnih centara /Sarajevo, Visoko, Zenica, Banja Luka, Bihać, Doboj, Tuzla i dr. gdje se može formirati autobus/ do aerodroma i obratno u povratku, 11. Troškove cjelokupnog putovanja treba iskazati u dinarskim sredstvima i u jednoj cifri, 12. Starješinstvo će zadržati 10% od ukupnog iznosa troškova i taj će iznos isplatiti prevozniku tek po uredno obavljenom poslu, 13. Rok za podnošenje Vaše ponude je 15. oktobar 1976. Ponudu treba dostaviti ovom Starješinstvu u zapečaćenoj koverti sa naznakom 'HADŽ 1976', 14. Potrebno je da nam uz ponudu priložite

48 GHb, Alz, AzRIz, UzH, fascikla "Hadž 76, 77, 78.", Ponuda Starješinstva IZ u SR BiH, br. 3219/76, Sarajevo, 30. septembra 1976.

potvrdu od banke o iznosu Vaših deviznih sredstava na Vašem deviznom računu.”

U narednim godinama posvetila se veća pažnja prilikom sklapanja ugovora, jer je “ugovorom trebalo obavezati prevoznika da snosi svu brigu i odgovornost bez obzira koliki broj hadžija bude”.⁴⁹ Starješinstvo Islamske zajednice u SRBiH je 1983. zbog navodne štete koju su hodočasnici počinili na aerodromu i u avionima prilikom uzimanja abdesta, morali platiti JAT-u veliki račun, da se moglo opremiti i poslati na hadž 100 hadžija.⁵⁰

Način prijave kandidata za odlazak na hodočašće

Prijava kandidata za hadž od 1971. do 1976, koju su trebali poslati republičkom Starješinstvu IZ putem nadležnih Odbora IZ, morala je sadržavati: ime i prezime, očevo ime kandidata, mjesto stanovanja⁵¹ i datum rođenja, te Odbor IZ na čijem području kandidat ima prebivalište.⁵² Uz molbu predavala se kaucija koja je ulazila u cijenu hadža.⁵³ Svakom kandidatu je od Odbora IZ skrenuta pažnja da prilikom podnošenja molbe i uplate kaucije, na vrijeme pribave putne isprave (pasoša) sa izlaznom vizom za Saudijsku Arabiju⁵⁴ kod nadležnih sekretarijata za unutrašnje poslove s najmanje 10 fotografija⁵⁵, osim onih koje se predaju u Sekretarijat radi pasoša i vize, koje će predati Starješinstvu kada bude po-

49 GHb, AIz, Nragr, Registrator “Zapisnici od 7.11.1978. do 29.10.1985.”, Zapisnik sa sjednice Starješinstva održane 7. XI 1978, Sarajevo, (str. 4)

50 Muharem Omerdić “Moja sjećanja na hadž Bošnjaka”, *Tribina “Hadž iz Bosne i Hercegovine”*, održana 30.07.2020. (Dostupno s videopriloga na internet stranici: hadzumra.ba, 1:49:00-1:50:15)

51 U raspisima od 1976. mjesto stanovanja, ulicu i broj, kao i opštinu na čijoj se teritoriji nalazi mjesto stanovanja kandidata za hadž

52 GHb, AIz, Nragr, Svežanj dokumenata “Raspisi”, “košuljica 1970”, Raspis Starješinstva IZ u SR BiH pod nazivom “Pripreme za hadž u 1971. godini”, br. 2380/70, Sarajevo, 17. jula 1970, “košuljica 1971”, Raspis Starješinstva IZ u SR BiH pod nazivom “Pripreme za hadž u 1972. godini”, br. 3024/71, Sarajevo, 13. avgusta 1971, “košuljica 1973”, Raspis Starješinstva IZ u SR BiH pod nazivom “Pripreme za naredni hadž”, br. 2888/73, Sarajevo, 20. septembra 1973, “košuljica 1974”, Raspis Starješinstva IZ u SR BiH pod nazivom “Pripreme za naredni hadž”, br. 2278/74, Sarajevo, 23. augusta 1974, košuljica 1975”, Dopis Starješinstva IZ u SR BiH, br. 211/75, Sarajevo, 11. augusta 1975, “košuljica 1976”, Raspis Starješinstva IZ u SR BiH, br. 3157/76, Sarajevo, 20. septembra 1976.

53 Iznos kaucije se kretao od 500 novih dinara u 1971. do 2000 novih dinara u 1982. kada se prestala uplaćivati

54 U raspisu hadža za 1971. navedeno je “za afričke zemlje”, ustvari azijske zemlje, jer je transport hodočasnika bio organiziran kopnenim putem, od čega se moralo odustati

55 Za hadž u 1971. i 1972, dok je za kasnije bio potreban manji broj fotografija

trebno radi pribavljanja viza za ulazak u zemlje kroz koje će se proći prilikom ovog putovanja. Od 1977. kandidat je u molbi za hadž trebao navesti, umjesto Odbora⁵⁶, mišljenje Odbora IZ-e (posebno moralno i zdravstveno stanje, tj. da li može izdržati put), a od 1984. i potvrdu o uplaćenim dinarskim i deviznim sredstvima na ime troškova hadža te broj pasoša, datum i mjesto gdje je izdat. Prijava kandidata za hadž od 1985. morala je sadržavati i pasoš kandidata viziran izlaznom vizom (od 1986. s obaveznom naznakom za Saudijsku Arabiju)⁵⁷ i ta viza morala je biti izdata u tekućoj godini od nadležnog sekretarijata za unutrašnje poslove.

Ostali uvjeti prijave i preporuke kandidatima za odlazak na hadž

U 1971. i 1972. godini, zaključno s datumom prve vakcinacije, kandidati su trebali predati pasoše s potrebnim brojem slika u Starješinstvo, jer je Starješinstvo IZ kao organizator hadža moralo na vrijeme obaviti niz poslova kao što su “izvršiti uplate, vizirati pasoše, sačiniti spiskove hodočasnika na našem i arapskom jeziku, obaviti savjetovanje sa hodočascima na dan druge vakcinacije”.⁵⁸

56 GHb, Alz, Nragr, Registrator “Raspisi Starješinstva za 77, 78, 79, 80. i 81. god.”, Raspis Starješinstva IZ u SR BiH, br. 3176/77, Sarajevo, 2. septembra 1977, Raspis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, br. 2435/78, Sarajevo, 7. septembra 1978, Raspis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, br. 2913/79, Sarajevo, 13. jula 1979; GHb, Alz, AzRiz, UzH, Fascikla “Hadž 81”, Raspis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, pod nazivom “Hadž ‘81”, br. 3357/81, Sarajevo, 20.7.1981, Fascikla “Hadž 1982 god.”, Raspis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, pod nazivom “Hadž 1982”, br. 1688/82, Sarajevo, 5. jula 1982; Registrator “Dosijske hadža”, fascikla “Hadž 1984. god.”, Raspis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, pod nazivom “Putovanje na Hadž 1984”, br. 1705/84, Sarajevo, 21. juna 1984; GHb, Alz, Nragr, Registrator “Raspisi Starješinstva Mešihat 1985-1991”, Raspis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije pod nazivom “Putovanje na hadž u 1985. godini”, br. 1185/85, Sarajevo, 12.06.1985, Raspis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije pod nazivom “Putovanje na hadž u 1986. godini”, br. 1489/86, Sarajevo, 06.06.1986; GHb, Alz, AzRiz, UzH, Fascikla “Hadž 86-87”, Raspis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, pod nazivom “Putovanje na Hadž u 1987. godini”, br. 1139/87, Sarajevo, 10.06.1987; GHb, Alz, Nragr, Registrator “Raspisi Starješinstva Mešihata 1985-1991”, Raspis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije pod nazivom “Putovanje na hadž u 1989. godini”, br. 778/89, Sarajevo, 29. maja 1989.g.

57 Od 1986. sa obaveznom naznakom “za Saudijsku Arabiju”. Vidjeti: GHb, Alz, Nragr, Registrator “Raspisi Starješinstva Mešihat 1985-1991”, Raspis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije pod nazivom “Putovanje na hadž u 1986. godini”, br. 1489/86, Sarajevo, 06.06.1986.

58 GHb, Alz, Nragr, Svežanj dokumenata “Raspisi”, “košuljica 1971”, “Dopis Starješinstva IZ u SR BiH, br. 4446/71, Sarajevo, 1. XII 1971.

Prilikom raspisivanja hadža 1974/75. Odbori Islamske zajednice su zamoljeni od republičkog Starješinstva da se založe "oko pružanja pomoći nastradalim porodicama od nedavnih poplava"⁵⁹ - akciju su povelili Socijalistički savez i Crveni krst.

U raspisu za hadž 1975, pored ostalog, stavilo se do znanja svakom kandidatu "da nabavi dobar kofer za svoje stvari koji će biti lako prepoznati, pakovati i nositi".⁶⁰ Posebna predavanja o hadžu, s osnovnim propisima i značaju, bila su organizirana 1976. u polaznim centrima za hadž.⁶¹ Odbori IZ su bili dužni informirati Starješinstvo o onim licima koja su išla na hadž izvan organizacije Islamske zajednice.⁶²

Novina u organizaciji hadža 1977. bila je preporuka svakom hadžiji da "uplati svoj kurban za prehranu učenika Gazi Husrev-begove medrese i studenata Islamskog teološkog fakulteta u Sarajevu".⁶³ Raspis za naredni hadž 1978. skrenuo je pažnju hodočasnicima da moraju "biti pristojno obučeni, u građanskom odijelu, bez hadžijskih ahmedija u odlasku".⁶⁴ Od 1979. Starješinstvo je za hodočasnike organiziralo ishranu putem vlastite kuhinje, prilagođenu tamošnjim klimatskim uvjetima.⁶⁵ Svaki hadžija je 1984. bio dužan ponijeti po dva čaršafa, upozoren je da ne nosi

59 GHb, AlZ, Nrgr, Svežanj dokumenata "Raspisi", "košuljica 1974", Raspis Starješinstva IZ u SR BiH pod nazivom "Pripreme za naredni hadž", br. 2278/74, Sarajevo, 23. augusta 1974.

60 GHb, AlZ, Nrgr, Svežanj dokumenata "Raspisi", "košuljica 1975", Dopis Starješinstva IZ u SR BiH, br. 2806/75, Sarajevo, 17. oktobra 1975. U Raspisu za hadž u 1984. je, između ostalog, navedeno da "na koferu ili torbi treba čitko biti ispisano ime, prezime i puna adresa putnika a ispod adrese... naziv prevozne kompanije". Vidjeti: GHb, AlZ, AzRIz, UzH, Registrator "Dosije hadža", fascikla "Hadž 1984. god.", Raspis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, pod nazivom "Dopuna raspisa o Hadžu br. 1705/84."

61 GHb, AlZ, Nrgr, Svežanj dokumenata "Raspisi", "košuljica 1976", Dopis Starješinstva IZ u SR BiH, br. 3491/76, Sarajevo, 15. oktobra 1976.

62 Ibidem

63 GHb, AlZ, Nrgr, Registrator "Raspisi Starješinstva za 77, 78, 79, 80. i 81. god.", Raspis Starješinstva IZ u SR BiH, br. 3176/77, Sarajevo, 2. septembra 1977.

64 GHb, AlZ, Nrgr, Registrator "Raspisi Starješinstva za 77, 78, 79, 80. i 81. god.", Raspis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, br. 2435/78, Sarajevo, 7. septembra 1978.

65 Zejnil Fajić, "Putovanje na hadž u 1398/1978. godini", *Glasnik VIS-a u SFRJ*, god. XXIX/XLI, br. 6, 1978, 632; Merzuk Vejzagić, "Put na hadž u 1979/1399. godini", *Glasnik VIS-a u SFRJ*, god. XXX/XLII, br. 6, 1979, 627; GHb, AlZ, Nrgr, Svežanj dokumenata "Izveštaji o radu Starješinstva 1968-81", Izveštaj Starješinstva IZ-e Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije u Sarajevu, Sarajevo, maja 1981. (str. 43-44); GHb, AlZ, AzRIz, UzH, Fascikla "Hadž 81", Raspis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, pod nazivom "Hadž '81", br. 3357/81, Sarajevo, 20.7. 1981; Registrator "Dosije hadža", fascikla "Hadž-1984. god.", Raspis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije, pod nazivom "Dopuna raspisa o Hadžu br. 1705/84."

pokvarljivu hranu i nepotrebnu garderobu kako bi se smanjila prtljaga.⁶⁶ U raspisu za hadž 1985. i 1986. "privatni" hodočasnici su upozoreni da se "zbog teških klimatskih uslova i velike gužve, bez organizovane ishrane, ljekarske njege i vodičke službe izlažu poniženjima pa i životnoj opasnosti, što sve skupa krnji ugled čitavoj našoj Islamskoj zajednici".⁶⁷

Predložene mjere na poboljšanju obavljanja hadža organizatora hadža

Starješinstvo Islamske zajednice u SR BiH je u godišnjim izvještajima i mjesečnim zasjedanjima redovno analiziralo obavljanje hadža i donosilo odgovarajuće zaključke.

Nakon obavljenog hadža 1976. Starješinstvo je konstatiralo da je u Saudijskoj Arabiji uočilo "promjene koje su nastale u organizaciji prijema hadžija, ekspeditivnosti njihovog otpremanja, zdravstvenoj zaštiti, raspoloživim količinama namirnica i povećanoj čistoći, naročito u Medini".⁶⁸

U junu 1977. Vrhovno islamsko starješinstvo se obratilo Saveznoj komisiji za vjerska pitanja u Beogradu ukazujući na ponižavajući tretman carinskih organa prema hodočascima⁶⁹, koji je uključivao skidanje odjeće, kopanje po stvarima, istresanje kofera, oduzimanje poklona i dr. Prema svjedočenjima hodočasnika, na Surčinskom aerodromu u Beogradu je u januaru 1975, zbog protestiranja kod carinika na takav njihov postupak, grubo istjeran i sam reisu-l-ulema Sulejman-ef. Kemura koji je istog dana, po povratku kući, doživio moždani udar i umro.⁷⁰ Međutim, maltretiranja hodočasnika na carinskim prelazima dešavala su se i narednih godina, sve do pred agresiju na Bosnu i Hercegovinu.⁷¹

66 Ibidem

67 GHb, AlZ, Nrgr, Registrator "Raspisi Starješinstva Mešihat 1985-1991", Raspis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije pod nazivom "Putovanje na hadž u 1985. godini", br. 1185/85, Sarajevo, 12.06.1985, Raspis Starješinstva IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije pod nazivom "Putovanje na hadž u 1986. godini", br. 1489/86, Sarajevo, 06.06.1986.

68 GHb, AlZ, Nrgr, Svežanj dokumenata "Izveštaji o radu Starješinstva 1968-81", Izveštaj Starješinstva IZ-e u SR BiH o radu u periodu od maja 1976. do maja 1977. godine, Sarajevo, maja 1977. (str. 6-7)

69 Dragan Novaković, *Cit. djelo*, 467.

70 Muharem Omerdić "Anegdote o Bošnjacima vezane za Kabu i hadž", *Preporod, god. XLVII, br. 16/1098*, 2017, 3; Muharem Omerdić "Moja sjećanja na hadž Bošnjaka", *Tribina "Hadž iz Bosne i Hercegovine"*, održana 30.07.2020. (preuzeto sa video priloga na internet stranici: hadziumra.ba, 1: 50:18-1: 53: 15)

71 Muharem Omerdić "Moja sjećanja na hadž Bošnjaka", (1: 51:07-1: 53:36)

U analizi hadža obavljenog 1980. Starješinstvo je zaključilo "da su troškovi iznajmljivanja prostorija za stanovanje naših hadžija, posebno u Meki bili iznad svakog očekivanja, upravo zbog posredničke uloge mutavvifa... pa ubuduće tu vrstu usluga treba zaobići".⁷² U Izvještaju za 1982. kao jedina poteškoća u organiziranju hadža navedeno je to što "jedan dio hodočasnika, skoro u zadnji čas najavi odlazak na hadž" pa su zbog toga "potrebne intervencije i urgencije Starješinstva kod nadležnih organa SUP-a".⁷³

Neki od narednih zaključaka bili su da se osigura smještaj hadžija na nekoliko mjeseci prije hadža,⁷⁴ da se rezervacija može osigurati preko naših studenata ili na drugi način,⁷⁵ da se preko VIS-a uputi zahtjev SIV-u za ukidanje uredbe o putovanju na hadž (isključivo) avionima i da se podnese zahtjev da se osigura putovanje autobusima, uz ljekarsku kontrolu i pratnju,⁷⁶ da su usluge naših studenata u Saudijskoj Arabiji od velikog značaja, jer su troškovi koji se odnose na njihovo učešće neznatni,⁷⁷ da se Starješinstvo rukovodi time da se od hadža ne ide na nekakvu zaradu, da to bude simbolično ili da se pokriju stvarni troškovi vezani za odlazak i povratak sa hadža,⁷⁸ da se vodi računa da hadžije budu što bolje informirane putem predavanja,⁷⁹ da se izradi Pravilnik o organizaciji i izvođenju hadža,⁸⁰ da se ubuduće rezervacija za smještaj naših hadžija izvrši do konca ramazana, što je garancija jeftinijeg smještaja za 20-30% od stvarne cijene u toku hadža.⁸¹ Vrhunac u organizaciji hadža Starješin-

72 GHb, Alz, Nragr, Svežanj dokumenata "Izvještaji o radu Starješinstva 1968-81", Izvještaj Starješinstva IZ-e Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije u Sarajevu, Sarajevo, maja 1981. (str. 43-44)

73 GHb, Alz, Nragr, Svežanj dokumenata "Izvještaji o radu Starješinstva 1968-81", Izvještaj o radu za 1981. god., Sarajevo, marta 1982. (str. 5)

74 GHb, Alz, Nragr, Registrator "Zapisnici od 7.11.1978. do 29.10.1985.", Zapisnik sa VIII redovne sjednice Starješinstva IZ-e održane 21.11.1981, Sarajevo, (str. 3)

75 GHb, Alz, Nragr, Registrator "Zapisnici od 7.11.1978. do 29.10.1985.", Zapisnik sa XI redovne sjednice Starješinstva održane 12.5.1982, Sarajevo, (str. 3)

76 Ibidem

77 GHb, Alz, Nragr, Registrator "Zapisnici od 7.11.1978. do 29.10.1985.", Zapisnik sa sedme redovne sjednice Starješinstva održane 29.10.1985.g., Sarajevo, (str. 2-3)

78 GHb, Alz, Nragr, Registrator "Zapisnici od 29.1.1986. do 19.5.1993.", Zapisnik sa XI redovne sjednice Starješinstva Islamske zajednice, održane 25. juna 1986, Sarajevo, (str. 2-3)

79 GHb, Alz, Nragr, Registrator "Zapisnici od 29.1.1986. do 19.5.1993.", Zapisnik sa XVII redovne sjednice Starješinstva, održane 23.6. 1987, Sarajevo, (str. 3)

80 GHb, Alz, Nragr, Registrator "Zapisnici od 29.1.1986. do 19.5.1993.", Zapisnik sa XVIII redovne sjednice Starješinstva, održane 19.8. 1987, Sarajevo, (str. 6-7)

81 Ibidem

stvo Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini imalo je 1987. kada je sve funkcioniralo na najbolji način.⁸²

Hadž 1990-1991. god.

Masovan odlazak na hadž u 1990. i 1991. bio je posljedica slabljenja funkcija centralnih organa vlasti nakon raspada Saveza komunista Jugoslavije u januaru 1990. Oslobođeni od straha od ideološkog sistema, koji je administrativnim mjerama suzbijao utjecaj religije na društvo⁸³, građani su u velikom broju⁸⁴, naročito u 1990, odlazili na hadž. Nije mnogo povećan broj hodočasnika u organizaciji Islamske zajednice, već "privatnih" hadžija, čemu su pogodovali i kratkotrajni efekti ekonomskih reformi SIV-a na čelu sa predsjednikom Antom Markovićem, koje su imale za cilj "slamanje inflacije te uspostavu konvertibilnosti dinara".⁸⁵ Kurs jugoslavenskog dinara prema njemačkoj marki iznosio je 7:1, a prema američkom dolaru 10,52:1.

Organizacija hadža koju je sprovodio Mešihat Islamske zajednice za Bosnu i Hercegovinu⁸⁶ nije se bitno promijenila. Način prijave i ispunjavanje zdravstvenih uvjeta kandidata za odlazak na hodočašće praktično je ostao isti. U organizaciju hodočašća, pored Islamske zajednice, uključile su se i turističke agencije pa je Mešihat formirao komisiju koja je imala zadatak da utvrdi ko od njih ispunjava uvjete i kriterije za odlazak na hadž autobusima.⁸⁷ S obzirom da su se pojedini vjerski službenici iz Islamske zajednice stavili u službu turističkih agencija, Mešihat je donio zaključak "da se ubuduće, neće nikome omogućiti iz IZ-e da ide na hadž, u svojstvu vodiča, van IZ-e s tim da se ovogodišnja tolerancija može prihvatiti..."⁸⁸

82 Ibidem

83 Ivan Cvitković, *Sociologija religije (treće izdanje)*, Sarajevo, 2004, 409-410.

84 "Povratak u domovinu", *Preporod, god. XXI, br. 14 (477)*, 1990, 1.

85 Hrvoje Kokotović, *Citirano djelo*, 48

86 Ustavom Islamske zajednice u SFRJ iz 1990, Starješinstvo Islamske zajednice u SR Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Sloveniji preimenovano je u Mešihat Islamske zajednice SR Bosne i Hercegovine, dok je formiran zaseban Mešihat Islamske zajednice za Hrvatsku i Sloveniju. Vidjeti: Muhamed Salkić, *Ustavi Islamske zajednice*, Sarajevo, 2001, 299-302.

87 GHb, Alz, Nragr, Registrator "Zapisnici od 29.1.1986. do 19.5.1993.", Zapisnik sa 16. redovne sjednice Mešihata, održane 20.05.1990, Sarajevo, (str. 4-5)

88 GHb, Alz, Nragr, Registrator "Zapisnici od 29.1.1986. do 19.5.1993.", Zapisnik sa četvrtе redovne sjednice, održane 28.05.1991. (str. 1-3)

Po pitanju cijena hadža, u Mešihatu je bilo mišljenja da se previše uzima od hadžija i da bi tu trebalo nešto mijenjati, čime bi se “povratio autoritet i onemogućila bi se konkurencija drugim kompanijama i prevoznicima”.⁸⁹

Tabelarni prikaz troškova putovanja na hadž u periodu od 1990. do 1991.god.⁹⁰

Hadž	Ukupno	Hadž	Ukupno
1990	2980 DM	1991	2500 DM + 11.000 din.

Transport hadžija u Saudijsku Arabiju, u organizaciji Mešihata IZ za Bosnu i Hercegovinu, obavljen je avionskim putem, 1990. iz Beograda⁹¹, a 1991. iz Sarajeva.⁹² Godine 1990. kod preuzimanja avionskih karata u preduzeću “Aviogenex” iz Beograda, morao se potpisati revers kojim se obavezuje Mešihat da se u slučaju gubitka karte nadoknadi spomenutom preduzeću “iznos važeće pune povratne tarife na najdužoj relaciji na kojoj AVIOGENEX obavlja letove u domaćem ili međunarodnom saobraćaju”.⁹³

Tradicija obavljanja hadža iz Bosne i Hercegovine, uspostavljena u osmanskom periodu, ponovo je prekinuta 1992. agresijom Savezne republike Jugoslavije na međunarodnu priznatu državu Bosnu i Hercegovine. Bosanske hadžije su petu islamsku dužnost ponovo obavili ratne 1994/1414. god. po H. zahvaljujući Visokom saudijskom komitetu, humanitarnoj organizaciji koju je osnovala Vlada Kraljevine Saudijske Arabije.⁹⁴

89 Ibidem

90 GHb, AIz, Nragr, Registrator “Raspisi Starješinstva Mešihat 1985-1991”, Raspis Mešihata IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije pod nazivom “Putovanje na hadž u 1990. godini”, br. 844/90, Sarajevo, 14. maja 1990, Raspis Mešihata IZ Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Slovenije pod nazivom “Putovanje na hadž i umru u 1991. godini”, br. 1013/91, Sarajevo, 06.05.1991.

91 GHb, AIz, AzRIz, UzH, Fascikla “Hadž 1990”, Telefaks poruka preduzeća “Aviogenex”, upućena Starješinstvu Islamske zajednice, Beograd, 16.05.1990.

92 GHb, AIz, AzRIz, UzH, Fascikla “Hadž 1991”, Ugovor sa JAT-om o zakupu aviona za prevoz putnika i robe, br. 0863, Sarajevo, 06.06.1991.

93 GHb, AIz, AzRIz, UzH, Fascikla “Hadž 1990”, Revers od 16.05.1990.

94 Mirsad Mahmutović, *Cit. djelo*, 175-181.

Zaključak

Organizacioni aspekt hadža obavljenog u SR BiH (1945-1992), u ovom radu je obrađen analizom većeg broja arhivskih dokumenata Arhiva Islamske zajednice u BiH kao jednog od fondova Gazi Husrev-begove biblioteke u Sarajevu.

Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini je, kako pokazuju dokumenti, "postupno, ali kontinuirano uzlazno, postizala", po pitanju organizacije hadža, "sve bolje rezultate",⁹⁵ iako su troškovi hadža iz godine u godinu rasli, što je bila posljedica povećavanja cijene nametnutog avionskog prevoza hodočasnika te cijene usluga u Saudijskoj Arabiji. Ostvareni rezultati su mjerljivi i ukupnim brojem hodočasnika koji su u periodu od 1949. do 1991. obavili hadž u organizaciji Starješinstva Islamske zajednice u BiH, Hrvatskoj i Sloveniji.⁹⁶ Taj broj približno iznosi 10.067, procentualno 28,31% od ukupnog broja hodočasnika u SFRJ. Procentualna zastupljenost za Bosnu i Hercegovinu iznosi 27,94%. Međutim, ukupan broj hadžija s područja Starješinstva Islamske zajednice u BiH, Hrvatskoj i Sloveniji je veći kada se pridodaju hodočasnici koji su obavili hadž u privatnom aranžmanu. Procenat je nešto manji od 33% što znači da je gotovo svaki treći hodočasnik u SFRJ bio sa područja Starješinstva Islamske zajednice u BiH, Hrvatskoj i Sloveniji.

أدين ليينيتسا

الناحية التنظيمية الخاصة بأداء فريضة الحج من جمهورية البوسنة
والهرسك الاشتراكية في وثائق مكتبة الغازي خسروك (١٩٩٢-١٨٤٥م)

تمت معالجة الناحية التنظيمية فيما يخص أداء فريضة الحج المنظم من قبل المشيخة الإسلامية في جمهورية البوسنة والهرسك الاشتراكية من خلال تحليل الوثائق الأرشيفية الموجودة في مكتبة الغازي خسروك والمحتوية على المعطيات الخاصة بأداء هذه الفريضة. وقد أكد التحليل وجود فترات مميزة في هذا المجال كما أكد أيضا أن المشيخة الإسلامية كانت تحقق التصاعد المستمر في النتائج الخاصة بتنظيم الحج.

95 Abdurahman Hukić, "Odlasci na hadž nakon Drugog svjetskog rata", *Islamska misao*, god. V, br. 56, Sarajevo, 1983, 38.

96 Edin Lepenica, "Dokumenti o obavljanju hadža u SR BiH u fondovima Gazi Husrev-begove biblioteke (1945-1992)", *Glasnik Rijaseta IZ-e u Bosni i Hercegovini*, vol. LXXXII, br. 7-8, Sarajevo, 2020, 375-395.

Edin Lepenica

Organizational Aspect of Performing Hajj in SR BiH in the Funds of Gazi Husrev-Bey Library (1945-1992)

The organizational aspect of performing the hajj, organized by the Islamic Community in SR BiH, is presented on the basis of the analysis of archival documents in Gazi Husrev-bey's library in Sarajevo which contain data on the performance of this fifth Islamic duty.

Several periods were characteristic in the organization of hajj in SR BiH. Archival documents show that the Islamic Community, in terms of organizing the hajj, has continuously achieved better results.

Kur'ansko-hadiske odrednice pripadnosti Ehli-bejtu

Dr. Mensur Valjevac

ipf – zenica
valjevac.mensur@gmail.com

Mr. Mina Valjevac

osnovna škola „mak dizdar“ – zenica
valjevac.mina@gmail.com

Sažetak

Imam Ibn Kesir je različite predaje koje govore o pripadnosti Ehli-bejtu kategorisao trovrсно: a) predaje koje ograničavaju Ehli-bejt na užu porodicu - pet osoba; b) predaje koje u Ehli-bejt uvode neke od žena, odnosno ashaba; c) predaje koje Ehli-bejt proširuju na širu porodicu i rodbinu.

Predaje do kojih smo prilikom našeg istraživanja došli klasificirali smo na sljedeći način: a) one koje se odnose na supruge i potomstvo; b) one koje su vezane za rodbinu; c) one koje se odnose na drugove - ashabe. Svi članovi Ehli-bejta odabrani su samim time što pripadaju Ehli-bejtu, ali je dodatno, između svih njih, posebno izdvojeno petero spomenutih i to na isti način kako su svi Božiji poslanici odabrani samim time što su poslanici, ali Allah Uzvišeni je, dodatno, između svih njih, posebno izdvojio petericu - *Ulu-l'azm*.

Ključne riječi: Ehli-bejt, ajeti, predaje, uža porodica, žene, rodbina, ashabi, potomstvo.

UVOD

Pitanje samog definiranja odrednice Ehli-bejta usko je vezano za to ko sve ulazi u Ehli-bejt. U općeprihvaćenoj definiciji kaže se da su Ehli-bejt:

“Oni kojima je zabranjeno uzimanje milodara – *sadaka* - a to su:

1. njegove, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, žene,
2. njegovo potomstvo,
3. svaki musliman i muslimanka od Abdulmuttalibovog potomstva, tj. plemena Benu Hašim...”¹

To mišljenje zastupaju imami: Ebu Hanife, Šafija, Ahmed i neki učenjaci malikijske pravne škole.²

Identičan stav ima i veliki šijski autoritet, šejh Muhammed ibnu-l-Hasan et-Tusi koji kaže: “Vjerovjesniku (s) nije bilo dozvoljeno da koristi zekat... isti propis važi i za njegovu porodicu, a oni su potomci Abdulmuttaliba, jer Hašim nije imao potomaka osim iz Abudulmuttalibove loze...”³

Inače, iza pradjeda Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, Hašima ibn Abdulmenafa ostalo je jedino potomstvo koje ide isključivo preko njegovog sina Šejbe, daleko poznatijeg kao Abdulmuttalib,⁴ a on je imao deset sinova i šest kćeri.

Članovi Ehli-bejta

Uvodni dio ovog podnaslova, koncipirali smo prema klasifikaciji predaja o pripadnosti Ehli-bejtu koju je sačinio naš uvaženi profesor, dr. hfz. Safvet Halilović,⁵ a njegov glavni dio rezultat je našeg osobnog istraživanja.

1 Abdulmuhsin ibn Hamed el-'Abad el-Bedr, *Fadlu Ehli-l-bejti ve 'uluvu mekanetihim 'inde Ehli-s-sunneti ve-l-džema'ati*, Daru Ibni-l-Esir, Rijad, 2001, str. 6.

2 Vidjeti: Dr. Sulejman ibn Salem Es-Sehimi, *El-'Akidetu fi Ehli-l-bejti bejne-l-ıfrati ve-t-tefriti*, Mektebetu-t-turasi-l-islamijji, Kairo, 2004, str. 33.

3 Ajetollah Nimetullah Salih Nedžefabadi, *Ajet o neporočnosti - Studija o Ajetu-t-athir i hadsima s njim u vezi*, Tugra, Sarajevo, 2018, str. 35-36.

4 *Ibid.*

5 Vidjeti: 1. Dr. hfz. Safvet Halilović, *Ehli-bejt u tradicionalnom tefsiru*, Ehli-bejt u Bosni i Hercegovini - Zbornik radova “Međunarodnog simpozija o Ehli-bejtu” održanog 25. i 26. maja 2002. godine u Sarajevu, Naučnoistraživački institut “Ibn Sina”, Sarajevo, 2003, str. 19-53. 2. Prof. dr. Safvet Halilović, *SIRA – životopis posljednjeg Allahovog Poslanika*, El-Kalem, Islamski pedagoški fakultet, Sarajevo, 2010, str. 78-85.

U kontekstu ajeta u suri El-Ahzab, govoreći o suprugama Allahovog Poslanika, a.s., Allah Uzvišeni direktno u jednom dijelu 33. ajeta govori o Ehli-bejtu Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme:

*O Vjerovjesniče, reci ženama svojim: "Ako želite život na ovom svijetu i njegov sjaj, onda se odlučite, dat ću vam pristojnu otpremu i lijepo ću vas otpustiti. A ako želite Allaha, i Poslanika Njegova, i onaj svijet - pa, Allah je, doista, onima među vama koji čine dobra djela pripremio nagradu veliku. O žene Vjerovjesnikove, ako bi koja od vas očit grijeh učinila, kazna bi joj udvostručena bila, a to je Allahu lahko; a onoj koja se bude Allahu i Poslaniku Njegovu pokoravala i dobra djela činila – dat ćemo nagradu dvostruku i pripremit ćemo joj opskrbu plemenitu. O žene Vjerovjesnikove, vi niste kao druge žene! Ako se Allaha bojite, na sebe pažnju govorom ne skrećite pa da u napast dođe onaj čije je srce bolesno i neusiljeno govorite! U kućama svojim (kunne) boravite i ljepotu svoju, kao u davno pagansko doba, ne pokazujte, i molitvu obavljajte i zekat dajite, i Allaha i Poslanika Njegova slušajte! Allah želi od vas (kum), o porodico Poslanikova, grijeha odstraniti, i potpuno vas (kum) očistiti. I pamтите Allahove ajete i mudrost, koja se kazuje u domovima vašim (kunne); Allah je, uistinu, dobar i sve zna."*⁶

Prije nego što pređemo na citiranje tih predaja, naveli bismo neke osvrte na ovaj ajet.

Tako Sejjid Kutb, komentirajući taj dio ajeta, kaže: "On (Allah) ih (žene) naziva *porodica Poslanikova* bez opisa porodice i bilo kakvog dodavanja kao da je ova porodica jedina porodica na ovom svijetu koja zaslužuje ovaj atribut."⁷

Jusuf Ali⁸ daje sljedeće tumačenje ovoga ajeta: "Uočljivo je u ovoj rečenici da zamjenice prelaze u muški rod - kum, dok su prije toga sve bile ženskog roda - kunne i odnosile se na Poslanikove žene. Misao je u ovoj rečenici općenitija i obuhvata, osim supruga, i ostale članove porodice – Fatimu, Poslanikovu kćerku, Aliju, njegova zeta, te njihove sinove

6 Sura *El-Ahzab*, 28-34.

7 Sayyid Qutb, *U okrilju Kur'ana*, Sarajevo, 1999, 22/15.

8 Abdullah Yusuf Ali (1872-1953), islamski mislilac iz Indije čiji je prijevod Kur'ana na engleskom jeziku, sa kratkim komentarom, jedan od najčitanijih na Zapadu. Vidjeti: http://en.wikipedia.org/wiki/Abdullah_Yusuf_Ali. Preuzeto: 29.5.2019.

Hasana i Husejna, Poslanikove unuke. Muški rod upotrebljava se u oblicima koji obuhvataju kako muški tako i ženski spol.⁹

Veliki šiijiski autoritet XX stoljeća, ajetollah Nedžefabadi, kaže: “Razlog što se ovdje desila promjena lične zamjenice iz ženskog u muški rod je da bi se ukazalo na to da čuvanje ugleda poslaničke kuće od nečisti grijeha nije dužnost samo žena, nego da su i one i svi oni koji su blisko vezani za Vjerovjesnika (s) obavezni da čuvaju Vjerovjesnikov (s) ugled i čast od svega što bi je moglo umanjiti.”¹⁰

Inače, upotreba *tagliba* – gramatičkog prevladavanja jednog roda nad drugim, ili prelaskom sa muškog na ženski rod ili obrnuto, poznata je u arapskom jeziku,¹¹ te ima i drugih takvih primjera u Kur'anu, kao npr. u suri *Hud*, gdje se upravo spominje ova sintagma *Ehlu-l-bejt* u kontekstu Ibrahimove, alejhi-s-selam, kućne porodice.

Naime, meleci se obraćaju njegovoj ženi Sari, u jednini ženskog roda: *Zar se čudiš Allahovoj moći?* a zatim, kao i u suri *El-Ahzab*, prelaze na množinu muškog roda: *Allahova milost i Njegovi blagoslovi su na vama, kućnoj porodici (Ehle-l-bejti). On je dostojan hvale i On je plemenit!*¹²

Profesor Halilović naglašava: “S obzirom da je kontekst u kojem je spomenuti termin upotrijebljen u cijelosti posvećen ženama Allahovog Poslanika, islamski učenjaci razumjeli su da taj termin obuhvata i njegove supruge. Na osnovu autentične predaje taj termin također obuhvata i njegovu bližu rodbinu kojoj pripada *humus* - petina ratnog plijena.”¹³

Imam Ibn Kesir navodi “mnoštvo tradicijskih predanja, koja prenose autori poznatih hadiskih dijela, i u njihovu autentičnost i vjerodostojnost nema ni najmanje sumnje. S obzirom da je imam Ibn Kesir bio vrstan poznavalac hadisa, o čemu svjedoče svi njegovi biografi, njegova pisana djela, a naročito *Tefsir*, on je za argumentiranje gornjeg stava

9 *Prijevod Kur'ana sa tefsirrom i komentarom na bosanskom jeziku*, SKD Bavaria Verlag, München, 2001., knjiga 7, str. 1827.

10 Vidjeti: Ajetollah Nimetullah Salih Nedžefabadi, *Ajet o neporočnosti - Studija o Ajetu-t-athir i hadisima s njim u vezi*, str. 11-12.

11 Vidjeti: *Op.cit.*, str. 12. i 102-103.

12 Sura *Hud*, 73.

13 Dr. Safvet Halilović, *SIRA – životopis posljednjeg Allahovog Poslanika*, str. 84.

naveo zamašan broj tradicijskih mišljenja koja je citirao sa njihovim senedima.”¹⁴

Nakon što je izvršio analizu poruka i značenje predaja koje navodi imam Ibn Kesir, u svome komentaru ovih kur'anskih ajeta, profesor Halilović, sačinio je sljedeću klasifikaciju:

- a. predaje koje ograničavaju Ehli-bejt na Poslanikovu (s) užu porodicu, i to, konkretno na pet osoba: Poslanika, s.a.v.s., njegovu kćerku hazreti Fatimu, njenog muža hazreti Aliju, i njihovu djecu hazreti Hasana i Husejna;
- b. predaje koje u Ehli-bejt uvode, pored ove petorke, i neke od žena, odnosno ashaba (drugova) Allahovog Poslanika, s.a.v.s.;
- c. predaje koje Ehli-bejt proširuju i na Poslanikove (s) rođake kojima je zabranjeno uzimanje zekata, s obzirom da im je propisan *humus* - petina ratnog plijena.¹⁵

U prvoj grupi, profesor Halilović je, prema sadržaju Ibn Kesirovog komentara Kur'ana, naveo osam predaja, u drugoj pet: dvije predaje za žene, jednu za ashabe i još dvije u fusnotama za ashabe, te u trećoj grupi: dvije Muslimove predaje s istim sadržajem, s tim što se na kraju druge nalazi nešto drukčiji podatak.

Predaje koje navodi imam Ibn Kesir

- a. *Predaje koje ograničavaju Ehli-bejt na užu porodicu - pet osoba*
 1. Prenosi imam Ahmed, sa senedom od Umm Seleme, r.a., da je Poslanik, s.a.v.s., bio u njenoj kući pa je došla Fatima, radijallahu ‘anha, noseći kameni ćup u kojem se nalazila hrana - kaša s mesom i ušla je kod njega s tim ćupom. Poslanik joj je rekao: “Pozovi svoga muža i svoja dva sina” pa su došli Alija, Hasan i Husejn, radijallahu ‘anhum, sjeli te počeli jesti tu hranu – pripovijeda Umm Seleme. Poslanik je sjedio na svojoj postelji a ispod njega se nalazio hajberski ogrtač. Ja sam se nalazila u sobi i klanjala. Tada je objavljen ovaj ajet: *Allah želi da od vas, o Ehli-bejte, grijehe odstrani i da vas potpuno očisti.*

¹⁴ Dr. hfz. Safvet Halilović, *Ehli-bejt u tradicionalnom tefsiru*, str. 34-35.

¹⁵ Dr. Safvet Halilović, *SIRA – životopis posljednjeg Allahovog Poslanika*, str. 85.

Nakon toga, Allahov Poslanik, s.a.v.s., je uzeo krajeve ogrtača i prekrivio ih njima. Potom je izvukao svoju ruku i digavši je prema nebu, kazao: “Allahu, ovo je moj Ehli-bejt i moji najodabraniji! Odstrani od njih prljavštinu (grijehe) i potpuno ih očisti! Allahu, ovo je moj Ehli-bejt i moji najodabraniji! Odstrani od njih prljavštinu (grijehe) i potpuno ih očisti!”

Tada sam – priča Umm Seleme – uvukla svoju glavu među njih i kazala: “A jesam li i ja s vama, Allahov Poslaniče?” “Ti si ka hajru, ti si ka hajru...”, odgovorio je Allahov Poslanik, s.a.v.s.¹⁶

2. Prenosi imam Ibn Džerir et-Taberi sa senedom od Ebu Hurejre, a on od Umm Seleme, r.a., da je rekla: “Došla je Fatima, r.a., Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., s posudom u kojoj se nalazila hrana te ju je, stavivši je na tanjir, postavila pred Poslanika, s.a.v.s. Tada je on upitao: ‘Gdje su ti amidžić i tvoja dva sina?’ ‘U kući’ odgovorila je. ‘Pozovi ih’, kazao je. Potom je ona otišla Aliji, r.a., i rekla mu: ‘Odazovi se Allahovom Poslaniku zajedno sa svoja dva sina.’” Umm Seleme dalje pripovijeda: “Kada je Resulullah, s.a.v.s., vidio da se oni približavaju, uzeo je prekrivač (ogrtač) koji se nalazio na njegovoj postelji, prostro ga i posadio ih da na njegov sjednu. Zatim je svojom lijevom rukom uzeo za četiri strane ogrtača i sastavio ih iznad njihovih glava a desnom rukom je pokazao da čini dovu svome Gospodaru. Rekao je: ‘O Allahu, ovo je moj Ehli-bejt. Odstrani od njih grijeha i potpuno ih očisti!’”¹⁷
3. Prenosi imam Ahmed sa senedom od Enesa ibn Malika: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., je, idući na sabah-namaz, prolazio šest mjeseci pored vrata (svoje kćerke) Fatime, r.a., i govorio: ‘Namaz! Allah želi da od vas, o Ehli-bejte, grijeha odstraniti i potpuno vas očistiti.’”¹⁸
4. Prenosi Ibn Džerir sa senedom od Umm Seleme da je kazala: “Ajet *إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا* je objavljen u mojoj kući. Sjedila sam na kućnom pragu i rekla: ‘Allahov Poslaniče, zar nisam i ja u sastavu tvog Ehli-bejta?’ Odgovorio je: ‘Ti si ka dobru. Ti si Vjerovjesnikova žena.’” Rekla je Umm Seleme: “A tada se u

16 Navedeno prema: Dr. hfz. Safvet Halilović, *Ehli-bejt u tradicionalnom tefsiru*, str. 35-36.

17 *Op. cit.*, str. 37.

18 *Op. cit.*, str. 38.

kući nalazio Allahov Poslanik, s.a.v.s., Alija, Fatima, Hasan i Husejn, radijallahu 'anhum."¹⁹

5. Prenosi Ibn Ebu Hatim sa *senedom* od amidže 'Avvama ibn El-Havšeba da je rekao: "Ušao sam sa svojim ocem kod 'Aiše r.a. pa sam je pitao o Aliji, r.a. Rekla je: 'Pitaš me o osobi koja spada među one koje je Allahov Poslanik, s.a.v.s., najviše volio, a za tom osobom bila je udata njegova kćerka, koju je on najviše volio. Vidjela sam Resulullaha, s.a.v.s., kada je pozvao Aliju, Fatimu, Hasana i Husejnu, radijallahu 'anhum, i prebacivši preko njih odjeću (prekrivač) kazao : 'O Allahu! Ovo je moj Ehli-bejt. Odstrani od njih grijeha i potpuno ih očisti!' Primakla sam im se, priča Aiša, i upitala: 'Allahov Poslaniče, jesam li i ja od tvog Ehli-bejta?' 'Odmakni se', odgovorio je, 'ti si ka dobru...'"²⁰
6. Prenosi Ibn Džerir od Ebu Se'ida, (el-Hudrija) r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Pet osoba povod je objavi ovog ajeta: ja, Alija, Fatima, Hasan i Husejn; 'Allah želi da od vas, o Ehli-bejte, grijeha odstrani i da vas potpuno očisti.'"²¹
7. Prenosi Ibn Džerir od Sa'da, (ibn Ebu Vekkasa) r.a., da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednom prilikom, kada mu je spušten vahj - objava, uzeo je Aliju, njegova dva sina i Fatimu, radijallahu 'anhum, te ih ogrnuo svojom odjećom. Potom je rekao: 'Gospodaru, ovo je moja porodica i moj Ehli-bejt.'"²²
8. Prenosi Ibn Džerir od Safije bint Šejbe da je rekla: "Rekla je 'Aiša, radijallahu 'anha: 'Jednog jutra, Poslanik, s.a.v.s., izašao je, a na sebi je imao vuneni ogrtač prošaran crnim vlasima. Potom je došao Hasan, radijallahu 'anhu, pa ga je ogrnuo tim ogrtačem. Onda je došao Husejn, pa je i njega ogrnuo. Zatim je došla Fatima, pa je i nju ogrnuo. Potom je prispio i Alija, pa je i njega ogrnuo, i onda je rekao: 'Allah želi da od vas, o Ehli-bejte, grijeha odstraniti i potpuno vas očistiti.'"²³

19 *Op. cit.*, str. 39.

20 *Op. cit.*, str. 40.

21 *Ibid.*

22 *Op. cit.*, str. 41.

23 *Ibid.*

Prema kategorizaciji koju je sačinio profesor Halilović smatramo vrlo značajnim spomenuti i ovu predaju u prvoj grupi predaja koje ograničavaju Ehli-bejt na Poslanikovu (s) užu porodicu (pet osoba).

9. Kada je objavljen 61. ajet sure Alu 'Imran: *A onima koji s tobom o Njemu budu raspravljali nakon što ti je došlo nešto od znanja, reci: "Hodite, pozvat ćemo sinove naše i sinove vaše, i žene naše i žene vaše, a doći ćemo i mi i vi, pa ćemo se proklinjati i Allahovo prokletstvo na one koji lažu prizvati."* - pozvao je Muhammed (s) Aliju, Fatimu, Hasana i Husejna, radijallahu anhum, i rekao: "Allahu, ovo je porodica moja."²⁴

Džabir kaže: "i mi i vi" odnosi se na Allahovog Poslanika (s) i Ali ibn Ebu Taliba, 'sinovi naši' na Hasana i Husejna, a 'žene naše' na Fatimu."²⁵

- b. *Predaje koje u Ehli-bejt uvode, neke od žena, odnosno ashaba*
 1. Prenosi imam Ibn Džerir et-Taberi u svome *Tefsiru*, od Umm Seleme, žene Allahovog Poslanika i majke pravovjernih, da je rekla: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., okupio je Aliju, Fatimu, Hasana i Husejna, te ih zaogrnuo svojom odjećom. Zatim je skrušeno uputio dovu svome Gospodaru. Potom je rekao: 'Ovo je moj Ehli-bejt.' 'Rekla sam', priča Umm Seleme, 'uvedi me, Allahov Poslaniče, u svoj Ehli-bejt.' 'Ti si od mog ehla' – odgovorio je."²⁶
 2. Prenosi imam Ahmed u *Musnedu* od Umm Seleme da je rekla: "Jednog dana, se Resulullah, s.a.v.s., nalazio u mojoj kući. Iznenađeno, sluga nas je izvijestio kako se na vratima nalaze Fatima i Alija, radijallahu 'anhuma. 'Ustani i skloni se negdje ustranu od moga Ehli-bejta', kazao mi je Resulullah, s.a.v.s. Ustala sam, priča Umm Seleme, i sklonila se, negdje blizu, u kući. Potom su ušli Alija i Fatima i s njima Hasan i Husejn, radijallahu 'anhum. Oni su tada

24 Muslim ibn el-Hadždžadž en-Nejsaburi, *Sahihu Muslim*, Daru ihjai-t-turasi-l-arebijj, Bejrut, bez godine, 4/1870, hadis br. 2404. Također, vidjeti: Es-Sehimi, *El-Akidetu fi Ehli-l-bejti bejne-l-ifrati ve-t-tefriti*, str. 49.

25 Navedeno prema: *Tefsir Ibn Kesir – skraćeno izdanje*, skratio Muhammed Nesib er-Rifa'i, Visoki saudijski komitet za pomoć BiH, Sarajevo, 2000, str. 207.

26 Navedeno prema: Dr. hfz. Safvet Halilović, *Ehli-bejt u tradicionalnom tefsiru*, str. 42.

bili mali dječaci. Poslanik je uzeo dječake i stavio ih sebi u krilo. Potom je jednom rukom zagrlio Aliju a drugom Fatimu. Onda je poljubio Fatimu pa Aliju. Zatim je preko njih prebacio crnoobrubljeni ogrtač i rekao: 'Allahu, Tebi, a ne Tvojjoj vatri.' 'A ja Allahov Poslaniče?', upitala sam, priča Ummu Seleme. 'I ti, također', odgovorio je.²⁷

3. Prenosi imam Ahmed od Šedada ibn Ebi 'Ammara da je rekao: "Ušao sam kod Vasila ibn el-Eska'a, r.a., a kod njega su bili neki ljudi. Spomenuli su Aliju, r.a., pogrdno se izrazivši o njemu. I ja sam o njemu nešto ružno kazao. Nakon što su otišli, rekao mi je (Vasil ibn el-Eska'): 'I ti si ružno govorio o tom čovjeku?' Oni su ružno govorili o njemu, pa sam i ja tako učinio, kazao sam. 'Hoćeš li da te obavijestim o onome što sam čuo od Resulullaha, s.a.v.s.?', upitao je. Svakako, odgovorio sam. 'Došao sam jednom prilikom kod Fatime, r.a.', nastavio je on, pitajući je gdje se nalazi Alija, r.a. 'Otišao je kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s.', rekla mi je. Sjeo sam da ga pričekam, pa je došao Allahov Poslanik, s.a.v.s., u društvu Alije, Hasana i Husejna, r.a. Svakog od njih je držao za ruku. Nakon što je ušao, primakao je sebi Aliju i Fatimu te ih posadio ispred sebe. Zatim je stavio sebi u krilo Hasana i Husejna. Potom je sve njih prekrio svojom odjećom (ili ogrtačem). Zatim je proučio ovaj ajet: *Allah želi od vas, o Ehli-bejte, grijeha odstraniti i potpuno vas očistiti.* Onda je rekao: 'O Allahu, ovo je moj Ehli-bejt, a moj Ehli-bejt ima više prava...'²⁸

Nakon citiranja navedene predaje Ibn Kesir kaže: "Ovo predanje, također, prenosi i imam Ibn Džerir i na kraju se nalazi dopuna u kojoj stoji da je Vasile ibn el-Eska', r.a., rekao: 'A ja Allahov Poslaniče, sallallahu 'alejke, da li sam ja od tvoga Ehla?' 'Da, i ti si od moga Ehla.', odgovorio je. 'I doista, to je ono što najviše želim i čemu se najviše nadam.' rekao je Vasile, r.a."²⁹

Pored navedene tri predaje, profesor Halilović je u fusnotama naveo još dvije predaje vezane za ashabe. Profesor kaže:

27 *Op. cit.*, str. 43.

28 *Op. cit.*, str. 44-45.

29 *Op. cit.*, str. 45.

4. "Ibn Džerir je, zatim, sa još jednim lancem prenosilaca, prenio ovu predaju od Šedada ibn Ebi 'Ammara da je rekao: 'Sjedio sam jednom prilikom kod Vasila ibn el-Eska'a, r.a., pa se neko ružno izrazio o Aliji, r.a. Nakon što su se razišli, rekao je: 'Sjedi da te obavijestim o ovom čovjeku o kojem su tako ružno govorili. Jednom sam sjedio kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa su došli Alija, Fatima, Hasan i Husejn, r.a.. On ih je prekrpio svojim ogrtačem, a zatim rekao: 'O Allahu, ovo je moj Ehli-bejt, otkloni od njih, Gospodaru, grijeha i potpuno ih očisti!' A ja?, upitao sam, kaže Vasile. 'I ti', odgovorio je. Tako mi Allaha, pričao je Vasile, ove riječi su ono za šta polažem najveću nadu."³⁰
5. Profesor Halilović zapaža sljedeće: "Interesantno je da Ibn Kesir ovdje ne navodi predaju koju bilježe brojni hadiski izvori u vezi s poznatim ashabom Selmanom el-Farisijem, r.a., za kojeg je Poslanik, s.a.v.s., rekao : 'Selman je od nas, Ehli-bejta.'"³¹

Iz prethodno navedenih predaja da se jasno primijetiti da je Allahov Poslanik (s) nakon što je objavljen ovaj dio 33. ajeta, sure El-Ahzab pred istim i različitim osobama, u više navrata, učio dovu za Aliju, Fatimu, Hasana i Husejnu, radijallahu anhum edžmejn.

Ove predaje koje, na prvi pogled, mogu izgledati kontradiktorno, a koje je smo preuzeli od imama Ibn Kesira, navodi i poznati šiijski *mufessir*, *muhaddis* i historičar, Hašim el-Bahrani.³² Ajetollah Nedžefabadi te različite navode objašnjava na sljedeći način:

"Sve ove predaje, iako različitog teksta, govore o istom, tj., o događaju koji se desio u kući Umm Seleme, odnosno da je Allahov Poslanik, nakon što mu je objavljen ajet o neporočnosti - vanjština predaja ukazuje da je taj dio ajeta objavljen istovremeno sa ajetima prije njega i poslije njega, koji su dio istog konteksta, jer je njihovo značenje međusobno tijesno povezano okupio Aliju, Fatimu, Hasana i Husejnu, alejhimu-s-salam, pa su sjeli, a to je bilo porodično druženje i uzvišeni skup na kojem se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sastao s njemu posebno bliskim i

³⁰ *Op. cit.*, str. 45-46.

³¹ *Op. cit.*, str.42.

³² Sejjid Hašim el-Bahrani, *El-Burhanu fi tefsir-l-Kur'an*, Muessesetu-l-e'lemijju li-l-matbu'at, Bejrut, 2006, 6/252-286, hadisi br. 1-64.

omiljenim osobama, i tom prilikom su jeli hranu (po nekim predajama hariru, a po drugim asidu) koju je donijela Fatima. Nakon toga su zaspali i odmorili se, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ih je prekrpio ili omotao pokrivačem ili krajevima hajberskog pokrivača i zatim rekao: 'Allahu moj, ovo je moj Ehli-bejt i meni posebno bliski, pa otkloni od njih grijeha i očisti ih.' Iz svoje osjećajnosti i ljubavi prekrpio ih je pokrivačem, obasuo ih svojom nježnošću i milošću, a njegova ih je dova i njegovo obraćanje Gospodaru uzdiglo k uzvišenom svijetu čistote i nura, a to je iznimna čast. Pod pokrivačem nije bilo nikog osim njegove kćeri, njegova dva unuka i onoga kojeg je veoma volio i zato je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio Umm Selemi da ostane na svom mjestu, kad je htjela da uđe pod pokrivač i rekao joj da je ona na dobru. Na taj način je upozorio da je ova posebna pažnja i nježnost i dova rezervirana samo za one koje je stavio pod ogrtač. Osim toga, bilo bi neprimjereno da Umm Seleme uđe s njima pod pokrivač pod kojim su se odmarali i zaspali, naročito imamo li u vidu da se pod pokrivačem nalazio Alija, jer je to ponašanje koje ne dolikuje Ehli-bejtu...

A Umm Selemina pitanja: 'Zar ja nisam od svoje porodice' ili 'Zar nisam i ja od Ehli-bejta', nije pitanje o tome da li se sintagma Ehli-bejt odnosi i na nju, jer to je opskurno pitanje koje ne postavlja onaj koji je svjestan da jest od Ehli-bejta. Umm Selemino pitanje je retoričko i konstatacija da ona pripada Ehli-bejtu. Primjer ovakvog stila obraćanja nalazimo u Kur'anu u riječima Allaha, dželle šanuhu: *Zar Ja nisam vaš Gospodar?*³³ A Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je na dan Gadir Humma rekao: 'Zar vam ja nisam preči od vas samih?!' - Zato joj je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kako smo vidjeli u petoj predaji, odgovorio sa 'jesi'. Da je Umm Seleme vrlo dobro znala da se ubraja u Ehli-bejt potvrđuje nam osma predaja u kojoj stoji da je Umm Seleme rekla: 'Pa sam rekla: - Allahov Poslaniče, i ja sam iz tvoje porodice' i prišla sam da uđem s njima...' Njene riječi 'i ja sam iz tvoje porodice' nisu pitanje, nego konstatacija, što dodatno potvrđuje njena izjava da je pošla da uđe pod ogrtač.

33 Sura *El-Araf*, 172.

Nijedna riječ koja je prenesena od Umm Seleme ne ukazuje da je imalo sumnjala u to da se ubraja u Ehli-bejt. Naprotiv, njene riječi i postupci pokazuju da je bila čvrsto uvjerenjena da se ubraja u Ehli-bejt. Svoja pitanja je postavila jer je željela da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ogrne pokrivačem i pokaže joj tu posebnu vrstu pažnje te da dobije počast te njegove dove, a činjenicu da se ubraja u Ehli-bejt navela je kao prvi korak ka ostvarenju te želje, dok je sljedeći korak bio prilazak Poslaniku s namjerom da uđe pod pokrivač. No, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, joj je naredio da ostane da svom mjestu riječima: 'Ostani na svom mjestu. Ti si na dobru; ti si od Vjerovjesnikovih supruga', na taj način joj skrećući pažnju da to što je od Ehli-bejta ne znači nužno da treba ući pod ovu posebnu pažnju. Kao da joj je rekao: 'Ova počast i dova su posebno za ove članove Ehli-bejta, ali ne trebaš biti razočarana zbog toga jer ti si na dobru.'³⁴

c. *Predaje koje Ehli-bejt proširuju na širu porodicu i rodbinu*

U tom pogledu, Ibn Kesir bilježi u *Tefsiru* sljedeće predaje:

1. Prenosi Muslim u *Sahihu* od Jezida ibn Hajjana da je rekao: "Ja, Husejn ibn Sebre i 'Umer ibn Muslim krenuli smo do Zejd ibn Erkama, r.a. Kada smo došli i sjeli kod njega, Husejn mu je rekao: 'O Zejde, ti si doista doživio mnogo dobra: vidio si Allahovog Poslanika, slušao njegove hadise, borio se pored njega, klanjao za njim... Zejde, ti si, zaista, doživio puno dobra! Ispričaj nam nešto što si čuo od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Zejd reče: 'O sine moga brata, tako mi Allaha, ja sam ostario i moj životni put je dugačak. Ponešto što sam saznao od Resulullaha već sam zaboravio. Ono što vam kažem prihvatite, a ono što ne kažem, ne opterećujte me s tim!' Zatim je rekao: 'Jednog dana Allahov Poslanik nam je držao govor kraj vode koja se zvala Humm, a nalazila se između Mekke i Medine. Nakon što je zahvalio Allahu, dž.š., i o Njemu se pohvalno izrazio, rekao je: 'O ljudi! Ja sam samo čovjek kojem će uskoro doći izaslanik njegova Gospodara i ja ću se odazvati'

³⁴ Ajetollah Nimetullah Salih Nedžefabadi, *Ajet o neporočnosti - Studija o Ajetu-t-athir i hadisima s njim u vezi*, str. 56-59.

(aludira na preseljenje na ahiret, op. S.H.). 'Ja vam ostavljam dvije velike stvari: prva je Knjiga Uzvišenog Gospodara, u njoj je Uputa i Svjetlo, pa je prihvatite i čvrsto je se pridržavajte!' Zatim je podsticao na pridržavanje i razvijanje ljubavi prema Allahovoj Knjizi, te je potom rekao: 'I druga stvar je moj Ehli-bejt. Podsjećam vas na Allaha u pogledu mog Ehli-bejta! Podsjećam vas na Allaha u pogledu mog Ehli-bejta!' To je ponovio tri puta. Husejn ga je upitao: 'Zejde, ko pripada Ehli-bejtu? Zar nisu njegove žene od Ehli-bejta?' 'Njegove žene pripadaju Ehli-bejtu. Međutim, Ehli-bejtom se smatraju i oni kojima je zabranjeno uzimanje sadake poslije njega,' odgovorio je. 'A ko su ti?', upitao je. 'To je porodica 'Alije, 'Akila, Dža'fera i Abbasa', rekao je. 'Zar je svima njima zabranjeno uzimanje sadake?', upitao je. 'Da', odgovorio je Zejd."³⁵

2. "Nakon navođenja ove predaje", nastavlja profesor Halilović, "Ibn Kesir kaže da ju je prenio Muslim s drugim lancem prenosilaca, od Zejd ibn Erkama, r.a., s istim sadržajem, s tim što se na kraju nalazi nešto drukčiji podatak. Na upit, 'Jesu li Poslanikove žene od Ehli-bejta?', Zejd je odgovorio da nisu, obrazlažući to činjenicom da 'žena može provesti živeći sa svojim mužem puno vremena a potom se desi da je on razvjenča pa se ona vrati svome ocu'. Potom je Zejd potvrdio ono što je istaknuto u prvoj predaji, a to je da 'Ehli-bejt obuhvata Poslanikovu familiju i bliže rođake kojima je zabranjeno uzimati sadaku.

Nakon toga, Ibn Kesir konstatira da je sadržaj prve predaje svrsishodniji i da to treba uzeti u obzir prilikom sagledavanja ove dvije predaje. 'Druga predaja je – kaže on – vjerovatno imala za cilj da pojasni kako se Ehli-bejt ne može svoditi samo na Poslanikove žene, već obuhvata i druge kategorije, a takvo shvatanje hadisa potrebno je zbog nužnosti njegovog usaglašavanja s ranije citiranim predajama, kao i porukom kur'anskog konteksta."³⁶

Vanredno lijepo objašnjenje u vezi s ove dvije predaje od istog ashaba, Zejda ibn Erkama, od kojih u prvoj kaže da su žene Allahovog Poslanika

35 Navedeno prema: dr. hfz. Safvet Halilović, *Ehli-bejt u tradicionalnom tefsiru*, str. 47-48.

36 *Op. cit.*, str. 49.

(s) od njegovog Ehli-bejta, a u drugoj kaže da nisu, dao je naš savremnik ajetollah Nedžefabadi. Naime, on je, pozivajući se na Hašima el-Bahranija³⁷ koji navodi iste ove predaje, kazao:

“Razlika između Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, supruga i njegove rodbine iz Abdulmuttalibove loze u pogledu njihove veze sa domom vjerovjesništva i ubrajanjem u Ehli-bejt, za one koji pitaju, je u tome da se supruge ubrajaju u Ehli-bejt dok su u bračnoj vezi, a ako se razvedu, ne ubrajaju se u Ehli-bejt; dok rodbina ne može prestati biti Ehli-bejt. Zbog toga je Zejd ibn Erkam na različit način odgovorio na pitanje da li su supruge od Ehli-bejta. U jednoj predaji je, na pitanje da li su supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, njegov Ehli-bejt, rekao: ‘Da, ali njegov Ehli-bejt su i svi oni kojima je poslije njega zabranjeno uzimanje sadake.’ U drugoj predaji je na pitanje da li su supruge Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, njegov Ehli-bejt, odgovorio: ‘Ne, tako mi Allaha, jer žena živi sa čovjekom kraće ili duže vrijeme pa se razvede od nje i vrati je njenoj porodici i njenom narodu. Njegov Ehli-bejt su oni koji su njegova osnova i njegova porodica kojima je zabranjeno primanje sadake.’

U ovoj drugoj predaji Zejd ibn Erkam želi kazati da supruga, i pored toga što jest od Ehli-bejta, može to prestati biti ako se suprug razvede od nje, za razliku od rodbine koji uvijek ostaju Ehli-bejt. Ove dvije predaje nisu kontradiktorne. Također, nema kontradiktornosti između prvog i zadnjeg dijela prve predaje u kojoj se na početku navodi da se supruge ubrajaju u Ehli-bejt a u zadnjem dijelu kaže se da su Ehli-bejt i svi oni kojima je nakon Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjeno da primaju sadaku, jer se u ovom zadnjem dijelu želi reći da je to onaj dio Ehli-bejta koji će to uvijek biti jer su Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, osnova i rodbina, dok supruge to mogu prestati biti ukoliko se desi razvod.”³⁸

Na kraju, profesor Halilović navodi zaključak imama Ibn Kesira:

“Nema ni najmanje sumnje da će svako ko razmišlja o Kur'anu doći do zaključka da su Poslanikove, s.a.v.s., žene obuhvaćene riječima

37 Sejjid Hašim el-Bahrani, *el-Burhanu fi tefsiri-l-Kur'an*, 6/284-5, hadis br. 58. i 59.

38 Ajetollah Nimetullah Salih Nedžefabadi, *Ajet o neporočnosti - Studija o Ajetu-t-athir i hadisima s njim u vezi*, str. 39-40.

Uzvišenog: *Allah želi od vas, o Ehli-bejte, grijeha odstraniti i potpuno vas očistiti.* U prilog tome ide kontekst u kojem se spominje Ehli-bejt (a on je u cijelosti posvećen Poslanikovim ženama). Zato Svevišnji nakon svega spomenutog, kaže: *I pamтите (o vi žene Vjerovjesnikove) ajete i mudrost, koji se kazuju u domovima vašim,* tj. pamтите onu blagodat s kojom ste obdarene mimo drugih ljudi, a to je da je Objava - *Vahj* spuštana u vašim domovima. A, Aiša, kćerka Siddikova, radijallahu 'anhuma, je naj sretnija kada je u pitanju ova velika milost i blagodat. Poslanik je, pored svih ostalih žena koje je imao, samo u njenoj postelji primao Objavu, kako je i sam to potvrdio, s.a.v.s.³⁹

Ajetollah Nedžefabadi izvodi vrlo sličan zaključak: "Oni, pak, koji su zastranili prema Aliji, alejhi-s-selam, nastoje dokazati da se ajet ne odnosi na supruge dokazujući svoju tvrdnju time što je u ovom dijelu ajeta upotrijebljena zamjenica u muškom rodu, zanemarujući pri tome da je ovaj dio ajeta čvrsto povezan sa onim što je rečeno prije i poslije njega. No, nije se čuditi tome, jer mržnja čovjeka čini slijepim i gluhi." ⁴⁰

Profesor Halilović zaključuje: "Interesantan je podatak da su s takvim shvatanjem Ehli-bejta, tj. da Ehli-bejt, pored Poslanika, s.a.v.s., i njegove uže porodice (h. Fatime, h. Alije, h. Hasana i Husejna, r.a.), obuhvata i njegove supruge, kao i rođake kojima je zabranjeno uzimanje sadake (zekata), saglasni brojni komentatori Kur'ana, koji su živjeli i prije i poslije imama Ibn Kesira." ⁴¹

Na završetku rada Profesor je naveo stavove trojice poznatih mufessira tradicionalnog usmjerenja, dvojice sunijske provenijencije i jednog šiijske:

"Imama Muhammeda ibn Džerira et-Taberija (umro 310. god. po H.), autora ogromne enciklopedije tradicionalnog tefsira poznate kao *Džamiu-l-bejan 'an te'vili aji-l-Kur'an*. On u toj zbirci opširno citira predaje koje je imam Ibn Kesir uglavnom spomenuo u *Tefsiru*, a koja se tiču povoda objave ajeta u kojem se spominje Ehli-bejt. Ibn Džerir se, doduše, jasno ne opredjeljuje po pitanju da li je taj ajet objavljen zbog

39 Dr. hfz. Safvet Halilović, *Ehli-bejt u tradicionalnom tefsiru*, str. 50.

40 Ajetollah Nimetullah Salih Nedžefabadi, *Ajet o neporočnosti - Studija o Ajetu-t-athir i hadisima s njim u vezi*, str. 45.

41 Dr. hfz. Safvet Halilović, *Ehli-bejt u tradicionalnom tefsiru*, str. 50-51.

Poslanikove uže porodice, ili zbog njegovih žena, ali iz njegovog komentara sljedećeg, tj. 34. ajeta sure El-Ahzab jasno je da on smatra da su i žene Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u sklopu njegovog Ehli-bejta.”⁴²

Zatim, Imam Ebu ‘Abdillah el-Kurtubi (umro 671. god. po H.), autor čuvenog komentara Kur’ana koji nosi naziv *El-Džami’u li ahkami-l-Kur’an*, također, je saglasan s Ibn Kesirom. On u svome *El-Džami’u* kaže: “Svi ajeti (sure El-Ahzab), počevši od Riječi Uzvišenog: *O Vjerovjesniče, reci ženama svojim...*, pa do: *Allah je, uistinu, dobar i sve zna*, su kontekstualno povezani, pa kako se onda može reći da usred tih ajeta ima govor koji je odvojen od njih, Vjerovjesnikovih žena! Iz onoga što se navodi u tradicijskim predanjima razumije se da je Poslanik, s.a.v.s., nakon što mu je objavljen ovaj ajet, pozvao Aliju, Fatimu, Hasana i Husejna, pa je, prekrivši ih svojim ogrtačem, kazao: ‘O Allahu, ovo je moj Ehli-bejt, pa otkloni od njih grijeha i potpuno ih očisti.’ To je dova Poslanika, s.a.v.s., za njih nakon objave tog ajeta, što znači da je Poslanik htio da i njih uvede u značenje ajeta koji je upućen njegovim ženama...”⁴³

Neki stavovi imama Eš-Ševkanija (Muhammed ibn ‘Ali ibn Muhammed eš-Ševkani, umro 1250. god. po H.), autora poznatog tradicionalno-racionalnog komentara Kur’ana *Fethu-l-Kadir* podudaraju se sa šiijskim, ali se slaže sa imamom Ibn Kesirom u vezi s razumijevanjem Ehli-bejta, te kaže “da drukčiji pristupi vode ka uvažavanju dijela onoga što treba da se u cijelosti uvaži, odnosno neutraliziranju i eliminisanju onoga što nije dozvoljeno da se neutrališe.”⁴⁴

Povod objavljivanja

U osvrtu na povod objavljivanja naglašenog dijela 33. ajeta sure El-Ahzab, profesor Halilović kaže: “Po pitanju povoda objave ovog dijela ajeta postoje, kao što navodi imam El-Vahidi (Ebu-l-Hasen ‘Ali ibn Ahmed el-Vahidi, umro 468. god. po H.) dva mišljenja:

- **prvo**, da su ove riječi Uzvišenog objavljenje povodom Poslanika, a.s., Alije, Fatime, Hasana i Husejna, r.a.; i

⁴² *Op. cit.*, str. 51.

⁴³ *Ibid.*

⁴⁴ *Op. cit.*, str. 52.

- **drugo:** da su povod objave žene Božijeg Poslanika, s.a.v.s.”⁴⁵

Profesor potom navodi mišljenje imama Ibn Kesira koji kaže: “Spomenuti ajet je *nass*,⁴⁶ na osnovu njega se dokazuje da žene Allahovog Poslanika (s) ulaze u sastav Ehli-bejta. One su povod objave tog ajeta, a povod objave pomaže pravilnom razumijevanju kur'anskog teksta.”⁴⁷

Imam Ibn Kesir svoje mišljenje potkrepljuje stavovima 'Ikrima i Abdullaha ibn 'Abbasa. Tako Ibn Džerir et-Taberi prenosi od 'Ikrima “da je on, na javnom mjestu, govorio: ‘Riječi Uzvišenog: - *Allah želi da od vas, o Ehli-bejte, grijeha odstrani i da vas potpuno očisti*, objavljene su posebno u vezi s pitanjem žena Allahovog Poslanika, *sallallahu alejhi ve selleme*.”⁴⁸, a Ibn Ebu Hatim prenosi od Ibn 'Abbasa, sljedeće: “Ovaj ajet je objavljen povodom žena Allahovog Poslanika, *sallallahu alejhi ve selleme*.”⁴⁹, a onda se ponovo poziva na 'Ikrimu koji je govorio: “Ko želi izaći sa mnom na mubahelu,⁵⁰ ja sam spreman! Ovaj ajet objavljen je povodom pitanja žena Allahovog Poslanika, *sallallahu alejhi ve selleme*.”⁵¹

Na kraju imam Ibn Kesir, u vezi s povodom objave ovih ajeta, zaključuje: “Ako se time željelo istaći da su Poslanikove, a ne neke druge žene, bile povod te objave, onda je to tačno, a ako se tim ciljalo da su samo one u sastavu *Ehli-bejta*, onda je to problematično, s obzirom da ima više hadisa koji ukazuju na to da je namjera u konkretnom slučaju daleko općenitija.”⁵²

S obzirom da se navode dva mišljenja o tome šta je bio povod objave ovih ajeta, smatramo mogućim da su oni objavljeni *odvojeno*, tj. da su prvo objavljeni ajeti o ženama, bez dijela ajeta u kojem se spominje Ehli-bejt ili obrnuto.

45 *Op. cit.*, str. 32.

46 “*Nass* u usulsko-tefsirskoj terminologiji označava šerijatski tekst (ajet ili hadis) koji ukazuje na jedno jasno i određeno značenje bez podrazumijevanja drugog. Ukoliko šerijatski tekst ukazuje na jedno značenje ali podrazumijeva i druga, onda se on naziva *zahir*.” *Op. cit.*, str. 32.

47 Dr. Safvet Halilović, *SIRA – životopis posljednjeg Allahovog Poslanika*, str. 84.

48 *Ibid.*

49 *Ibid.*

50 “*Mubahela* – infinitiv glagola *bahela*, *jubahilu*, što znači nekog proklinjati, zazivati nečije prokletstvo. Ovaj termin se u arapskom jeziku koristi kada je govornik apsolutno siguran u istinitost svoga govora, do te mjere da je spreman da, ukoliko njegove riječi nisu istinite, samoga sebe prokune.” *Ibid.*

51 *Op. cit.*, str. 84-85.

52 Dr. hfz. Safvet Halilović, *Ehli-bejt u tradicionalnom tefsiru*, str. 33-34. i: dr. Safvet Halilović, *SIRA – životopis posljednjeg Allahovog Poslanika*, str. 85.

Naime, često je Allahovom Poslaniku (s) bio objavljen samo jedan ili dva ajeta, ili samo dio ajeta, kao npr. dio 95. ajeta sure En-Nisa' koji glasi: "عَبِيدُ الْأُولَى الضَّرَرُ – *osim onih koji su za borbu nesposobni.*" za kojeg je Allahov Poslanik (s) rekao da se, nakon što je objavljen ubaci u ovaj 95. ajet koji je ranije objavljen.⁵³

Ajet cjelovito glasi: *Vjernici koji se ne bore – osim onih koji su za borbu nesposobni – nisu jednaki onima koji se na Allahovu putu bore imecima svojim i životima svojim. One koji se budu borili ulažući imetke svoje i živote svoje Allah će odlikovati čitavim stepenom nad onima koji se ne budu borili, i On svima obećava lijepu nagradu. Allah će borcima, a ne onima koji se ne bore, dati veliku nagradu.*⁵⁴

Ako se uzme u obzir da se govori o dva povoda objave te mogućnost da su *odvojeno* objavljeni ajeti koji govore cjelovito o ženama Allahovog Poslanika (s) i dio ajeta koji govori o njegovom (s) Ehli-bejtu, moguće je da je Allahov Poslanik (s) bez obzira šta je prvo od toga objavljeno, rekao da se dio 33. ajeta ubaci u kontekst ajeta koji govore o ženama, te na taj način, jasno, dao do znanja da su njegove mubarek-žene, neodvojivi dio njegovog (s) Ehli-bejta. Allah Svevišnji najbolje zna.

Predaje koje smo mi istraživali

Prilikom našeg istraživanja pronašli smo i neke druge interesantne predaje koje određuju pripadnost Ehli-bejtu. Klasificirali smo ih na sljedeći način:

- one koje se odnose na *supruge* i *potomstvo*,
- one koje su vezane za *rodbinu*,
- one koje se odnose na *drugove*.

a. *Supruge i potomstvo*

1. U predajama vezanim za potvoru - *el-ifk* na hazreti Aišu, radijallahu anha, Allahov Poslanik (s) s minbera je rekao u vezi s njom: "O skupino muslimana, ko će me opravdati i pomoći protiv čovjeka

53 Vidjeti: Dr. Jusuf Ramić, *Povodi objave Kur'ana*, Sarajevo, 1984, str. 86-87; dr. Enes Karić, *Uvod u tefsirske znanosti*, FIN, Sarajevo, 1997, str. 38; dr. Safvet Halilović, *Osnovi tefsira*, Islamska pedagoška akademija, Zenica, 2005, str. 179-184.

54 Sura En-Nisa', 95.

koji me je uznemirio oko moga Ehli-bejta? Tako mi Allaha, ja o svojoj porodici znam samo dobro. Oni spominju čovjeka o kojem ja znam samo dobro i koji je ulazio mojoj porodici samo sa mnom.”⁵⁵

- Prilikom vjenčanja sa Zejnebom bint Džahš, radijallahu anha, Allahov Poslanik (s) priredio je gozbu - *velīme*. Ljudi su se smjenjivali dok se nisu svi pogostili. Tada je Allahov Poslanik (s) naredio da se sofru podigne. Trojica (dvojica) ljudi su se i dalje zadržali u razgovoru, a pošto je Allahov Poslanik (s) bio jako stidan, bilo mu je neprijatno da traži od njih da se i oni povuku. Zato je on izašao i prošao pored sobe hazreti Aiše govoreći: “Spas neka je na vas, Ehli-bejte, i Allahova milost.” Ona je odgovorila: “Neka je spas i tebi i milost Allahova. Kako si primio svoju ženu, Allah te blagoslovio?” Odgovorio je: “U dobru.” Tako je obišao sve žene ispitujući se s njima na isti način, tj. oslovljavajući ih Ehli-bejtom. Kada se vratio, ti ljudi su još uvijek bili u razgovoru. Kada su otišli, objavljen je ajet: *O vjernici, ne ulazite u sobe Vjerovjesnikove, osim ako vam se dopusti radi jela, ali ne da čekate da se ono zgotovi; tek kad budete pozvani, onda uđite, i pošto jedete, razidite se ne upuštajući se jedni s drugima u razgovor. To smeta Vjerovjesniku, a on se stidi da vam to rekne, a Allah se ne stidi istine. A ako od njih nešto tražite, tražite to od njih iza zastora. To je čistije i za vaša i za njihova srca. Vama nije dopušteno da Allahova Poslanika uznemiravate niti da se ženama njegovim poslije smrti njegove ikada oženite. To bi, uistinu, kod Allaha, bio veliki grijeh.*⁵⁶

Ovaj hadis, kojeg su zabilježili El-Buhari i Muslim,⁵⁷ jasno ukazuje da je Allahov Poslanik (s) tretirao svoje supruge, majke vjernika, kao svoj Ehli-bejt.

U svim predajama o načinu donošenja i učenja salavata Allahov Poslanik (s) je pored sebe spomenuo i svoju porodicu, tj. rekao je da tražimo blagoslov i bereket za njega kakav je bio na Ibrahimu,

⁵⁵ Prenose El-Buhari, Muslim i Ahmed. Navedeno prema: *Tefsir Ibn Kesir - skraćeno izdanje*, str. 910.

⁵⁶ Sura *El-Ahzab*, 53.

⁵⁷ Muhammed ibn Isma'il el-Buhari, *Sahihu-l-Buhari*, Daru Ibn Kesir, Bejrut, 1987, 4/1799, hadis br. 4515. i *Sahihu Muslim*, 2/1046, hadis br. 1428.

alejhi-selam, a za njegovu porodicu kakav je bio na Ibrahimovoj porodici:

Ashabi su pitali: “Kako ćemo donijet salavat na sav Ehli-bejt?” Allahov Poslanik (s) je odgovorio: “Učite: Allahu blagosiljaj Muhammeda i njegovu porodicu kao što si blagosiljao Ibrahima i njegovu porodicu. Ti si Hvaljeni i Slavljani. Allahu daj bereket Muhammedu i njegovoj porodici kao što si dao bereket Ibrahimu i porodici Ibrahimovoj. Ti si Hvaljeni i Slavljani.”⁵⁸

3. U nekim od tih predaja, u kojima je Allahov Poslanik (s) podučavao ashabe kako će učiti i donositi salavate spominju se, kao njegova porodica, njegove mubarek supruge i potomstvo. To podrazumijeva i drugu njegovu djecu i unučad koja nisu pojedinačno spomenuta u ranije navedenim predajama o Ehli-bejtu, kao i njegove (s) potomke: “Učite: Allahu blagosiljaj Muhammeda, njegove žene i potomstvo kao što si blagosiljao porodicu Ibrahimovu i daj bereket Muhammedu, ženama njegovim i potomstvu njegovom kao što si dao bereket porodici Ibrahimovoj. Ti si Hvaljeni i Slavljani.”⁵⁹

U više tih predaja, Alejhisselam je za svoju stranu prema Ibrahimovoj, alejhi-s-selam, porodici postavio sebe, svoje žene i potomstvo, što nam, također, jasno ukazuje da su njegove žene i druga djeca i unučad od njegova Ehli-bejta, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme:

Sljedeći hadis kojeg je zabilježio Ebu Davud još je određeniji u tom smislu: “Koga raduje da mu se vaga punom mjerom neka, kada uči salavat, na nas, Ehli-bejt, neka kaže: ‘Allahu, blagosiljaj Muhammeda, njegove žene – majke vjernika, njegovo potomstvo i njegov Ehli-bejt kao što si blagosiljao porodicu Ibrahimovu. Ti si Hvaljeni i Slavljani.’”⁶⁰

4. Ibn Ebu Hatim prenosi od Husejna ibn Abdurrahmana, a on od Ebu Džemile kada je hazreti Hasan izabran za halifu nakon što je ubijen hazreti Alija, radijallahu anhuma, dok je jednom klanjao,

58 *Sahihul-Buhari*, 3/1233, hadis br. 3190.

59 *Sahihu-l-Buhari*, 3/1232, hadis br. 3189; 5/2339, hadis br. 5999.

60 Ebu Davud es-Sidžistani, *Sunenu Ebi Davud*, Daru-l-fikr, bez mjesta i godine, 1/323, hadis br. 982.

napao ga je neki čovjek nožem i ranio. Husejn kaže da je čuo kako je taj čovjek bio iz plemena Benu Esed. Napao ga je dok je bio na sedždi i ranio ga u stegno. Hasan je bolovao nekoliko mjeseci. Nakon što se oporavio, izašao je na minber i rekao: "Iračani, čuvajte se Allaha u pogledu nas. Mi smo vaši pretpostavljeni i mi smo vaši gosti. Mi smo Ehli-bejt o kome je Allah Uzvišeni rekao: *Allah želi od vas, o Ehli-bejte, grijeha odstraniti i potpuno vas očistiti*. Toliko je to ponavljao da je svako u džamiji zajecao plačući.⁶¹

b. *Rodbina*

1. 1. Dio poznatog sna Allahovog Poslanika (s) kojeg je imao prije Bitke na Uhudu protumačio je pogibijom jednog člana svoga Ehli-bejta. To je bio njegov amidža Hamza, radijallahu anhu: "Vidio sam, tako mi Allaha, dobro, vidio sam gdje se kolju goveda i svoju sablju na vrhu prerezanu i vidio sam da stavljam svoju ruku u čvrsti oklop."⁶²

"Goveda u snu je protumačio da će jedan broj dobrih ashaba poginuti a oštricu mača kao jednog od članova njegove porodice koji će nastradati, dok je oklop protumačio kao grad Medinu."⁶³

2. Kada mu se požalio njegov amidža El-'Abbas ibn Abdulmuttalib, r.a.: "O Allahov Poslaniče, zaista se Kurejšije međusobno susreću s velikom radošću, a kad nas susretnu njihova su lica takva da ih ne možemo prepoznati." Allahov Poslanik (s) tako se žestoko naljutio da mu je lice pocrvenjelo a zatim je rekao: "Tako mi Onoga u čijoj je ruci moja duša, neće iman ući u srce čovjeka dok vas radi Allaha i njegovog Poslanika ne zavoli." Potom je rekao: "Ljudi, ko uznemiri moga amidžu mene je uznemirio. Amidža je isti izdajnik kao i otac čovjekov."⁶⁴

U Ibn Madžinoj predaji ovoga hadisa direktno se spominje Ehli-bejt: "Šta je nekim ljudima? Oni razgovaraju međusobno, a kada

61 Navedeno prema: Ismail ibn Kesir, *Tefsiru-l-Kur'ani-l-'azim*, Kuvajt, 1994, 3/642.

62 Vidjeti: Safijjurr Rahman el-Mubarekfuri, *Zapečaćeni džennetski napitak*, Visoki saudijski komitet za pomoć Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 1998, str. 223.

63 *Ibid.*

64 Ebu Isa et-Tirmizi, *Sunenu-t-Tirmizi*, Daru ihjai-t-turasi-l-'arebijj, Bejrut, bez godine, 5/652, hadis br. 3758.

vide nekog iz mog Ehli-bejta, prekidaju razgovor. Tako mi Allaha, vjerovanje (iman) neće ući u srce čovjeka sve dok ih ne zavoli radi Allaha i radi njihove rodbinske povezanosti sa mnom.”⁶⁵

3. Kada su prispjeli za ženidbu sin Rebi'a ibnu-l-Harisa, amidžića Allahovog Poslanika (s) koji se zvao Abdulmuttalib, i sin njegovog amidže El-Abbasa, amidžić El-Fadl, njihovi očevi, (tj. Poslanikov amidžić i amidža) sugerirali su im da odu do Allahovog Poslanika (s) i da mu kažu:

“Allahov Poslaniče, kao što vidiš mi smo zreli i voljeli bismo da se oženimo, a ti si Allahov Poslaniče, najveći dobročinitelj i najbolje održavaš rodbinske veze. Naši roditelji ne mogu isplatiti vjenčane darove - *mehr* za nas. Daj nam da i mi radimo na sakupljanju zekata, pa ćemo ti donositi kao i drugi radnici i ostvariti svoj udio koji će nam biti od koristi i pomoći?” Nekako tada je naišao Alija ibn Ebu Talib i rekao im: “Allahov Poslanik (s) je rekao: ‘Ne, tako mi Allaha. Mi nećemo nikoga od vas uposliti na sakupljanju zekata.’” Rebi'a (amidžić i hazreti Aliji i Poslaniku, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme) mu je odgovorio: “To je tvoj stav. Ti si se oženio od Allahovog Poslanika (s) pa ti mi nismo zavidjeli.” Alija je prostro svoj ogrtač na njega legao i rekao: “Ja sam otac Hasanov, prvak u procjeni i stavu. Neću se maknuti odavde dok se ovi sinovi ne vrate sa odgovorom na ono zbog čega ih vas dvojica šaljete Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve selleme.” Abdulmuttalib nam dalje kazuje: “Ja sam sa El-Fadlom otišao do Vjerovjesnikove (s) kuće. Stigli smo na podne-namaz pa smo klanjali sa drugim ljudima. Potom smo ja i El-Fadl požurili na vrata Vjerovjesnikove (s) kuće. Tada je bio kod Zejnebe bint Džahš. Stajali smo pred vratima dok nije naišao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve selleme. Uzeo je mene i Fadla za uho a zatim nam (ulazeći) rekao: ‘Iznesite to na čemu insistirate!’ Tada nam je dozvolio da uđemo pa smo i ušli. Nakratko smo prepuštali riječ jedan drugom, sve dok jedan nije progovorio i rekao ono što su nam očevi naredili da kažemo.

65 Ebu Abdullah Ibn Madže el-Kazvini, *Sunenu Ibn Madže*, Daru-l-fikr, Bejrut, bez godine, 1/50, hadis br. 140.

Allahov Poslanik (s) je jedan trenutak zašutio, a zatim digao pogled ka stropu kuće. Nama se to otešlo kao da nam neće ništa uzvratiti (pa smo htjeli da mu se opet obratimo) sve dok nismo ugledali Zejneb kako nam pokazuje iza kućnog zastora da ne govorimo, jer se Allahov Poslanik (s) bavio nama. Potom je spustio svoju glavu i rekao nam: 'Ovaj zekat je prljavština ljudi i on nije dozvoljen Muhammedu niti Muhammedovoj porodici. Pozovite mi Nevfela ibnu-l-Harisa' (amidžu od ovog Abdulmuttaliba i amidžića Poslanikovog, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme). On je došao, pa mu je rekao: 'Nevfele, oženi Abdulmuttaliba.'⁶⁶ On je to i učinio. Zatim je Vjerovjesnik (s) rekao da mu se pozove Mahmie sin Džezov iz plemena Benu Zubejd. Njega je Allahov Poslanik (s) zadužio za petinu - *humus* pa mu je rekao: 'Oženi Fadla.'⁶⁷ On je to i učinio. Onda mu je Allahov Poslanik (s) naredio: 'Ustani i daj za njih dvojicu mehr iz petine, toliko i toliko.'⁶⁸

4. 4. Taberani u *El-Mu'džemu-l-Kebiru* i Ibn Kesir u *El-Bidaje ve-n-nihaje*, enciklopedijskom djelu historijske naravi, bilježe sljedeću predaju od Ebu Usejda Es-Sa'idija:

"Allahov Poslanik (s) rekao je 'Abbasu ibn Abdulmuttalibu: 'Oče Fadlov, ne ostavljaj kuću, sutra, ni ti, niti sinovi tvoji sve dok vam ja ne dođem.' Čekali su ga. Došao je kad je sunce odskočilo i ušao kod njih s pozdravom: 'Es-selamu alejkum.' Odgovorili su: 'Ve alejke-s-selam ve rahmetullahi ve berekatuhu.' Pitao je: 'Kako ste osvanuli?' Odgovorili su: 'Osvanuli smo u dobru, Allahu zahvaljujemo. Kako si osvanuo, ti koji si nam preči od oca i majke, Allahov Poslaniče?' Odgovorio je: 'U dobru, Allahu zahvaljujem.' Zatim im je rekao: 'Primaknite se, primaknite se jedan uz drugog.' Kada ih je mogao dokučiti, obuhvatio ih je svojim ogrtačem i proučio dovu: 'Gospodaru, ovo je moj amidža, isti izdanak kao i moj otac, a ovo je moj Ehli-bejt, pa ih zakloni od vatre kako sam ih ja zaogrnuo

66 U drugoj predaji se kaže "svojom kćerkom".

67 Također "svojom kćerkom".

68 *Sahihu Muslim*, 2/756, hadis br. 1072. i dr.

ovim mojim ogrtačem.” Ebu Usejd kaže: “Pragovi i zidovi kuće kazali su: amin, amin, amin.”⁶⁹

5. Abdullah ibn Mes'ud kazuje: “Dok smo bili kod Allahova Poslanika (s) došlo je nekoliko mladića iz Benu Hašima. Kada ih je ugledao, Vjerovjesnik (s) je zaplakao i boja mu se promijenila. Rekao sam: ‘Vidimo na tvome licu nešto što nam nije drago?’ Odgovorio je: ‘Mi smo, uistinu, Ehli-bejt. Allah nam je odabrao ahiret nad dunjalukom. Moja kućna porodica će se poslije mene sresti sa belajima, odbacivanjem i progonima sve dok se ne pojavi sa istoka jedan narod koji će nositi crne zastave. Tražit će dobra (hajr), ali im neće biti dato. Borit će se i pobijediti pa će im se davati ono što su tražili, ali ga neće prihvatati sve dok ga ne predaju jednom čovjeku iz moje kućne porodice (Ehli-bejtī). On će je ispuniti pravdom, kako su je oni napunili nepravdom. Ko od vas to dočeka, neka im ide, makar pužući po snijegu i ledu.”⁷⁰
6. Zejd ibn Sabit, radijallahu anhu, jedan od učitelja Abdullaha ibn ‘Abbasa, radijallahu anhumā, klanjao je dženazu svojoj majci. Nakon dženaze dovedena mu je mula. Kada je uzjahao, Abdullah je uzeo njezin povodac i poveo je. On mu reče: “Pusti je, amidžiću Allahovog Poslanika.” Abdullah odgovori: “Mi ovako postupamo s našim velikanima i našim učenjacima.” Zejd njega poljubi u ruku i reče: “Mi ovako postupamo s porodicom, tj. Ehli-bejtom našeg vjerovjesnika.”⁷¹
7. Također je Abdullah ibn Abbas rekao:
8. “Mi, kućna porodica (Ehli-bejt), smo stablo vjerovjesništva, pristanište meleka, kućna porodica Poslanice, kućna porodica milosti i rudnik znanja.”⁷²
9. Kada je Durra, kćerka Ebu Lehebova učinila *hidžru*, neke žene su joj u Medini prigovorile: “Ti si kći Ebu Lehebova o kojem je Allah Uzvišeni objavio: *Neka propadne Ebu Leheb, i propao je!* neće mu

69 Ismail ibn Kesir, *El-Bidaje ve-n-nihaje*, Mektebetu-l-me'arif, Bejrut, bez godine, 6/134. i Ebu-l-Kasim Et-Taberani, *El-Mu'džemu-l-kebiru*, Mektebetu-z-Zehra, Mosul, 1983, 19/263, hadis br. 584.

70 *Sunenu Ibn Madže*, 2/1366, hadis br. 4082.

71 Abdurreuf El-Munavi, *Fejdu-l-Kadir - šerhu-l-Džami'i-s-sagir*, El-Mektebtu-t-tidžarijetu-l-kubra, Misr, 1356. god. po H., 2/21, hadis br. 1225.

72 Ibnul-Esir, *Usudu-l-gabeti*, Darul-fikr, Bejrut, 1989, 3/187.

biti od koristi blago njegovo, a ni ono što je stekao. Neće ti biti od koristi tvoja hidžra!" Durra je otišla Allahovom Poslaniku (s) zaplakala i spomenula šta su joj one rekle. On (s) je nju smirio i rekao da tu sjedne a onda je klanjao s ljudima podne. Zatim je izašao na *minber*, malo posjedio a onda kazao: "O ljudi, zbog čega me uznemiravate u pogledu moje porodice? Tako mi Allaha, moje zauzimanje obuhvatit će moju rodbinu, čak i plemena Urha, Hakem, Suda i Selheb, na Sudnjem danu, zbog srodstva sa mnom."⁷³

10. "O sinovi Abdulmuttalibovi, tražio sam troje od Allaha za vas: da učvrsti postojanog vašeg, da uputi zalutalog vašeg te da poduči nezalicu vašeg. I tražio sam od Allaha da vas učini darežljivim, odvažnim i milostivim. Pa kada bi neki čovjek ustrajno stajao između rukna i mekama, klanjao i postio a mrzio kućnu porodicu Muhammedovu, ušao bi u Vatru."⁷⁴

Ajetollah Nedžefabadi, nakon što je, iz izvora naše braće šiija, naveo slične predaje koje smo i mi citirali, zaključuje: "Iz svega navedenog što smo prethodno kazali proizlazi da se u Ehli-bejt ubrajaju djeca Vjerovjesnikova (s) i njihovi potomci, njegove sallallahu alejhi ve sellem, supruge i amidže te potomci amidža. U to ne treba sumnjati."⁷⁵

c) *Ashabi*

- Sevban, radijallahu anhu, oslobođeni rob Allahovog Poslanika (s) pripovijeda kako je Alejhisselam učio dovu za svoju porodicu pa je spomenuo Aliju, Fatimu i druge. On ga je upitao: "Allahov Poslaniče, jesam li ja od Ehli-bejta?" Odgovorio mu je na treći upit: "Da, sve dok ne odeš na vrata uglednih ili dok ne odeš vladaru da od njega tražiš."⁷⁶
- Umm 'Umare (Nusejba bint Ka'b el-Ensarije), radijallahu anha, njen muž i dva sina, radijallahu anhum. Zbog njihove požrtvovanosti, posebno njezine, u Bici na Uhudu, Allahov Poslanik,

⁷³ Ebu Nu'ajm el-Isbehani, *Ma'rifetu-s-sahabeti*, Daru-l-vetani li-n-nešri, Rijad, 1998, 6/3324, hadis br. 3866.

⁷⁴ Muhammed ibn Abdullah El-Hakim En-Nejsaburi, *El-Mustedreku ale-s-sahihajn*, Daru-l-kutubi-l-ilmije, Bejrut, 1990, 3/161, hadis br. 4712.

⁷⁵ Ajetollah Nimetullah Salih Nedžefabadi, *Ajet o neporočnosti - Studija o Ajetu-t-athir i hadisima s njim u vezi*, str. 36.

⁷⁶ Ibn Hadžer el-Askalani, *El-Isabetu fi temjizi-s-sahabeti*, Daru-l-džil, Bejrut, 1412, 1/413.

sallallahu alejhi ve alihi ve sahabihi ve selleme, obratio im se riječima: "Allah vas blagoslovio, porodico Poslanikova!"⁷⁷ Na te riječi ona je zatražila: "Zamoli Allaha da nas učini tvojim društvom u Džennetu." Allahov Poslanik (s) prouči: "Allahu, učini ih mojim društvom u Džennetu." Ona reče: "Više ne obraćam pažnju na ono što me zadesilo na ovom svijetu."⁷⁸

- Vasile ibnu-l-Eska' i Selman el-Farisi, radijallahu anhumu, spominju se kao članovi Ehli bejta u predajama koje smo ranije naveli.

Petero posebno odabranih u Ehli-bejtu

Kada sumiramo sve ove raznolike predaje; one koje ograničavaju predaje na pet osoba, one koje proširuju na supruge, potomstvo i pojedine ashabe, zatim mišljenja ashaba koja uključuju sve bliže članove rodbine Allahovog Poslanika (s) koji su primili islam, dolazimo do zaključka da su svi članovi Ehli-bejta odabrani samim time što pripadaju njegovoj porodici, ali da – pored toga što su njegove žene, amidže, tetke, amidžići... od Ehli-bejta, što nije niti smije biti ni na koji način sporno – dodatno je, između svih njih, posebno izdvojeno petero spomenutih, i to na isti način kako su svi Božiji poslanici odabrani samim time što su poslanici, ali Allah Uzvišeni je, dodatno, između svih njih, posebno izdvojio petericu - *Ulu-l-'azm*.

Allah Uzvišeni kaže: *Neke od tih poslanika odlikovali smo više nego druge. S nekima od njih je Allah govorio a neke je za više stepeni izdigao.*⁷⁹

Naime, veliki broj alima u grupu najodabranijih poslanika - *Ulu-l-'azm* ubraja petericu: Muhammeda, Ibrahima, Musaa, Nuha i Isaa, sina Merjemina, 'alejhim efdalu-s-salati ve-s-selam.⁸⁰ Allah Uzvišeni ih spominje u sljedećem ajetu: *Mi smo od vjerovjesnika zavjet njihov uzeli, i od tebe, i od Nuha, i od Ibrahima, i od Musaa, i od Isaa, sina Merjemina, smo čvrst zavjet uzeli.*⁸¹, a za Adema, alejhi-s-selam, kaže da nije imao 'azma:

⁷⁷ Dr. Safvet Halilović, *SIRA – životopis posljednjeg Allahovog Poslanika*, str. 221.

⁷⁸ Muhammed ibn Sa'd Ebu Abdullah el-Basri ez-Zuhri, *Et-Tabekatu-l-kubra*, Daru Sadir, Bejrut, bez godine, 8/415, i: dr. Safvet Halilović, *SIRA – životopis posljednjeg Allahovog Poslanika*, str. 221.

⁷⁹ Sura *El-Bekare*, 253.

⁸⁰ Vidjeti: Dr. Muhammeda Nu'ajm Jasin, *Iman – temelji, suština, negacija*, preveo mr. Zuhdija Adilović, *Et-Takva*, Travnik, 1995, str. 61.

⁸¹ Sura *El-Ahzab*, 7.

*A Ademu smo odmah u početku naredili; ali on je zaboravio i nije odlučan (‘azm) bio.*⁸²

Tako isto, i ashabi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve alihi ve sahabi ve selleme, iako su odabrani samim time što su njegovi ashabi i što je s njima Allahovo zadovoljstvo, ipak među njima postoji stepenovanje - *tefādul*.

Također, postoji i konsenzus oko toga da su prva četverica halifa prva po odabranosti i vrijednosti, zatim šesterica od preostalih deset kojima je Allahov Poslanik (s) rekao da će biti u Džennetu, zatim učesnici Bitke na Bedru, učesnici Bitke na Uhudu, učesnici u *bej'atu-r-ridvan* na Hudejbiji koji su dali Poslaniku, sallallahu alejhi ve selleme prisegu pod drvetom, pa tek ostali ashabi koji su nakon toga primili islam.⁸³

Tek kada imamo u vidu sve ovo, možemo ispravno shvatiti hadis kojeg je izrekao Allahov Poslanik (s) nakon što se nešto desilo između dvojice ashaba: Abdurrahmana ibn Avfa, ashaba koji je postao musliman dva dana poslije Ebu Bekra, jedan od deseterice kojima je obećan Džennet, učesnik svih bitaka, i Halid ibn Velida, Allahove sablje, čuvenog islamskog vojskovođe koji nikada nije izgubio bitku, ali i ashaba koji je primio islam tek nakon Hudejbije, sedme hidžretske godine, prije ili poslije oslobođenja Hajbera.⁸⁴ Halid je izgrdio Abdurrahmana ibn Avfa, na što je Allahov Poslanik (s) rekao: “Ne vrijeđajte moje ashabe. Kada bi neko od vas podijelio zlata koliki je Uhud, ne bi dostigao udio u vrijednosti nekoga od njih koliko se može zahvatiti sa dvije šake niti polovinu od toga.”⁸⁵

Allahov Poslanik (s) nije rekao Halidu ibn Velidu, radijallahu anhu, da on nije njegov ashab, ali mu je stavio do znanja da on ne može biti kao najodabraniji ashabi.

Također i Svevišnji Allah govori o različitosti stupnja onih koji su se borili od početka i onih koji su se priključili kasnije: *I šta vam je pa odbijate da trošite na Allahovu putu kada će Allah nebesa i Zemlju naslijediti? Nisu jednaki među vama koji su davali priloge prije pobjede i lično se borili*

82 Sura *Ta-Ha*, 115.

83 Vidjeti: Dr. Aburrahman Ra'fat el-Baša, *Iz života ashaba*, Zenica, 1997, str. 5.

84 Ibn Hadžer el-Askalani, *El-Isabetu fi temjizi-s-sahabeti*, 2/251.

85 *Sahihu Muslim*, 4/1967, hadis br. 2541.

– oni su na višem stupnju od onih koji su poslije davali priloge i lično se borili, a Allah svima obećava nagradu najljepšu; - Allah dobro zna ono što radite.⁸⁶

HĀŠĀ LILLĀHI⁸⁷ i ponovo HĀŠĀ LILLĀHI da mi i o jednom ashabu nešto ružno i pomislimo, a kamoli da neku odbojnost i mržnju osjetimo:

Oni koji poslije njih dolaze – govore: “Gospodaru naš, oprosti nama i braći našoj koja su nas u vjeri pretekla i ne dopusti da u srcima našim bude imalo zlobe prema vjernicima; Gospodaru naš, ti si, zaista, dobar i milostiv!”⁸⁸

Na isti način je i Allahov Poslanik (s) izdvojio ovih petero između svih drugih članova Ehli-bejta. On je svoje žene i svoje potomke smatrao svojim Ehli-bejtom. To je jasno više puta rekao, a i za pojedine ashabe je rekao da su od njegovog Ehli-bejta, ali je samo za one ispod pokrivača - *ehlu-l-kisveti*, koje je više puta sakupljao i za njih dovu učio, pored toga što ih je označio kao Ehli-bejt, rekao još i da su: “(وَخَاصَّتِي) *moji najodabraniji*”.

Već smo ranije naveli hadis kojeg prenosi imam Ahmed, sa senedom od Umm Seleme, radijallahu anha, da je Poslanik (s) bio u njenoj kući pa je došla Fatima, radijallahu anha, noseći kameni ćup u kojem se nalazila hrana (kaša sa mesom) i ušla je kod njega s tim ćupom. Poslanik joj je rekao: “Pozovi svoga muža i svoja dva sina.” Pa su došli Alija, Hasan i Husejn, radijellahu anhum, pa sjeli i počeli jesti tu hranu – pripovijeda Umm Seleme. Poslanik je sjedio na svojoj postelji a ispod njega se nalazio hajberski ogrtač. Ja sam se nalazila u sobi i klanjala. Tada je objavljen ovaj ajet: *Allah želi od vas, o Ehli-bejte, grijeha odstraniti i potpuno vas očistiti*.

Nakon toga, Allahov poslanik (s) uzeo je krajeve ogrtača i prekrpio ih njima. Potom je izvukao svoju ruku i digavši je prema nebu, kazao: “Allahu, ovo je moj Ehli-bejt i **moji najodabraniji!** Odstrani od njih prljavštinu (grijehe) i potpuno ih očisti! Allahu, ovo je moj Ehli-bejt i **moji najodabraniji!** Odstrani od njih prljavštinu (grijehe) i potpuno ih očisti!”⁸⁹

86 Sura *El-Hadid*, 10.

87 Bože, sačuvaj!

88 Sura *El-Hašr*, 10.

89 Navedeno prema: Dr. hfz. Safvet Halilović, *Ehli-bejt u tradicionalnom tefsiru*, str. 35-36.

Ajetollah Nedžefabadi kaže: “Sadržaj ovih predaja nije izrečen s namjerom specificiranja (ograničavanja) ajeta na neke osobe Ehli-bejta, nego da bi se ukazalo na neke od osoba na koje se odnosi.”⁹⁰

Također, ranije smo naveli jedan od komentara na ovaj dio ajeta: “Uočljivo je u ovoj rečenici da zamjenice prelaze u muški rod - kum, dok su prije toga sve bile ženskog roda - kunne i odnosile se na Poslanikove žene. Misao je u ovoj rečenici općenitija i obuhvata, osim supruga, i ostale članove porodice – Fatimu, Poslanikovu kćerku, Aliju, njegova zeta, te njihove sinove Hasana i Husejna, Poslanikove unuke. Muški rod upotrebljava se u oblicima koji obuhvataju kako muški tako i ženski spol.”⁹¹

Kao da se, u samim ovim ajetima, prelaskom sa zamjenice kunne - koja se isključivo odnosi na žene na zamjenicu kum - koja uključuje i muški i ženski rod, htjela naglasiti izdvojenost baš ovih pet članova Ehli-bejta! Allah Svevišnji najbolje zna.

U prilog tome govori i činjenica da je Allahov Poslanik (s), govoreći pojedinačno o članovima Ehli-bejta, najviše hadisa izgovorio o ovima ispod pokrivača. Navest ćemo još neke predaje.

Ovo mišljenje da su neki članovi Ehli-bejta više odabrani od dugih zastupa imam Ibn Tejmijje, kao i neki drugi učenjaci, jer je to, naprosto, Božanska zakonitost: *Neke od tih poslanika odlikovali smo više nego druge*⁹², a uz to je i Allahov Poslanik (s) posebno naglasio njihovu pripadnost Ehli-bejtu: “Vjerovjesnikovo (s) izdvajanje ovih četvero⁹³ ne znači da je Ehli-bejt ograničen samo na njih, pored druge rodbine, već znači da su oni njegovi (s) najodabraniji srodnici.”⁹⁴

Šejhu-l-islam Ibn Tejmijje kaže: “A njegov Sunnet tumači Njegovu Knjigu, objašnjava je, vodi njoj i izražava je. I pored toga što kontekst Kur'ana ukazuje da se obraća njegovim ženama, te iako su njegove žene od Ehli-bejt, na što ukazuje Kur'an, mi znamo kada je on kazao: ‘Ovi su

90 Ajetollah Nimetullah Salih Nedžefabadi, *Ajet o neporočnosti - Studija o Ajetu-t-athir i hadesima s njim u vezi*, str. 82-83.

91 *Prijevod Kur'ana sa tefsīrom i komentarom na bosanskom jeziku*, knjiga 7, str. 1827.

92 Sura *El-Bekare*, 253.

93 Četvero, ali bez Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, za kojeg se podrazumijeva da je prvi član Ehli-bejta.

94 Abdul-Muhsin ibn Hamed El-'Abad el-Bedr, *Fadlu Ehli-l-bejti ve 'uluvu mekanetihim 'inde Ehli-s-sunneti ve-l-džema'ati*, Daru Ibni-l-Esir, Rijad, 2001, str. 8.

moj Ehli-bejt', da su 'Ovi' preči da budu njegov Ehli-bejt, jer je krvna veza jača od tazbinske. Arapi koriste ovo izražavanje za isticanje potpunosti, a ne isticanje samog propisa, kao što su riječi Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve selleme: 'Nije siromah onaj koji okolo obilazi proseći, kojeg odbije zalogaj ili dva, jedna i dvije hurme, već je siromah onaj koji nema dovoljno, ali se to na njemu ne primjećuje da bi mu se dala sadaka, niti on traži od ljudi nasrtljivo' objasnile isticanje potpunog siromaštva za razliku od obilaženja koje nije potpuno siromaštvo, jer, iako je i on siromah, ipak mu neko ponekada nešto dā. Kaže se: 'Ovaj je učenjak; ovaj je neprijatelj; ovaj je musliman' za onoga koji je to u potpunosti, iako i drugi imaju udjela u tome, ali nisu kao on.'⁹⁵

Nakon što je naveo još neke tradicijske argumente u prilog ove posebne izdvojenosti, Ibn Tejmije zaključuje:

"Nakon što je Čisti objasnio da želi da od njegove porodice odstrani grijeha i da je potpuno očisti, Vjerovjesnik (s) je pozvao svoje najbliže ukućane i njemu najistaknutije, a to su: Alija, Fatima, radijallahu anhu-ma, i dva prvaka džennetskih mladića."⁹⁶

Međutim, i ta odabranost unutar samog Ehli-bejta ne smije biti razlog zastranjivanja i omalovažavanja drugih. Podsjetit ćemo se na riječi hazreti Alije, radijallahu anhu:

"U pogledu mene, dvije vrste ljudi će stradati: onaj koji me pretjerano voli, pa ga ta ljubav odvede od Istine, i onaj koji me pretjerano mrzi, pa ga mržnja odvede od Istine. Najbolji je čovjek, u svom odnosu prema meni, onaj koji je na srednjem putu. Zato, budite stalno na njemu i budite stalno sa većinom, jer zaista je Ruka Božija na Zajednici. Čuvajte se razilaženja zato što je onaj koji se odvoji od ljudi plijen šejtanu, upravo kao što je ovca koja se odvaja od stada plijen vuku. Pripazite, ko god zove tome smjeru – ubijte ga, čak ako se krije i pod turbanom ovim mojim."⁹⁷

95 Šejhu-l-islam Ibn Tejmije, *Fadlu Ehli-l-bejti ve hukukuhum*, Daru-l-kibleti, Džidda, 1984, str. 20-21; Šejhu-l-islam Ibn Tejmije, *Džamii-l-mesaili – el-medžmu'atu-s-salisetu*, Daru 'alemi-l-fevaidi li-n-nešri ve-t-tevzi'i, Mekka, 1422. god. po H., str. 74.

96 Šejhu-l-islam Ibn Tejmije, *Fadlu Ehli-l-bejti ve hukukuhum*, str. 22.; Šejhu-l-islam Ibn Tejmije, *Džamii-l-mesaili – el-medžmu'atu-s-salisetu*, str. 75.

97 Ali ibn Ebi Talib, *Staza rječitosti - govori, pisma i izreke*, sabrao Es-Sejjid eš-Šerif er-Radi, Zagreb, 1994, str. 111.

“Dvije osobe propast će u vezi sa mnom: jedna koja me voli, ali pretjeruje, i druga koja me lažno i neosnovano okrivljuje.”⁹⁸

Zaključak

Definiranje pripadnosti Ehli-bejtu određeno je samim Kur'anom, odnosno praksom - *sunnat* Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve alihi ve sellem. Naime, u kontekstu kur'anskih ajeta u kojima se Allah Uzvišeni obraća ženama Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve alihi ve selleme, u isto vrijeme se On, Uzvišeni, obraća i Ehli-bejtu Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve alihi ve sellem: *O žene Vjerovjesnikove..., O žene Vjerovjesnikove..., Allah želi od vas, o porodico Poslanikova, grijeha odstraniti, i potpuno vas očistiti...* Također, je uočljivo da se, u kontekstu ovih ajeta, upućenih ženama Allahova Poslanika (s) prelaskom sa zamjenice kunne - koja se isključivo odnosi na žene na zamjenicu kum - koja uključuje i muški i ženski rod htjelo naglasiti da nisu samo žene njegov (s) Ehli-bejt, već da su to i najuži članovi njegove (s) porodice: kćerka, zet i dva unuka, koji su na osnovu toga, ali i niza drugih predaja posebno izdvojeni i odabrani unutar samoga Ehli-bejta.

Uz sve navedeno, ne treba zaboraviti ni činjenicu da kako je, bez sumnje, velika privilegija i čast pripadati Ehli-bejtu Allahova Poslanika (s) i biti, kao musliman, krvno vezan za njega, tako je velika čast biti moralan, pošten, grijeha se čuvati i Allaha Uzvišenog bojati. Allah Uzvišeni kaže: *Najugledniji kod Allah je onaj koji Ga se najviše boji.* a Allahov Poslanik (s) kaže: “Porodica Muhammedova je svako moralan, ko se grijeha čuva i Allaha boji.”⁹⁹

Molimo Allaha Uzvišenog da nas učvrsti u dosljednom slijedenju puta kojeg je On, Uzvišeni, trasirao životom Allahovog Poslanika (s) životima njegove porodice i njegovih ashaba, radijallahu anhu edžmein. AMIN.

Allah Uzvišeni kaže: *Reci: “Ako Allaha volite, mene slijedite i vas će Allah voljeti i grijeha vam oprostiti!” – a Allah prašta i samilostan je.*

⁹⁸ p. cit., str. 277.

⁹⁹ Ismail ibn Muhammed El-Adžluni, *Kešfu-l-haŕa ve muzilu-l-ilbas 'ammeštehere mine-l-ehadisi ala elsine-ti-n-nas*, Daru-l-kutubi-l-ilmijje, Bejrut, 1988, 1/18.

دلالات القرآن والسنة على الانتماء إلى أهل البيت

إن ما يروى من الروايات الخاصة بأهل البيت يقسمه بعض العلماء على ثلاثة أنواع: (أ) روايات تقصر أهل البيت على الأعضاء القليلة من أسرة الرسول صلى الله عليه وسلم /خمسة أشخاص/؛ (ب) روايات تعد من أهل البيت بعضاً من أزواج الرسول وأصحابه؛ (ج) روايات توسع معنى أهل البيت ليضم أسرة الرسول كلها والأقارب. أما تصنيف الروايات فقد عمله المؤلفون على النحو التالي: (أ) روايات تتناول أزواج الرسول وأبناءه؛ (ب) روايات متصلة بأقاربه؛ (ج) روايات تتناول أصحابه. وأما هذه المقالة فهي واضحة ومبينة على مراجع متواترة.

Mina Valjevac

Mensur Valjevac

Qur'anic-Hadith Determinants of Belonging to the Prophet's Family

Qur'anic-Hadith traditions about members of the Prophet's Family (Ahl al-Bayt) are classified by some scholars into three categories: a) Qur'anic-Hadith traditions that limit the Ahl al-Bayt to the immediate family (five people); b) Qur'anic-Hadith traditions that introduce some of the women, i.e., the companions, to the Ahl al-Bayt; c) Qur'anic-Hadith traditions which extend the Ahl al-Bayt to the wider family and relatives. Accordingly, the authors have classified the Qur'anic-Hadith traditions as follows: a) those relating to wives and offspring; b) those related to relatives and c) those related to comrades (companions). The paper is legible and based on relevant sources.

Sujevjerni i inovjerni pogrebni običaji na našim prostorima

Jusuf Džafić

behram-begova biblioteka, tuzla
jusuf_dz91@hotmail.com

Sažetak

U radu je riječ o sujevjernim - praznovjernim i inovjernim - drugovjernim pogrebnim i posmrtnim radnjama koje se prakticiraju među muslimanima naših prostora - Bošnjacima, Romima, Albancima. U uvodu su date definicije smrti, onako kako na nju gleda savremena nauka te islamska doktrina - akaid. Dalje se raspravlja o tri vrste tih običaja, s obzirom na način nastajanja: predislamski običaji, nemuslimanski običaji i neislamski muslimanski običaji. Potom se govori o tri kategorije dotičnih neislamskih običaja, s obzirom na porijeklo: ehlikitabijski običaji, paganski - mušrički običaji i običaji drugih religija, životnih filozofija i rigidnih ideologija. Zatim je navedena argumentacija iz Kur'ana i sunneta o zabranjenosti slijeđenja neislamskih običaja. Na kraju je spomenuto 188 primjera neislamskih običaja, koji su prisutni u našim krajevima a vezani su za smrt i dženazu.

Ključne riječi: smrt, dženaza, sujevjerje, praznovjerje, inovjerje, pogrebni običaji.

Uvod

Zasigurno, smrt je egzistencijalno pitanje koje zaokuplja čovjeka još od samih početaka ljudske povijesti. Tematika smrti je ostavila, i još uvijek ostavlja, zamjetan utjecaj na sve sfere ljudskog života - vjersku, društvenu, kulturnu, političku, privrednu i dr. u svakoj ljudskoj zajednici i civilizaciji. Upravo iz tih razloga, teško je dati univerzalnu, preciznu i

potpunu definiciju smrti. Međutim, skoro jednoglasno mišljenje među ljudima jeste da je smrt kraj ovdunjalučkog ljudskog života.

Prema nauci, smrt je prirodni proces koji podrazumijeva prestanak svih bioloških funkcija koje definiraju živi organizam.¹

Islamska doktrina - akaid naglašava da će svaki *nefs* - duša, biće, psiha, lice, osoba doživjeti smrt: *Svaki nefš će smrt kušati!* (Alu 'Imran, 185, El-Enbija', 35, El-'Ankebut, 57) No, islam uči da, iako smrt predstavlja kraj dunjalučkog života, ona ne podrazumijeva i opći prestanak života, već preseljenje i prelazak čovjekove duše iz jednog svijeta i dimenzije - dunjaluka u drugu - ahiret: *Njemu ćete se vratiti!* (El-Bekare, 28, 245, 281, Junus, 56, Hud, 34. itd.) *A ahiret je bolji i vječan je.* (El-A'la, 17)²

Pored *akaida*, pitanjem smrti bavi se i *fikh* - islamsko pravo. Međutim, *fikh* se bavi praktičnom stranom smrti, tj. pravnim propisima kako postupati sa samrtnikom i mejtom - mrtvacem.

U ovom radu govorit ćemo o sujevjernim - praznovjernim i inovjernim - drugovjernim pogrebnim i posmrtnim radnjama koje se prakticiraju među muslimanima naših prostora - Bošnjacima, Romima, Albancima.

Sujevjerni i inovjerni pogrebni običaji kroz prizmu islamskog prava

Nažalost, među muslimanima, kako na našim prostorima tako i u svijetu, danas su prisutni raznorazni praznovjerni i drugovjerni pogrebni - posmrtni običaji koji nemaju utemeljenje u šerijatskom pravu. Razlog njihovog postojanja i opstajanja treba, prvenstveno, tražiti u nedostatku ilmiškog - osnovnog islamskog obrazovanja među širim muslimanskim masama. Porijeklo tih postupaka je šaroliko.

Navest ćemo u nastavku dvije najvažnije podjele dotičnih radnji. Tako imamo, s obzirom na način nastajanja, tri vrste neislamskih pogrebnih običaja:

1. predislamske običaje - one koji su bili su dio običajnog prava muslimanske zajednice prije primanja islama;

1 Za detaljnije o smrti kao prirodnom i biološkom procesu: David de Grazia, *Biology, Consciousness and the Definition of Death*, Report from the Institute for Philosophy & Public Policy, 18(1-2)/1998, str. 18-22; Floris Tomasini, *What and When Is Death?*, Remembering and Disremembering the Dead, Palgrave Macmillan, London, 2017, str. 7-20.

2 Za detaljnije o islamskom učenju o smrti: El-Kurtubi, *Et-Tezkire bi ahval el-meyta ve umur el-ahire*, Mektebe Dar El-Minhadž, Rijad, 2004; Ibn el-Kajjim, *Er-Ruh*, Dar El-Kutub el-ilmijje, Bejrut; Es-Sujuti, *Šerh es-sudur bi šerh hal el-meyta ve el-kubur*, Dar El-Ma'rife, Bejrut, 1996.

2. nemuslimanske običaje - one koji su usvojeni prilikom kontakta muslimana sa nemuslimanskim zajednicama;
3. neislamske muslimanske običaje - iskrivljene muslimanske običaje koji su nastali unutar muslimanske zajednice pogrešnim tumačenjem i razumijevanjem, tj. iskrivljavanjem islamskog učenja.

Spomenuti pogrebni običaji mogu se podijeliti, s obzirom na porijeklo, na sljedeće kategorije:

1. ehlikitabijski običaji: hrišćanski i/ili jevrejski;
2. paganski - mušrički običaji: staroslavenski, starogermanski, starogrčki, starorimski, staroilirski, starokeltski, starotračanski, staroarapski, hinduistički, animistički, šamanistički, šintoistički, čendoistički - čendoistički itd.;
3. običaji drugih religija, životnih filozofija i rigidnih ideologija: ba-haistički, alevijski - beктаšijski, druski, budistički, taoistički, konfučijanski, nacistički, komunistički itd.

Brojni su dokazi iz Kur'ana i Sunneta da je muslimanu zabranjeno slijediti sujevjerne i inovjerne običaje, kako paganske i hrišćanske tako i ostale. O tome govori, između ostalih, i 11 narednih kur'ansko-hadiskih tekstova:

- *Neka vjernici ne uzimaju za autoritete krivovjernike (kafire) kad ima vjernika (mumina); a onoga ko to čini – Allah neće štiti.* (Alu 'Imran, 28)
- *A onaj koji želi neku drugu vjeru osim islama, neće mu biti primljena, i on će na onome svijetu nastradati.* (Alu 'Imran, 85)
- *Bolnu patnju navijesti licemjerima - onima koji kao autoritete uzimaju krivovjernike, a ne vjernike! Zar kod njih traže snagu, a sva snaga pripada samo Allahu?* (En-Nisa', 138-139)
- *A Allah nije dao krivovjericima autoritet naspram vjernika.* (En-Nisa', 141)
- *O vjernici, ne prijateljujte sa krivovjericima umjesto s vjericima! Zar hoćete pružiti Allahu očigledan dokaz protiv sebe?* (En-Nisa', 144)

- *O pripadnici Knjige, došao vam je poslanik Naš da vam ukaže na mnogo šta što vi iz Knjige krijete, i preko čega će i preći. A od Allaha vam dolazi svjetlost i Knjiga jasna.* (El-Ma'ide, 15)
- *Krivovjernici su jedni drugima autoritet.* (El-Enfal, 73)
- *Zar oni da druge, a ne Njega, za zaštitnike uzimaju, a Allah je jedini zaštitnik! On će uživiti umrle, samo je On kadar sve.* (Eš-Šura, 9)
- *A tebi smo poslije odredili da u vjeri ideš pravcem određenim (slijediš Šerijat), zato ga slijedi i ne povodi se za strastima onih koji ne znaju.* (El-Džasije, 18)

Ebu Seid el-Hudri, r.a., prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., kazao: "Doista ćete slijediti običaje onih prije vas, pedalj po pedalj, lakat po lakat, do te mjere da, ukoliko oni budu ušli u rupu dabba (bodljikavog guštera), vi biste ih slijedili. Prisutni su pitali: Allahov Poslaniče, jevreje i hrišćane? Poslanik je odgovorio: A koga drugog?"³

Primjeri tih običaja na našim prostorima

Pobrojat ćemo, u nastavku, *haram* - strogo zabranjene i *mekruh* - pokuđene ili blago zabranjene neislamske običaje prisutne u našim krajevima a vezani su za smrt i dženazu.⁴

1. Ako se sa krova neke kuće oglasi gavran, vrana, svraka, kukavica, sova ili neka druga ptica "vjesnica smrti", to je znak da će u toj kući neko umrijeti.

3 Hadis bilježe: Ahmed, *El-Musned*, Muessese Er-Risale, Bejrut, 2001, sv. 18, str. 322, br. 11800, str. 357, br. 11843-11844; El-Buhari, *Es-Sahih*, Dar Tavk en-nedžat, Bejrut, 2001, sv. 4, str. 169, br. 3456, sv. 9, str. 103, br. 7320; Muslim, *Es-Sahih*, Dar El-Džil, Bejrut, sv. 8, str. 57, br. 6952; Ibn Hibban, *Es-Sahih*, Muessese Er-Risale, Bejrut, 1993, sv. 15, str. 95, br. 6703; El-Haris, *Bugje el-bahis an zeva'id Musned el-Haris li El-Hejsemi*, Merkez hidme es-sunne ve es-sire en-nebevijje, Medina, 1992, sv. 1, str. 309, br. 205; Ibn Ebu Asim, *Es-Sunne*, El-Mekteb el-islamijj, Bejrut, 1980, sv. 1, str. 36-37, br. 73-75; Er-Ruvejani, *El-Musned*, Muessese Kurtuba, Kairo, 1995/96, sv. 2, str. 218; Et-Taberani, *El-Mu'džem el-kebir*, Mektebe Ibn Tejmijje, Kairo, sv. 6, str. 186, br. 5943; El-Begavi, *Šerh es-sunne*, El-Mekteb el-islamijj, Damask-Bejrut, 1983, sv. 14, str. 392, br. 4196.

4 Podatke o sujevjernim i inovjernim pogrebnim i posmrtnim običajima među muslimanima naših krajeva - Bošnjacima, Romima, Albancima nismo samo prikupili iz relevantne literature, koja će, inače, biti navedena u bilješci na kraju ovog rada. Naime, s ciljem pravljenja što detaljnijeg i što obuhvatnijeg popisa dotičnih radnji, konsultirali smo, kako uživo, tako i *online* preko Facebooka, dobar broj efendija, vjeroučitelja, muderrisa, muallima, gasala i običnih muslimana širom bivše Jugoslavije. Naravno, dio podataka je zabilježen iz autorovog skromnog životnog iskustva.

2. Ako se sova pokazuje blizu kuće više puta kroz četrdeset dana, neko će umrijeti od ukućana. Dovoljno je da njeno glasanje čuje neko od ukućana, pa i osoba koja će preseliti.
3. Neobično glasanje divljih životinja se isto smatra predznakom smrti.
4. U slučaju da se domaće životinje neobično ponašaju, umrijet će neko od ukućana.
5. Ako domaćin umre, stoci u štali ispremiješat će se lanci. To će se uraditi kako bi se životinje zbunile, jer one predosjećaju smrt pa bi od pomame mogle napraviti štetu, odnosno kako "hajvan ne bi poletio za mejtom".
6. Predznak smrti je i kucanje "kudret sahata" - sata sudbine, koje se može čuti četrdeset dana prije smrti, s vremena na vrijeme, sad ovdje, sad tamo.
7. Zvijezda padalica najavljuje nečiju smrt.
8. Smatrati da neko mora umrijeti kada se useli u novu kuću. Kako niko ne bi umro, mora se uraditi sljedeće: Večer prije useljenja donijet će se pogača, mačka i Mushaf iz kojeg se učilo. Sve to ostavit će se preko noći kako bi se naredni dan sigurno moglo useliti u novu kuću. Dalje, ko može još napraviti mevlud u novoj kući, neka ga napravi, pa tek onda neka useli.
9. Snovi mogu biti predznaci smrti i preko njih čovjek može dobiti nagovještaj o času vlastite smrti. Među očitim predznacima smrti u snovima su: bol u zubu, ispadanje zuba, oranje ili pucanje zemlje, oštećenja na temeljima ili krovu kuće itd.
10. Ukoliko 13 ljudi sjedne za istu sofru - trpezu, jedan od njih preminut će ubrzo.
11. Vjerovati da će bliska osoba čovjeku ubrzo umrijeti ako on iskopa zmiju.
12. Kada se posadi djetelina, pa prema međi ostane nezasiјano i tako ne iznikne u tom dijelu, nekome iz kuće se "presjekla nafaka", tj. ostao je bez sreće, pa će umrijeti.
13. Smatrati da zemzem-vodu - *abu zemzem* samo trebaju piti ljudi na samrti, jer je veliki grijeh ako se nakon konzumiranja

zemzem-vode nastavi živjeti. Stoga, kada dođe smrtni čas, zemzem će se dati samrtniku kašikicom prije nego što izdahne. Pijenjem ove vode samrtnik će se “oprati od svih grijeha” i to će mu olakšati umiranje.

14. Vjerovati da čovjek s mnogo grijeha na duši dugo i teško umire, jer ga “zemlja ne prima”.
15. Vjerovati da čovjek s malo grijeha na savjesti lahko umire.
16. Staviti Mushaf pored, iznad, ispred ili iza glave samrtnika ili mejta.
17. Staviti tespih na stomak muškog mejta.
18. Staviti na mejta jedan busen ili grudvicu zemlje koji će stajati tako na njemu sve dok se ne ponese da se ogasuli. Tada se taj busen ili grudvica zemlje moraju vratiti na mjesto odakle su uzeti.
19. Ako mejt ima nakostriješne dlake, bilo to kose, brade, obrva ili drugih dlaka po tijelu, u pupak će se zabosti igla.
20. Upaliti svijeću/svijeće kod mejta u noći u kojoj je umro kako bi gorjela do jutra ili zore.
21. Upaliti svjetlo u kući mejta i ostaviti ga upaljenim sve do jutra ili zore.
22. Nekoliko dana na mjestu gdje je mejt ležao “držati svjetlo”, tj. u zdjeli pšenice ili brašna držati upaljenu svijeću. Poslije se pšenica, odnosno brašno daje siromasima.
23. Kada se mejt okrene prema Kibli i pokrije čaršafom, donijeti u jednoj posudi brašna ili pšenice, zabosti u to svijeću i staviti iznad glave mejta. To će stajati tako sve dok se mejt ne iznese iz sobe, kada će se to udijeliti nekom siromahu.
24. Paliti svijeće sedam ili četrdeset noći - negdje čak i godinu dana u kući mejta za njegovu dušu.
25. Držati upaljenim svjetlo u kući mejta sedam ili četrdeset dana - negdje čak i godinu dana.
26. Dijeliti svijeće prvih sedam ili četrdeset dana po mahali, naselju ili selu mejta kako bi i drugi ljudi palili svijeće za dušu mejta.
27. Paliti vanjske svjetiljke ispred kuće mejta i u njegovoj aviliji dvije-tri sedmice - negdje čak i godinu dana.

28. Donijeti u jednoj posudi brašna, mekinja i soli, sve to promiješati rukom mejta, a onda sve to staviti kao hranu stoci s ubjeđenjem da će zbog toga hajvani davati u izobilju mlijeka, sira, masla, kajmaka i slično.
29. Ostaviti čašu vode na prozor da se mejt napije ako je žedan preselio na ahiret.
30. Stavljati posudu s vodom na prozor u kući mejta tri, sedam ili četrdeset noći - negdje čak i godinu dana kako bi mejt imao šta da pije kada njegova duša bude posjećivala kuću. Negdje se posuda prekrije komadom ćefina.
31. Stavljati posudu sa soli, brašnom, hljebom, halvom ili maslom na prozor u kući mejta tri, sedam ili četrdeset noći - negdje čak i godinu dana kako bi mejt imao šta jesti kada njegova duša bude posjećivala kuću.
32. Stavljati posudu s vodom i/ili posudu sa soli, brašnom, hljebom, halvom ili maslom na sami mejtov kabur iz istih razloga.
33. Stavljati posudu s vodom i/ili posudu sa soli, brašnom, hljebom, halvom ili maslom na mjesto gdje se mejt gasulio iz istih razloga.
34. Vjerovati da se voda u spomenutim posudama - na prozoru u kući mejta, na mejtovom kaburu, na mjestu gdje se mejt gasulio i sl. smanjuje, jer je "mejt pije", a ne isparavanjem.
35. Smatrati kako se mejtova duša vraća kući uoči Bajrama, uoči petka i uoči ponedjeljka pa je lijepo u tim danima umijesiti pitu da maslo zamiriše, jer to raduje mejta.
36. Pokriti sva ogledala i sve ekrane u kući mejta tri, sedam ili četrdeset dana - negdje čak i godinu dana.
37. Ne paliti u kući mejta televizor ili radio tri, sedam ili četrdeset dana - negdje se prakticira čak i tri mjeseca.
38. Ne usisavati niti mesti kuću tri, sedam ili četrdeset dana.
39. Ne smije se šiti u mejtovoju kući niti u komšiluku - to podrazumijeva četrdeset kuća u svim smjerovima, jer je to grijeh a onome ko ipak šije trnut će ili drhtati ruke.
40. Provući mejtu kroz prste određenu količinu novca radi "berićeta".
41. Skinuti sve zavjese bijele boje, jer se mejt "plaši bijele boje".

42. Staviti zelenu granu u sobu u kojoj je mejt umro.
43. "Očistiti" mjesto gdje je ležao merhum granom bejturana - slatki pelin, *Artemisia annua L.*, kako drugi ne bi tu ograjisali.
44. Da ukućani izbjegavaju jelo i piće sve dok se ne obavi ukopavanje mejta.
45. Da se u mejtivoj kući napravi halva, da je zamiješa najmlađi muškarac kako ne bi nestao porod u toj porodici.
46. Da halvu u mejtovoj kući napravi jedino dobro uvježbana žena, jer će u suprotnom mejt žaliti za dušom i ubrzo "povesti za sobom" nekog od ukućana.
47. Halva se pravi kako bi "mejtovoj duši zamirisala".
48. Ako umre neoženjeni mladić, obavezno se mora napraviti halva u mejtovoj kući kako bi kuća uzmirisala i okrenula žalost na sreću.
49. Okrečiti sobu u kući u kojoj je mejt umro, jer kad je duša izlazila, uprskala je zidove krvlju koju ne vidimo.
50. Kada mejt umre, podbočiti njegovu kuću kočicom, pogotovo ako umre domaćin, kako se kuća ne bi "srušila".
51. Ako umre domaćin kuće, staviti komade glogovog drveta, odnosno glogov kolac na četiri kućna ćoška.
52. Postaviti mejta na dušek i pokriti ga vezenim jorganom kada umre kako ne bi ozebao.
53. Pokriti lice ženskog mejta njenom kosom da vatra ne prži lice.
54. Ne valja da trudnica gleda mejta, dijete će joj biti žuto.
55. Izbaciti iz kuće hranu koja je bila spremljena, odnosno piće koje je bilo nasuto u posude u trenutku kad je mejt preminuo.
56. Ugasiti vatru koja je gorjela u kući u času kada mejt preselio na ahiret.
57. Kada mejt preseli, izvaditi iz kuće svu ljutu hranu i začine - biber, sol, ljutu papriku i sl.
58. Ostaviti mejtovu odjeću neopranu do trećeg dana, vjerujući da će ga to zaštititi od kaburskog azaba - kazne.
59. Spaliti mejtovu odjeću.

60. Ostaviti neusisane i neometene prostorije u kući i pomoćnim zgradama sve dok se mejt ne iznese iz kuće, vjerujući da će se upotrebom usisivača ili metle “zamesti” cijela porodica.
61. Ne kupati se sve dok se dženaza ne obavi.
62. Ne obavljati nikakve poslove oko kuće i na njivi sve dok se ne završi dženaza.
63. Vjerovati da cijeli komšiluk ne treba raditi nikakve poslove oko kuće i na njivi sve dok se ne obavi dženaza.
64. Zabranjivati da se hoda po prostorijama koje su iznad mejta, kako se on zbog toga ne bi “povampirio”, “vukodlačio”, “pričinjavao”, “prikazivao” i sl. Stoga je najbolje mejta smjestiti na zadnjem spratu kuće.
65. Čuvati mejta sve dok se ne iznese iz kuće, kako ga ne bi preskočila mačka, odnosno bilo kakva životinja, jer bi se u tom slučaju mogao «povampiriti», «vukodlačiti», «pričinjavati», «prikazivati» i sl.
66. Dežurati kod mejta sve dok se ne iznese iz kuće iz raznoraznih drugih sujevjernih razloga - kako mejt ne bi ostao sam itd.
67. Zahtijevati da prvu noć nakon ukopa imam prenoći u sobi u kojoj je mejt umro.
68. Iskupiti svu stoku ispred kuće kako bi se mejt pronio kroz nju, vjerujući da poslije toga nijedno grlo neće uginuti niti će ikako biti manjka u stoci.
69. Vjerovati da će još neko ubrzo umrijeti iz mejtove kuće, ako, pri iznošenju mejta iz kuće, imam pogleda na kuću.
70. Kada se iznosi mejt, paziti da njegova glava prva izađe iz kuće.
71. Prilikom iznošenja mejta, ako je preselila glava kuće, glava treba zadnja izaći kroz ulazna vrata.
72. Kada se mejt iznosi iz kuće, spustiti ga na kućni prag radi nafake.
73. Kada se mejt iznosi iz kuće, treba paziti da se ne zakači prag, štok, vrata, zid ili slično, jer ako se to desi, mejt će se ili neka strašila “prikazivati” i strašiti ukućane. Postoje i razni praznovjerni postupci kako postupiti u slučaju da se dotično zakači, da se spriječi da mejt “dolazi”.

74. Kada se iznosi mejt iz kuće, treba paziti da se ne zakači prag, štok, vrata, zid ili slično, jer će to donijeti neku nesreću - belaj ili novu žalost.
75. Kada se ženski mejt iznosi iz kuće, učiti tekbire i druge zikrove i učenja, pogotovo to činiti zajednički.
76. Staviti na mejta nož, srp, makaze, košulju - ako je mejt muško, platno - ako je mejt žensko, peškire, pare i slično prije nego što se mejt iznese iz kuće. Dotično se ne vraća kući, već nož, srp i makaze ostaju u gasulhani a košulja, platno, peškiri, pare i slično idu gasalu.
77. Smatrati da se osoba koja kroji ćefine ne smije služiti makazama ili nožem, niti praviti čvorove, jer će se upotrebom makaza ili noža "prerezati" bereket u porodici a postojanjem čvorova će porodična sreća biti "svezana". Dakle, ćefini se ne smiju rezati, već se deru.
78. Ćefini se nikada ne mjere metrom, već rukom.
79. Kada se ugasi vatra na kojoj je grijana voda za gasuljenje, pratiti na čiju će kuću ići dim, jer će u toj kući neko uskoro umrijeti.
80. Skupiti vodu kojom je mejt ogasuljen kako bi se ta voda dala: mejtovim ukućanima kako im mejt ne bi "izlazio na san"; posvađanim supružnicima kako bi upostavili bračnu harmoniju; pijanici kako bi ostavio alkohol itd. Najgore jeste što se ovo čini tajno, putem kuhanja kahve ili spravljanja hrana na toj vodi od gasula.
81. Koristiti vodu od gasula za liječenje raznih oboljenja - npr. neplodnost i, posebno, kožnih oboljenja.
82. Umiti lice vodom od gasula, kako bi nestao strah ako se čovjek boji smrti.
83. Pokvasiti vrat vodom od gasula kako bi se mejt što prije zaboravio i prežalio.
84. Koristiti vodu od gasula za razne sihre - vradžbine.
85. Koristiti ostatak sapuna koji je korišten pri gasulu mejta kao lijek ako je mejt ogasuljen u utorak.
86. Općenito upotrebljavati ostatak sapuna koji je korišten za gasuljenje mejta.

87. Zaklati ovna i prenijeti istog preko tenešira na kojem leži ogasuljen i u ćefine umotan mejt vjerujući da će se time povećati bereket u sitnoj stoci.
88. Prelomiti mali prst na ruci umrlom muškom djetetu, koje je preselilo neosunećeno, dok je na teneširu - kako ga ne bi meleci kaznili ili iz nekih drugih praznovjernih razloga.
89. Prelomiti mali prst na ruci umrlom ženskom djetetu koje je preselilo, a nije imalo probušene uši za minduše, dok je na teneširu - kako ga ne bi meleci kaznili ili iz nekih drugih praznovjernih razloga.
90. Ako je mejt bio neoženjeni mladić koji je nosio perčin, perčin ne umotati u ćefine, već ga pustiti da visi niz nosila, tj. tabut, kako bi ljudi vidjeli da se nosi neoženjen mladić.
91. Ako je mejt imao perčin, odrezati ga prije gasuljenja, jer se zmije i druge štetočine mogu sakriti u perčin i onda mejtu ispiti oči. Danas rijetko ko od muškaraca nosi perčin tako da su prethodna dva običaja možda i nestala.
92. Dotaći petu mejta, kao lijek za štitnu žlijezdu.
93. Vjerovati da se mejt ne smije vidjeti poslije gasula.
94. Smatrati da se umrli ponose svojim ćefinama i međusobno hvale skupocjenošću svojih ćefina, te da ismijavaju mejta koji ima skromne ćefine.
95. Zabosti u mejtove ćefine glogov trn da se merhum ne bi "povampirio", "vukodlačio", "pričinjavao", "prikazivao" i sl.
96. Staviti pored mejta, tačnije pored njegovih ćefina vunene gaće i vunene čarape kako ne bi ozebao.
97. Staviti pored mejta, tačnije pored njegovih ćefina "selame", tj. poklone za komšije koje su preselile na ahiret: zimske gaće, kahvu, šećer, mobilni telefon i slično.
98. Staviti u ćefine ženskog mejta, među noge onoliko krpa koliko je žena rodila djece za života da se, navodno, ne vidi stidno mjesto.
99. Staviti u međunožje ženskog mejta devet slojeva ćefina koji se zovu "tahrir beze".

100. Ako mejtov prsten - burma i sl. koji je skinut sa ruke nije opran vodom, odnosno ako se skinu prije nego šta ga gasal umokri, može se koristiti da se "ogledne" njime, tj. pogleda neko kroz "mrtvačku burmu" i onda radi "kako mu se namigne": profesor, da mu se pomuti pamet, pa student prođe ispit; momak, da izgubi pamet od ljubavi za djevojkom itd.
101. Ukoliko mejtov prsten - burma i sl. nije opran vodom od gasula, može se koristiti za liječenje raznih bolesti.
102. Koristiti konac sa ćefina da se liječi mokrenje djeteta u krevetu.
103. Odsjeći sveze sa ćefine i koristiti ih za razne sihre - vradžbine, npr. za "čuvanje" braka.
104. Da se ženski dio porodice okupi oko mejta dok je u avliji, prije nego što se dženaza ponese.
105. Zapaliti komad ćefina ili neke druge tkanine od lične mejtove garderobe i to staviti ispod tabuta mejta, dok je u avliji kuće, da to tako "odgori" kako se mejt ne bi prikazivao, kako neko ne bi ograjisao ili iz nekog drugog razloga.
106. "Zagasiti" mjesto u avliji, tj. zapaliti papir na mjestu u avliji gdje je bio mejt postavljen, kako se ne bi mejt prikazivao na tom mjestu ili kako neko ne bi ograjisao.
107. Staviti žeravicu na avliju mejtove kuće kako se mejt ne bi prikazivao ili neko ne bi ograjisao.
108. Razbiti bokal ili nešto drugo od stakla, kada se ponese dženaza, kako bi se na toj nesreći i žalosti sve završilo.
109. Prosuti vodu, kada se ponese dženaza kako bi voda "odnijela" nesreću i žalost od mejtove kuće.
110. Kada se ponese dženaza iz kuće, "vodom se krati" - svi prisutni prskaju vodom iz bokala, uz riječi: "Halali! Ja halalim sve tebi, ti meni!" Oni koji ne prate mejta, uče tekbire kada se ponese dženaza.
111. Smatrati da je tijelo dobrog čovjeka lahko a tijelo lošeg čovjeka teško kada se nosi na tabutu.
112. Da dijete ne umre u utrobi majke, trudna žena treba uzeti ekser sa nosila, tj. tabuta. Od tog eksersa usred noći neko mora skovati

- nekoliko halki - prstena. Te halke trudna žena nosit će sa sobom sve dok ne rodi. Kada rodi, te halke treba prišiti djetetu na kapicu kako prikaze, sibirbazice - vještice, more - aveti koje napadaju dijete u snu i slično ne bi ugušili bebu.
113. Vjerovati da se kabur za žensko kopa dublje, jer je “ženskinje više grešno”.
 114. Ne ostavljati kabur sam kad se iskopa sve dok se ne donese mejt.
 115. Poredati alat kojim se kopao mezar preko mezarja sve dok se ne počne ukop.
 116. Praviti tzv. dženetsku sobu - ložu od drveta koja se obloži najlonom i u koju se stavi mejt.
 117. Staviti jedan grumen zemlje ispod glave mejta u kabur prije zatrpavanja, da može “podrignuti, kada mu duša izađe”.
 118. Prelomiti pritku nakon što se poredaju daske na tabut te staviti preko dasaka.
 119. Staviti preostale daske, upore na kojima se nosi tabut i prut ili konac kojima se mjeri dužina mejta u kabur.
 120. Staviti plastične kesice sa zemljom sa Arefata na koju je proučena sura El-Mulk - *Tebareke* ili kamenčić sa Arefata u četiri ćoška kabura.
 121. Pomaknuti umrlo dijete tri puta naprijed kada se spušta u kabur kako mu mati ne bi postala nerotkinja.
 122. Pomaknuti mejta tri puta naprijed kada se spušta u kabur što je preuzeto od hriščana.
 123. Prilikom zakopavanja mejta ne uzimati lopatu iz ruke, nego je prvi treba baciti na zemlju a drugi je uzeti sa zemlje kako žalost ne bi prešla na njegovu porodicu. Zato treba kazati: “Baci lopatu!”, umjesto: “Daj mi lopatu!”
 124. Ubaciti u kabur kutije cigareta, ako je mejt volio pušiti, da mu se “nađe”.
 125. Staviti u kabur predmete koje je mejt volio ili oporučio da stave s njim - raznu hranu, kahvu, novac, džezvu, findžane, cigarete, šibicu, upaljač itd., kako bi ih mogao “koristiti na onome svijetu”.

- Zabilježen je i slučaj da su u kabur s jednim dječakom, koji je tragično nastradao na biciklu, spuštenu bicikl, pumpa i lopta.
126. Ubaciti u kabur peškire da se mejt može obrisati kad se abdesti.
 127. Ubaciti u kabur odjeću da se mejt može presvući.
 128. Vjerovati da se žena mora obavezno kopati pored svog muža kako bi mu bila žena i na ahiretu, tj. kao da se radi o krevetu. Stoga, ukoliko bude ukopana pored nekog drugog muškarca, kao da je “legla u krevet pored tuđeg čovjeka”.
 129. Smatrati da će neko blizak mejtu uskoro umrijeti, i to već za dan ili dva, ako on pokisne dok ga nose u gasulhanu ili u mezarje.
 130. Vjerovati da će, ako pokisne kabur prije ili neposredno poslije ukopa, nakon kratkog vremenskog perioda umrijeti još neko iz bliže ili dalje porodice.
 131. Smatrati da ukoliko se mezar popraska vodom nakon ukopa, niko neće ubrzo umrijeti iz porodice i rodbine.
 132. Da otac, majka, sin, kćerka, brat, sestra, suprug, supruga ili neki drugi rođak uzme grumen zemlje s kabura i ponese sa sobom kako bi mejta što prije zaboravio i prežalio.
 133. Da jedna osoba stane na izlasku iz mezarja poslije dženaze s lavorom vode i peškirom kako bi se oni koji izlaze mogli umiti i obrisati da se tuga i nesreća ne prenosi dalje na druge.
 134. Nakon što se obavi dženaza, na izlazu iz mezarja, dijeliti svima onima koji su klanjali kesu sa neparnim brojem stvari, uglavnom hrane. U te kese se svašta stavlja: lepine, čevapi, halva, paradajz, mladi luk, neka voćka, neki slatkiš, sok, cigarete, šibice, pa čak i alkohol, ako ga je merhum volio piti za života.
 135. Prilikom vraćanja sa dženaze nakon ukopa, ne okretati se više kaburu kako ne bi čovjeka opekla vatra iz njega.
 136. U slučaju da je mejt preselio prije ulaska u pubertet, tj. prije šerijatskog punoljetstva, na mezar će se objesiti zelena zastava ako je bio muško, odnosno crvena zastava ako je bio žensko.
 137. Ako je mejt bio neudata djevoka, pobosti više glave mezara štap i na njega staviti crvenu mahramu - prije je to bila aspurlija - tanka

crvena mahrama. Štaviše, te crvene mahrame treba mijenjati svake godine.

138. Zavezati na nišan mahramu.
139. Dobro i temeljito očistiti obuću pri povratku sa dženaze, jer je loš znak da zemlja sa mezarluka završi negdje u avliji ili kući.
140. Nakon dženaze ne ići odmah kući, već prvo otići u kafić na kahvu da se ne donese nesreća u porodicu.
141. Pri povratku sa dženaze sjesti ispred kuće na neki kamen, panj ili slično kako se žalost sa dženaze ne bi "donijela" u kuću, već da ide u zemlju.
142. Ukoliko mejt bude neoženjeni mladić ili neudata djevojka, pratioci dženaze će nositi svadbene mahramice kao svatovi, jer mu je dženaza ujedno i svadba.
143. Neoženjenom momku se na prednji dio tabuta stavlja fes a neudatoj djevojci njeno ruho - oprema za udaju. Ako djevojka ima sestru, ona dobija ruho prije spuštanja tabuta u kabur, a ako nema sestru, onda se ruho podijeli prije spuštanja.
144. Okititi mahramama, čevrmama - vezenim mahramama, cvijećem i sličnim dženaze, tj. tabute neoženjenih mladića, neudatih djevojaka pa čak i siromaha.
145. Ako mejt umre u srijedu ili subotu, zaklat će se kurban kako ne bi ubrzo preminuo još jedan član porodice.
146. Ukoliko iz iste kuće, iz jedne uže porodice, u razmaku manjem od godinu dana umru dvije osobe, sa drugim mejtom se ukopava živi pijetao kako bi bio treća žrtva - mejt i zaustavila se dalja smrt u kući. Prema drugom tumačenju, ako umru dva člana iz iste porodice u kratkom periodu, onda se zakolje pijetao i prebaci preko krova kuće. Tamo gdje pijetao padne, tu se zakopa kako se ne bi dalje "gasili životi u toj porodici".
147. U slučaju da u kratkom vremenskom razmaku u istoj porodici presele dva člana, zaklati kurban - ovna ili kravu, pijetla ili janje, u zamjenu za treći smrtni slučaj.

148. Vjerovati da ukoliko u kraćem vremenskom intervalu iz iste kuće ili iz istog komšiluka umre dvoje ljude, ubrzo će umrijeti i neko treći.
149. Izbjegavati meso i druga ukusna jela dok traje žalost za mejtom.
150. Izbjegavati koristiti noževe i viljuške tokom sofri na određene dane od ukopa mejta - na dan ukopa, na treći dan od ukopa, na sedmicu, na četeresnicu, na 52. dan, na polugodišnjicu, na godišnjicu od preseljenja, vjerujući da se tako mejt "bode".
151. Da na spomenutim soframa bude neparan broj tanjira i drugog posuđa s jelima i pićima - npr. tri tanjira supe, tri tanjira pite, tri tanjira sarme, tri tanjira kolača i na kraju tri zdjele voća.
152. Ostatak sa sofre poslije dženaze ili podijeliti sirotinji ili sve spakovati u kese i baciti u vodu, jer "ne valja" ponovo to vraćati u kuću.
153. Ne smije se plakati za umrlim a ako se plače, ne treba dozvoliti da suze kapaju na zemlju.
154. Žaliti za mejtom čitavu godinu dana, pri čemu izbjegavati nakit i lijepu odjeću.
155. Da žena "čuva četeresnicu", tj. ne smije izlaziti četrdeset dana iz kuće zbog muževa smrti.
156. Ograničiti primanje saučešća samo na tri dana.
157. Ne okretati obuću onima koji dođu na žalost, kako se inače radi kod nas, da bi gostu bilo lakše obući se pri izlasku iz kuće.
158. Prilikom ispraćanja gosta koji je bio na žalosti, ne smije se reći: "Dođi!", kako je kod nas običaj reći, vjerujući da se time gost poziva na novu žalost.
159. Poslije dženaze ići pravo svojoj kući i ne svraćati nikome, jer se time se priziva smrt u toj porodici kojoj se ode.
160. Nakon boravka u kući mejta ići pravo svojoj kući i ne svraćati nikome, jer se time priziva smrt nekog od ukućana kuće u koju se uđe.
161. Svezati kašiku kojom je mejta jeo za života na šljeme - vrh krova određeni broj dana - tri dana, sedam dana ili četrdeset dana, kako se nesreća i žalost ne bi proširili na druge kuće u komšiluku.
162. Da drugi muslimani "prihvate" mejtove grijeha sa ili bez nadoknade, novčane ili neke druge materijalne.

163. Obilaziti kabur četrdeset dana od ukopa i pritom učiti nešto iz Kur'ana.
164. Ostavljati hranu i piće na kabur.
165. Posipati vodu na kabur pri zijaretu kako bi se Allahova milost spustila na mejta.
166. Vjerovati da trudnice ne smiju ići na mezarja, jer će dijete biti podložnije urocima i sihrima - vradžbinama.
167. Klati kurbane kod kabura.
168. Ubacivati pare u turbeta.
169. Lijepiti kamenje i pare na kabure i turbeta.
170. Vezivati krpe na kabure i turbeta.
171. Ostavljati vodu kod kabura i u turbeta kako bi se dejt mogao abdestiti.
172. Ostavljati peškire kod kabura i u turbeta kako bi se dejt mogao obrisati nakon uzimanja abdesta.
173. Kačati tespihe na kabure i u turbeta, kako bi dejt mogao zikriti nakon namaza, ali i općenito.
174. Ostavljati Mushafe u turbeta kako bi dejt mogao učiti Kur'an.
175. Donositi odjeću na kabure i turbeta da se dejt može presvući.
176. Paliti svijeće na kaburima i turbetima, poglavito kaburima i turbetima evlija, kako bi Allah, dž.š., ispunio "murad" - želju onoga koji je zapalio svijeću.
177. Uzimati kišnicu sa kabura i koristiti je kao ljekovitu vodu za razna oboljenja, posebno kožna.
178. Uzimati kišnicu sa kabura za raznorazne sihre - vradžbine.
179. Uzimati zemlju sa kabura i koristiti je kao ljekovitu stvar za razna oboljenja, poglavito kožna.
180. Uzimati zemlju sa kabura za raznorazne sihre - vradžbine.
181. Kad osoba ima bradavice na rukama, treba otići do "mladog" - svježeg kabura i potrati ruke s tom zemljom. Kad se bude vraćala, ne smije se okretati. Na takav način izliječit će bradavice.
182. Ko ima problem s bradavicama, neka odlomi komad nišana i njime trlja bradavice.
183. Tavafiti oko kabura i turbeta vjerovjesnika i evlija.

184. Puziti, poklanjati se - ruku činiti i padati ničice na tlo - sedždu činiti pred kaburima i turbetima vjerovjesnika i evlija.
185. Smatrati da ne valja "predavati rahmet u noći", tj. noću spomenuti u priči izraz "rahmetli" uz nečije ime, jer se time priziva smrt.
186. Ako osoba čuje plakanje po noći, to je riječ o ljudima koji su u ratu poginuli pa ih treba naći, ukopati i klanjati im dženazu da to prestane.
187. Vjerovati da dijete ne smije dobiti ime nekog čovjeka koji je poginuo ili preminuo - npr. šehida, oca, djeda, amidže i drugih predaka, jer bi moglo imati posljedice, pa čak i mlado umrijeti.
188. Odnijeti u džamiju ili neki drugi vakufski objekat svijeću i zapaliti je, kako bi se mejtu osvijetlio kabur. Inače, ovdje se radi o iskrivljenom pohvalnom običaju. Naime, nekada, prije elektrifikacije, u džamiju i druge vakufske objekte su se nosile razne svijeće i prateći predmeti radi osvijetljenja džamijskih prostorija: mum - obična svijeća, mukava - velika svijeća, čirak - svijećnjak i kandilj - uljanica.⁵

Zaključak

Na kraju treba naglasiti da narod ovih krajeva ima dosta lijepih pogrebnih i posmrtnih običaja, utemeljenih u Kur'anu i Sunnetu. Neke od tih radnji smo već spomenuli, što izravno, što neizravno. Međutim, zbog skučenosti prostora ne možemo se detaljnije posvetiti dotičnoj tematici.⁶

5 Vidi detaljnije o sujevjernim i inovjernim pogrebnim radnjama kod nas: Sinanuddin Sokolović, *Islamski propisi o čuvanju zdravlja, posjeti bolesnika i sahrani umrlih muslimana*, Sarajevo, 1985, str. 71-75; Vehbija Hodžić, Sujevjerje - ostaci mnogoboštva (širka), *Takvim* 1967, str. 104-107; Šefik Kurdić, *Islamski bonton*, Islamska pedagoška akademija, Zenica, 2003, str. 340-343; Safet Kuduzović, *Pravni propisi dženaze-namaza*, Emanet, Zenica, 2004, str. 139-143; Antun Hangi, *Život i običaji Muslimana u Bosni i Hercegovini*, Naklada Danijela A. Kajona, Sarajevo, 1907, str. 110, 209, 235; Enver Mulahalilović, *Vjerski običaji Muslimana u Bosni i Hercegovini*, IZ u R BiH - Ured Rijasetu u Istanbulu, Istanbul 1995, str. 108-129 (passim); Amela Dedić, Porijeklo Roma i običaji vezani za smrt kod bijeljinskih i zeničkih Roma muslimana, *Novi Muallim*, 81/2020, str. 77-87; Danijela Križanec-Beganović, *Pogrebni običaji Bošnjaka u Mahali kod Breze - običajne prakse i vjerski propisi*, Studia Mythologica Slavica, 20/2017, str. 233-253.

6 Vidi o lijepim pogrebnim običajima kod nas: Antun Hangi, *Život i običaji Muslimana u Bosni i Hercegovini*, str. 221-242; Enver Mulahalilović, *Vjerski običaji Muslimana u Bosni i Hercegovini*, str. 108-129.

العادات الجنائزية في أبحاثنا وما هو خرافي وغير إسلامي منها

تتناول هذه المقالة ما هو خرافي وغير إسلامي من الأفعال والعادات التي يمارسها المسلمون في بلادنا عند تشييع المتوفين والجنائز. ومن المشار إليه في المقالة أيضا الآيات القرآنية والأحاديث النبوية الناهية عن اتباع العادات غير الإسلامية. ومما ورد في المقالة كذلك ذكر ١٨٨ عادة من العادات غير الإسلامية المتصلة بالوفاة والجنائز وهي متداولة بين المسلمين من أبناء بلادنا.

Jusuf Dzafic

Superstitious and Unbelieving Funeral Customs in Our Region

The paper deals with superstitious and infidel funeral and posthumous acts that are practiced among the Muslims of our region. Arguments from the Qur'an and Sunnah on the prohibition of following non-Islamic customs are also given. The paper mentions 188 examples of non-Islamic customs, which are present in our region, and are related to death and funeral.

Lik i djelo akademika muftije Muamera Zukorlića Povodom preseljenja na ahiret

Prof. dr. Mevlud Dudić

predsjednik mešihata islamske zajednice u Srbiji

Biografski podaci

Muamer-ef. Zukorlić rođen je 15. februara 1970. god. u selu Orlje, općina Tutin. Osnovnu školu završio je u selu Ribariće, općina Tutin, a Medresu „Gazi Husrev-beg” završio je u Sarajevu. Islamski fakultet, odsjek šerijatsko pravo, upisuje u Konstantini u Alžiru, kojeg završava u ljeto 1993. Magistrirao je u Libanu a doktorirao na Internacionalnom univerzitetu u Novom Pazaru.

Za prvog predsjednika Mešihata Islamske zajednice Sandžaka biran je oktobra 1993. godine, po njegovom osnivanju, da bi na spomenutu funkciju bio ponovo izabran 1998. i 2003. Na Objediniteljskom saboru Islamske zajednice u Srbiji 27. marta 2007. izabran je za predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Srbiji i glavnog muftiju. U julu 2008. na izborima u Islamskoj zajednici bio ponovo izabran za njenog poglavara,

istovremeno obavljajući funkciju muftije sandžačkog. Nije se kandidirao na izborima za predsjednika Mešihata u januaru 2014. godine, kako bi se aktivnije posvetio Muftijstvu sandžačkom i nacionalnim bošnjačkim institucijama u Sandžaku. U martu 2016. podnio je ostavku na funkciju muftije sandžačkog, kako bi se aktivno posvetio politici i borbi za vjerska i nacionalna prava muslimana u Srbiji.

U svom dvadesetogodišnjem uspješnom predvođenju Islamske zajednice, muftija Zukorlić je zaslužan za osnivanje niza njenih ustanova i udruženja. Osnivač je prvog islamskog glasila u Sandžaku – *Glasa islama*, čiji je bio prvi glavni i odgovorni urednik. Inicijator je osnivanja Izdavačke djelatnosti “El-Kelimeh”, najuspješnije izdavačke kuće u Sandžaku i šire, kao i Mekteba za predškolski i školski uzrast “Reuda i Wildan”, po čemu je Islamska zajednica prepoznatljiva u regionu. Osnivač je ženskog odjeljenja Medrese “Gazi Isa-beg” u Novom Pazaru i Rožajama, osnivač i prvi dekan Fakulteta za islamske studije, osnivač je i predsjednik Internacionalnog univerziteta u Novom Pazaru i njegov prvi rektor. Inicijator je osnivanja Centra za humanitarni rad “Hajrat”, Škole Kur’ana časnog, sa nizom departmana u Sandžaku i dijaspori, Media-centra Islamske zajednice, Agencije za certificiranje halal-kvaliteta, Islamskog kulturnog centra “Altun alem”, Vakufske direkcije, Udruženja žena “Merjem”, Muslimanskog omladinskog kluba i Bošnjačke kulturne zajednice.

Generalni je sekretar Bošnjačke akademije nauka i umjetnosti te predsjednik Skupštine Svjetskog bošnjačkog kongresa. Inicijator je osnivanja Bošnjačke nacionalne fondacije i Sandžačke biznis-asocijacije. Član je Svjetske islamske lige RABITA.

Na općim izborima u Srbiji održanim aprila 2016. godine u svojstvu nosioca Liste Bošnjačke demokratske zajednice Sandžaka “Za pomirenje” postao je poslanik u republičkom parlamentu. Izabran je za predsjednika skupštinskog Odbora za obrazovanje, nauku, tehnološki razvoj i informatičko društvo. Predsjednik je Stranke pravde i pomirenja (ranije Bošnjačke demokratske zajednice Sandžaka) od decembra 2017. Smrt ga je zatekla na funkciji potpredsjednika Skupštine Republike Srbije.

Autor je antologijskih djela *Drevna Bosna, Academia i Etika – epistemologija etike antičkog doba i srednjeg vijeka*, kao i više desetina naučnih

radova i studija. Učestvovao je i izlagao na stotine međunarodnih konferencija i simpozijuma.

Govorio je tečno arapski a služio se turskim i engleskim jezikom.

Iza sebe je ostavio osmero djece.

Preselio je na ahiret 6. novembra 2021. godine.

Muftija, političar, vizionar

Muftija Muamer Zukorlić je mlad, u 23. godini života, preuzeo važan emanet izborom na mjesto predsjednika Mešihata Islamske zajednice u Sandžaku 1993. Od tada pa do svoje smrti bio je u službi svoga naroda, svoje vjere, nauke i kulture, afirmativne i napredne bošnjačke politike i ostalih istinskih ideala u koje je vjerovao i kojima je stremio. Za kratko vrijeme, uz Božiju pomoć, sa timom svojih iskrenih saradnika i prijatelja, svakako i uz podršku sandžačkih džematlija, napravio je fenomen zvani „sandžačko čudo”, formirajući jaku, stabilnu i u regionu prepoznatljivu Islamsku zajednicu Sandžaka sa svim potrebnim ustanovama, pratećim službama i ostalom infrastrukturom. Pokrenuo je i otvorio Internacionalni univerzitet, inicirao pokretanje Bošnjačke kulturne zajednice, uspostavio Media-centar sa Televizijom Sandžak i Refref radiom. Osnovao je Bošnjačku akademiju nauka i umjetnosti – BANU, inicirao osnivanje Bošnjačke nacionalne fondacije - BNF. Pokrenuo je i Sandžačku biznisasocijaciju – SABA, te bio jedan od osnivača i prvi predsjednik Skupštine Svjetskog bošnjačkog kongresa - SBK. Incijator je formiranja humanitarne organizacije “Hajrat” u okviru koje djeluje šest narodnih kuhinja širom Sandžaka, gdje se dnevno hrani oko 2000 ljudi. Veliku podršku i razumijevanje za afirmativno predstavljanje Bošnjaka i Sandžaka pružala je Sandžačka dijasora, širom Evrope i Amerike pa sve do Australije. Na stotine projekata finansijski je podržana, kroz džemate, Bošnjačka nacionalna fondacija i humanitarna organizacija “Hajrat”, također i drugi vidovi pomoći s ciljem oživljavanja Sandžaka kao regije i Bošnjaka kao najbrojnijeg naroda u njoj.

Muftija Zukorlić je ušao u politiku s namjerom da, baš sa “onog terena” odakle su došle nepravde i osporavanje prema Islamskoj zajednici, eliminira diskriminaciju i dvostruke aršine prema muslimanima te povrati

prava i dostojanstvo koje mu pripada i koje mu je zakonom zagarantirano. U tom kontekstu je i osnovana politička partija SPP - Stranka pravde i pomirenja a muftija Zukorlić je 2017. izabran za njenog predsjednika. Od 2016. godine Muamer Zukorlić je u dva mandata bio narodni poslanik u Skupštini Republike Srbije i predsjednik Skupštinskog odbora za obrazovanje, nauku i informatičko društvo.

U periodu svog političkog angažmana, muftija Zukorlić je neumorno radio na povraćaju oduzete vakufske imovine, vraćanju jedinstva Islamske zajednice, okončanju akreditacije Internacionalnog univerziteta u Novom Pazaru, reafirmaciji i podizanju obrazovnih standarda te obnovi kvaliteta u vaspitno-obrazovnom sistemu. Na drugoj strani, kada je ekonomski i privredni status Sandžaka u pitanju, muftija je insistirao na realizaciji obećanih dogovora od strane aktualne vlasti, a koji se odnose na: autoput preko Sandžaka, gasovod, prugu, obnovu putne mreže među sandžačkim gradovima i druge važne projekte.

Muftija Zukorlić je jedinstven primjer čovjeka na našim prostorima koji je sukladno principima vjere islama gradio i zastupao svoje političke programe, stavove i ubjeđenja. Bio je neponovljiv primjer i oličenje morala i etike, što u politici predstavlja pravu rijetkost, ali i izaziva divljenje i poštovanje savremenika, kako onih koji se slažu s njim tako i političkih neistomišljenika. Muftija Muamer Zukorlić je bio neumorni borac za progres i napredak, pun ideja i inicijativa. Nalazio je rješenja za najkompleksnija pitanja i probleme. Prioritet u svom plodonosnom djelovanju stavljao je na obrazovanje Bošnjaka. Brilijantnog uma, dalekosežnih vizija, hrabar i neustrašiv, brinući se o budućnosti Sandžaka, osjetio je i zaključio da je potrebno da iskorači u političke vode i iznese argumente onima koji su svojatali i osporavali Sandžak i Bošnjake kao realnu činjenicu. Ta borba je nekada bila surova, jer se vodila u srcu srpske političke arene.

U jeku velike borbe, uzlazne putanje, već na vidiku ostvarenih pobjeda i trijumfa, kada čovjek očekuje plodove svoga rada i truda, Svevišnji Gospodar mu posla poziv kojem se svako mora odazvati i uze plemenitu dušu bošnjačkom velikanu i gaziji muftiji Muameru Zukorliću. Svjesni Božijeg određenja i svega što nam je muftija u emanet ostavio,

nastavljamo već utabanom stazom, punom energijom i snagom, uzdignute glave, ponosno i dostojanstveno, kako nam priliči, muslimanski i bošnjački.

Konačno, veličanstvena dženaza na Trgu Gazi Isa-bega u Novom Pazaru, gdje se više desetina hiljada ljudi okupilo iz cijelog Sandžaka, ali i iz susjednih zemalja, dijaspore, Amerike, gotovo iz svih krajeva svijeta, svi oni koji su poštovali i cijenili muftijino djelovanje, rad i zaostavštinu, najbolji je pokazatelj koliki ugled je uživao u svom narodu.

Pitali neki ljudi uvaženog hafiza Hadžimulića da li zna ili može li pretpostaviti šta drugi ljudi misle o njemu, kakav je? Hafiz je odgovorio ovako: "Ako se ne zna za života ko je kakav, onda se na dženazi vidi kakav je bio rahmetlija." Pitali i nekog čuvenog mudraca šta bi rekao na svojoj dženazi ljudima, kada bi mogao ustati i poručiti im, i to kratko, u jednoj rečenici? Odgovorio je: "Rekao bih: Zakasnili ste!"

Hrabrost, oštroumnost, dosljednost, akcija

Muftija Muamer Zukorlić je s dubokim pouzdanjem, čvrsto, jasno i glasno, uvjerljivo i argumentirano stajao na bedemu nacionalnog bošnjačkog identiteta. Poslije rahmetli Mehmeda Spahe, nakon skoro jednog stoljeća, u Beogradu je branio i promovirao interese Bošnjaka i Sandžaka govoreći otvoreno o srpskim zločinima nad Bošnjacima i tamnoj strani njihove historije.

Svi velikani u Bošnjaka, pored znanja, umijeća i vještine, imali su i dodatnu hrabrost. Uglavnom su se suprotstavljali ili imali na drugoj strani brojnije, organiziranije i snažnije protivnike oličene u policijskim, političkim i vojno-obavještajnim mašinerijama, spremni platiti i najvišu cijenu. Ipak, nijedan od tih velikih ljudskih gromada nije ustuknuo, nije se povukao, nije izdao ili bio potkupljen. Možda im je zauzvrat nudena vlast, pozicija, novac i drugi dunjalučki izazovi, ali nisu prihvatili takve primamljive ponude u zamjenu za obraz i dostojanstvo. Takav, nepokolebljiv i principijelan bio je i muftija Zukorlić. Uprtio je breme emaneta na svoja leđa i časno ga nosio dvadeset i osam plodonosnih godina sa svojim saradnicima i prijateljima.

Svoj misaoni opus muftija Muamer Zukorlić je pretakao i nekoliko neobičnih i značajnih ontologijskih djela, koja su naišla na pozitivan prijem čitalačke javnosti, te upotpunila bošnjačku seharu neizostavnih publikacija. Među njima su: *Drevna Bosna, Akademia i Etika – epistemologija etike antičkog doba i srednjeg vijeka*.

Muftija je u govoru i retorici bio jasan, precizan i nedvosmislen. Elokvencija i obilje primjera iz svakodnevnog života činilo je njegove poruke prijemčivim i pragmatičnim u životnoj svakodnevnici. Ulazeći u politiku sa sasvim konkretnim ciljevima i na autentičan način, muftija Zukorlić je izazivao istovremeno i zabrinutost i divljenje u krugovima gdje je djelovao i radio. On je apostrofirao problem Sandžaka kao kulturno-historijski prepoznatljive regije i Bošnjake kao najbrojniji narodi na toj teritoriji. Nikada nije prava svog naroda suprotstavljao drugim narodima, već je i za Bošnjake tražio podjednaka, ustavom garantirana prava, koja imaju i drugi građani države. U tom kontekstu, muftija Muamer je formirao institucije bošnjačkog naroda u Sandžaku koje su od najvećeg značaja za njegov duhovni, kulturni, jezički i politički identitet, jačajući samosvijest o potrebi da i Bošnjaci imaju sve ono što drugi u okruženju imaju, izgrađujući sebe kao državotvoran faktor i činjenicu. Bez čvrstih i stabilnih institucija kakve su: Islamska zajednica, Internacionalni univerzitet, Bošnjačka kulturna zajednica, Fakultet za islamske studije, Izdavačka djelatnost „El-Kelimeh”, Media-centar i dr., nemoguće je zamisliti da bošnjački narod dospije u situaciju da može voditi nezavisnu i suverenu politiku u skladu sa svojim interesima.

Konačno, ulazak muftije Zukorlića u politiku s pozicije prvog čovjeka u Islamskoj zajednici značio je razbijanje tabua koji su muslimanima nametnuti od savremene prozapadne javnosti i bivše komunističke vlasti. To je značilo razbijanje predrasude da je svaki angažman jednog predstavnika ulemanskog staleža u javnim stvarima suprotan sekularističkoj tradiciji Evrope i komunističkom načelu potpunog odvajanja crkve i države. Postupajući s osjećajem pune odgovornosti prema interesima i sudbini svoga naroda, Zukorlićevo uključivanje u politički život može se smatrati postupkom koji je unio novo svjetlo u status i prirodu muftijske časti. Muftija Zukorlić je svojom djelatnošću, bez sumnje,

bitno unaprijedio prava Bošnjaka i afirmirao njihov status na polju visokog obrazovanja, izučavanju i očuvanju bosanskog jezika, pravu ulaska u polje nauke, očuvanju tradicije duhovno-kulturne baštine, te afirmaciji Bošnjaka kao ustavno-pravnog konstitutivnog faktora u državi.

Ovo je samo dio prikaza rahmetli Muftinog lika i djela, o kojem će se tek pisati djela, organizirati simpozijumi i debate, čuvati ideje i velike misli. Taj posao prepuštamo mladim naraštajima koji preuzimaju emanet brige o svom narodu i svekolikom bošnjačkom identitetu.

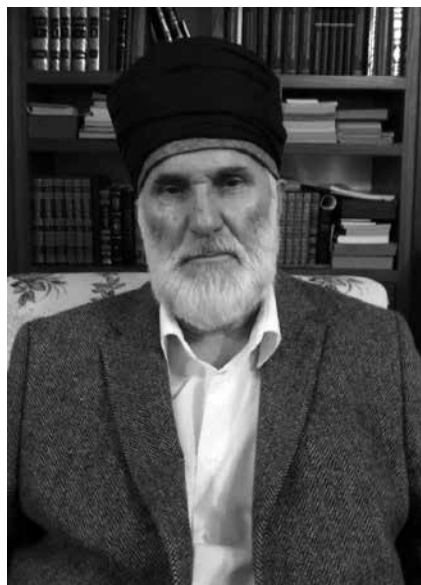
A muftiji Muameru Zukorliću u svojim dovama prizivamo Božiju milost i Dženneti-firdevs.

Odlazak posljednjeg sufije staroga kova

U povodu preseljenja na ahiret
Salih-ef. Ibriševića (1941-2021)

Šejh Muamer Šehić Durmišević

O duhovnim vrlinama Šejh Salih ef. Ibriševića sam proteklih deset godina intenzivno prikupljao priče povezane s ovim sufijskim majstorom, kao i izreke i govore direktno od njega, u intenzivnim muhabetima i predavanjima, ponajviše u dućanu kaligrafa prof. Hazima Numanagića. U tom dućanu, u Despićevoj ulici, svjedočio sam ketedri kojoj nisu bile ravne mnoge iz redovnog sistema obrazovanja. Bio sam zahvalan Bogu na mogućnosti da slušam nadnaravan govor uzoritog šejha koji je

nakon šejha Husni-ef. Numanagića i šejha Halid-ef. Salihagića, znanstveno najraskošnija osoba proteklog stoljeća ovog dijela svijeta. I sam kao zaljubljenik sufija mnoge sam obilazio po Iraku, Siriji, Egiptu, Iranu, Turskoj, te nisam našao takvog u tumačenjima i poznavanju vjerskih znanosti. Šejh Salih-ef. je bio sahibija *kerameta* znanja u širini i dubini poznavanja vjerskih disciplina. Oduševljavao je ajetima i hadisima koje je nadnaravnom brzinom citirao o svakom postavljenom pitanju kao i navođenju tumačenja velikih sufijskih klasika. Njegovo poznavanje raznovrsnih djela iz tefsira, hadisa, fikha, tesavvufa i dr. je bilo toliko da bi svako ostao zapanjen memorijom, analitikom, povezivanjima. Nesporno je da će se slava ovog vjerskog učenjaka, arifa i evlije nastaviti i nakon njegove smrti.

On je *arifi billah*, poznavalac Allaha, šejh nakšibendijskog tarikata, muršid, insan kamil, muvehid, edib, mukašif, pobožni alim, duhovni autoritet, muhakik, ilum sahibija, profesor akaida, mufesir, muhadis, arabista, cjeloživotni proučavatelj šejha Ibn Arebija, prevodilac i pisac mnogih djela tesavvufa, odgajatelj, dobročinitelj, staratelj jetima i siromašnih – Šejh hadži Salih efendija Ibrišević Faruki. Rođen 15. maja 1941. godine u pobožnoj derviškoj porodici u Kiseljaku pored Sarajeva.

U mladosti kao imam mnogih džamija podučavao je djecu i omladinu. Mnogo je onih koji su od njega naučili *kur'an i din* te saznali svoja prva vjerska znanja. Njegove hutbe i predavanja su bili nadaleko poznati. Kako su tvrdili u onovremenoj Islamskoj zajednici, bio je najelokventniji imam bivše Jugoslavije. Kao takav je bio i osporavan od kolega, jer je naporedo službi bio predan derviškoj praksi, na što je tada čuveni Husejn-ef. Đozo rekao: "Prigovaraju mu jer su mu zavidni, sve je pretekao u znanju."

Bio je poput neprohodne planine u pogledu briljantnog uma, dostojanstva i autoriteta. Poznat kao majstor u rješavanju pitanja obredoslovlja i šerijatskih propisa na način da je poznavao njihove vanjske i nutarne poruke, sadržaje, svrhe i značenja. Nemoguće je prebrojati one koji su se okoristili znanjem i uputama ovog *ustaza*. Posebno se odlikovao u pogledu darežljivosti. Eh, koliko je samo nahranio gladnih, odjenuo

golih i bosih, koliko spasio siromaha, platio tuđih dugova, sirotinje zbrinuo, suza obrisao, tužnih utješio, posrmljih podigao!

Šejh je bio ugodne, lijepe vanjštine, sijede brade, smeđih očiju, dubokog pogleda. Odisao je velikim autoritetom svakome ko bi ga sreo. Bio je evlija snažne murakabe, sa iskustvima doživljene džezbe, jakog hudura, prožimajućeg pogleda, posjednik najdubljih kontemplativnih misli. Pogledom bi zastidio svakoga u koga bi pogledao. I sam sam tu nelagodu mnogo puta osjetio. Njegov pogled osjećao sam kako obilazi sve predjele srca i duše. On je bivao svjestan moje nelagode pa bi mi to istu još više uvećavalo. Bio je oličenje Vjerovjesnikovog hadisa: "Evlije su oni koje kada ih vidiš, podsjetite te na Allaha!" On je sahibija na stotine otkrovenja i evlijanskih snovidenja, kojima bi se dala ispisati jedna posebna knjiga. Na desetine puta smo vidjeli različite osobe koje bi došle s pitanjima, a dobivale odgovore od šejha bez da su pitanja postavili. Iz straha da šejh poznaje misli, mnogi su izbjegavali susret sa njim. Mnogi su od njega uzeli tarikat, talkin, blagoslov, uputu ili samo nasihat koji im je pozitivno promijenio život. Imao je veliku ljubav prema svima, a posebnu, naglašenu, prema Poslaniku Muhammedu, a.s., i Ehli Bejtu. Kao potvrdu iste nekoliko puta je snovima vidio Muhammeda, a.s., hzr. Hasana i hzr. Husejna. Bio je *dobar* i *od dobrih* pa onaj ko mu je dao ime Salih u cijelosti je opisao njegov život.

S dozvolom sam sakupljao njegove priče i izreke, a posebno o odabranim ljudima koje je kroz život sreo. Usuđujem se reći da je on posljednji od onih *starih* sufija *staroga kova*. Poticao je da se zapisuju, iščitavaju i spominju životopisi velikih sufija citirajući hadis: "Kada se spominju Božiji robovi (evlije), spušta se milost." Svjedoci smo da je govor šejh Salih-ef. u cijelosti bio spominjanje Allaha, Vjerovjesnika, ashaba, evlija, sufijskih velikana i dinskih autoriteta. U njegovu društvu se osjećala Allahova milost. Pojašnjavao je navedeni hadis o milosti koja se spušta njihovim spominjanjem riječima: *jer je spominjanje njih dio zikra - spominjanja Boga*. I zaista srce se nadahne slušanjem o Božijim ljudima koji su u cijelosti sebe posvetili Bogu i čije su se plemenite duše sjedinile sa Njim. Stoga, govoreći o šejhu Salih-ef. također govorimo o velikom broju derviša, šejhova, evlija i uleme koje je kroz svoj život sreo, a čijem se

himmetu nadamo. Ponajviše je citirao svog učitelja, ilumskog i duhovnog kolosa šejha hadži Halid-ef. Salihagića i bio vjeran interpretator njegovih kazivanja. Tako je i nastala knjiga neprocjenjive vrijednosti **Šejhov govor znaj istina je** kao i njegove druge knjige, zapisi obimne šejhove spoznaje. Kroz kazivanja naglašavao je potrebu vjernikove odvojenosti od ovog svijeta, znanjem i nutarnjim stanjem. Po njemu je *bijeg od svijeta bio kroz vjerozakon, moral, znanje, i svjesnost Božijeg hadreta. To je put koji rezultira viđanjem da svijet nije ništa drugo do mjesto božanskih pojava te da sve stvoreno jeste prožeto prisustvom Božijim*. Govorio je: “Sufija je svjesno u stanju potpune ovisnosti u kojem zna da je Bog jedini izvor snage, moći, jedini davatelj, pokretač.” **Kada je bio pitan o dominantnom stanju sufija, rekao je:** «Oni vide da sve dolazi od Boga, da je On jedini pokretač, obraćaju se Njemu u svemu, pitaju Ga o svemu, vide Ga u svemu.”

Govorio je: “Svrha stvaranja, života, vjere, ibadeta, znanja, jeste spoznaja Boga. Bog želi od nas da budemo s Njim onakvi kakvi smo bili prije nego smo postali stvar!”

Šejh Salih ef. je po svim znakovima bio od *evlija isevija*. Zaključku doprinosi i njegov san u kojem je vidio Isa, a.s., kako mu se sa neba spustio na glavu, stajući svojim mubarek nogama na njegovo čelo. Tumačio je san, da je Isa, a.s., kao duh Božiji i riječ Božija se spustio na njega, u smislu znanja i značenja riječi Božijih. Evlije *isevijskog kvaliteta* kroz literaturu se opisuju kao oni koji oživljavaju znanjem, pogledom. U jednoj od izreka šejha Halid-ef. njemu stoji: “Da te sretne neko, ma koje vjere bio, i prošeta sa tobom od sebilja do katedrale primio bi islam od tebe!”

Valja naglasiti da je šejh kroz život praktikovao mnoge oblike terbijeta: učeći, čineći ibadet, zikr, dajući svoj imetak, posteći, moleći se noću kada su drugi spavali i provodeći periode vremena u povučenosti, zikru i učenju. Ali je i naglašavao da je odricanje, osama, upotpunjena tek s *nutarnjom radnjom* u smislu ispravne spoznaje *da mi ne posjedujemo ništa, niti da dozvolimo da nas nešto posjeduje*. Uz stalni tevhid *ef'al, sifati i zat*, zagovarao je i *tevhidi mulk* - Božije jedinstvo u vlasništvu. Rekao bi: “Kroz ovaj stepen tevhida se zadobija svijest o Onome koji je vlasnik svega,

nas samih, naših života, koji je prisutan, koji je vladar i vlasnik svega.” U znanju tevhida bio je poznat kao najveći učenjak svog vremena.

Šejh Salih-ef. Ibrišević je, poput mnogih šejhova i evlija, živio život skromnosti, discipline, preciznosti, trpeći u mladim danima i siromaštvo, potvore, ogovaranja kao i sve teškoće koje su sastavni dio puta spoznaje i instrumenti približavanja Allahu.

Šejh se kao sufija radovao prirodnom okruženju jer ga je vidio kao manifestaciju Božjeg prisustva. U susretima sa stvorenim vidio je Stvoritelja. Govorio je: “Ne dođe halk (stvorenje) a da sa njim ne dođe Hakk (Stvoritelj).” Govorio je: “Boga se ne smije ograničavati na prisustvo u našoj zamisli ili apstrakciji jer je On prisutan ma gdje se mi okrenuli.”

Bio je majstor u objašnjenjima akaiidske ravnoteže između *tanzih*a i *tešbih*a.”

Iako je šejh Salih-ef. bio *alim*, njegove osobine, mudrost, elokvencija, znanje, govore da on ne može biti ograničen na tu jednostavnu kategoriju. Neko ga je nazivao *sufijom*, drugi *arif* ili *ašik*, poneko *šejhom* ili samo *Hadžiefendija*. Dugo analizirajući njegovu ličnost te čitajući o različitim katagorijama evlija pronašao sam cjelovit opis njegova duhovnog stanja u slijedećim riječima šejha Ibn Arebija, koji u svom *Futuhatu* navodi da Božijih evlija ima tri vrste:

Prva vrsta: njom dominira asketizam, i nazivaju se *askete*, povlače se od svijeta, čista su im djela, od kojih su sva hvale vrijedna.

Druga vrsta: vidi da sva djela pripadaju Bogu; oni posjeduju sve kvalitete prve grupe, ali također posjeduju znanje o stanjima, stanicama, znanostima, tajnama, otkrovenjima i čudesnim darovima (karamet); oni su ljudi dobrog karaktera i viteštva, a nazivaju se *sufije*.

Treća vrsta: *arifi*, se ne mogu razlikovati po izgledu od vjernika koji vrše Božija obavezna djela; šetaju po pijacama, sjede po dućanima, razgovaraju s ljudima i niko od Božijih stvorenja ne vidi da se bilo ko od njih razlikuje od javnosti; ipak, oni su slobodni i odani robovi svog Gospodara, vide Ga uvijek, i u svakom stanju, svom jelu, društvu, svom buđenju i spavanju, u svom razgovoru među ljudima - razgovaraju sa Njim.

Duboko sam uvjeren da je šejh Salih-ef. Ibrišević pripadao evlija-ma navedene druge i treće vrste. Svjedočio sam desetinama njegovih

kerameta, posebnih stanja, kešfova i pogleda koji nemaju obični ljudi. Njegov tarikat je put čistoće, nepreglednog znanja, velike ljubavi i darežljivosti poput mora. Imao je veliko razumijevanje za sve narode, religije, opredjeljenja. Protivio se razdvajanju ljudi po naciji, mezhebu, tarikatu, boji kože, religiji, porijeklu, imetku, geografskom prostoru *jer to nije u skladu s našim načinom razmišljanja, dijeliti ljude po ma kom osnovu; naš put (tarikat sufija) je put sveobuhvatnosti i pronalaženja Boga u svemu, te svjedočenje Njegove volje i poretka ma gdje se okrenuli.*

Šejh je bio posjednik gospodskog suosjećanja, samilosti, plemenitosti te poticajne snage koja pripada ljudima kešfa i znanstvene vizije. Preselio je na ahiret u ponedjeljak 22.11.2021. spominjući Allaha, u društvu odanih i zaljubljenih u Njega. Dženaza mu je bila posjećena od mnoge uleme, alima, dinskih i tarikatskih šejhova, derviša, vjernika, poštovaoca. Ukopan je iznad grada Sarajeva, sa zikrom u kojem je proveo cijeli život, i kao što dolikuje duhovnim velikanima. Kabur mu je poput stuba duhovne zaštite ovoga grada, zemlje i naroda. Porodici, cijeloj Islamskoj zajednici, sugrađanima, dervišima, njemu bliskim, izražavam najdublje suosjećanje zbog šejhova preseljana u vječni svijet. Našu tugu ublažava saznanje da je iza sebe ostavio vrsnog sufiju, šejha Ismail-ef. Ahmetagića i druge, te mnogo učenika koji nastavljaju njegov put spoznaje, aška, edeba, samilosti.

Svršenici i svršenice naših medresa u 2021. godini

Gazi Husrev-begova medresa - Sarajevo

Svršenici: IVa-31

Basara Hamza, Bugojno
Begić Hamza, Kakanj
Behlil Husein, Kiseljak
Burkić Imran, Zavidovići
Čerkez Harun, Sarajevo
Čorbić Osman, Kladanj
Delalić Muhamed, Sarajevo
Gazija Muhamed, Sarajevo
Hadžić Ibrahim, Dobož Istok
Hamzabegović Bakir, Brčko
Herić Elnur, Tuzla
Hošić Burhan, Sarajevo
Hrnjić Ibrahim, Jajce
Kadić (Salem) Abdulah, Pazarić
Kožljak Bakir, Sarajevo
Kućanović Faruk, Olovo
Meša Harun, Fojnica
Mešanović Harun
Mešić Bilal, Vareš
Mujičić Fatih, Sarajevo
Mulaosmanović Amer, Ilidža

Muratspahić Alim, Gornji Vakuf-Uskoplje
Musić Muhamed, Vožuća
Operta Narcis, Vareš
Salihagić Adnan, Sarajevo
Selimović Hamza, Sarajevo
Sinanović Omer, Željezno Polje
Sivčević Alden, Sarajevo
Vehab Muhamed, Kakanj
Youssef Abdullah, Sarajevo
Zelić Ajdin, Hadžići

Razrednik:
Almin Mahmutović

Svršenici: IVb-32

Abdel Monem Abdelrahman, Sarajevo
Aganović Rijad, Sarajevo
Ait Idir Abdulah, Sarajevo
Aletić Nezir, Busovača
Alibašić Hasan, Novi Pazar
Avdagić Hana, Sarajevo
Čandić Ilma, Brčko
Ćelović Hamza, Sarajevo

Dudo Muhamed, Sarajevo
Hadžiefendić Alija, Sarajevo
Hajrić (Ramadan) Kanita, Kanada
Hodžić Tarik, ILIJaš
Hondo Davud, Sarajevo
Husić Dželila, Sarajevo
Kaljanac Fatima, Sarajevo
Kamerić Harun, Žepče
Mehić Hamad, Zavidovići
Mujanović Rais, Kladanj
Musić Berina, Sarajevo
Mušinović Elma, Vitez
Omerović Amina, Sarajevo
Patković Hamza, Nemila
Ramić Abdullah, Novi Grad
Sejdić Adnan, Doboj Jug
Selman Adina, Kiseljak
Smriko Salih, Zenica
Solo Muamer, Tešanj
Šehić Kasim, Travnik
Šehović Abdulah, Sarajevo
Šišić Davud, Austrija
Terzić Zejneb, Bihać
Zukan Lamija, Breza

Razrednik:
Mensud Đulović

Svršenice: IVc-32

Alibegović Halima, Sarajevo
Delibašić Halima, Kakanj
Delić Esmā, Željezno Polje
Delić Sumea, Tešanj
Deševac Nejla, Sarajevo
Duharkić Hadžera, Kiseljak
Đidić Amina, Vitez
Hadžić Memnuna, Hrvatska
Hasak Lejla, Tešanj
Horman Hana, Sarajevo
Hrvat Nudžejma, Vareš
Husović Nermina, Sarajevo
Karamanlić Lejla, Donji Vakuf
Korić Nejla, Konjic

Krka Kanita, Sarajevo
Krlić Merjem, Sarajevo
Kukavica Amina, Sarajevo
Lukač Adna, Sarajevo
Lukovac Ajna, Sarajevo
Manar Hamad, Sarajevo
Mehanović Šejma, Sarajevo
Mujan Nejla, Sarajevo
Muminović Medina, Prozor
Omerbašić Amina, Jablanica
Salić Lamija, Sarajevo
Salkić Ilma, Sarajevo
Selimović Vahdina, Zenica
Sikira Emina, Vitez
Spahić Lamija, Kladanj
Terzić Hadidža, Sarajevo
Vatreš Merdija, Sarajevo
Zambaković Zehra, Sarajevo

Razrednik:
Hrvačić Dževad

Svršenice: IVd-32

Agić Esmā, Sarajevo
Alić Merisa, Konjic
Alihodžić Lejla, Visoko
Ben Salem Fedija, Zenica
Dragolovčanin Berina, Sarajevo
Efendić Esmā, Zenica
Hadrović Sanela, Olovo
Horozović Meliha, Zavidovići
Kahrić Emira, Sarajevo
Kamberi Senada, Sarajevo
Kučković Berina, Tuzla
Kurtić Dželila, Tešanj
Malagić Merjema, Sarajevo
Mehić Ismihana, Zavidovići
Mujić Rumejsa, Željezno Polje
Mujkanović Emina, Vitez
Muminović Sumeja, Tešanj
Mustafić Maida, Zavidovići
Omerdić Amina, Goražde
Ouchene Leyla, Sarajevo

Parlić Adna, Zavidovići
Pepić Sena, Olovo
Pleh Dženisa, Sarajevo
Salameh Shaima, Sarajevo
Salihović Admina, Sarajevo
Sinanović Halima, Sarajevo
Suljević Sara, Sarajevo

Šahbaz Emina, Sarajevo
Tabaković Azra, Ilijaš
Trakić Emina, Vogošća
Tutnjić Lamija, Žepče
Valjevac Sadžida, Kakanj

Razrednica:
Jasmina Šećerović Botonjić

Medresa „Džemaludin-ef. Čaušević“ Cazin

Svršenici: IVa

Alijagić Ahmed, Bihać
Džebić Abdulah, Velika Kladuša
Ičanović Dženan, Bužim
Kišmetović Dženis, Bosanska Krupa
Kovačević Muharem, Sanski Most
Merdić Mustafa, Bihać
Mušanović Bilal, Velika Kladuša
Muškić Džemal, Bužim
Pajić Tarik, Cazin
Spahić Amer, Bužim
Šupuković Mesud, Bosanski Novi
Topalović Haris, Ključ
Trako Ahmed, Vitez
Tričić Abdu-Rahman, Cazin
Tričić Ahmed, Cazin
Veladžić Husein, Bužim

Razrednik:
Zuhdija Handanović

Svršenici: IVb

Abdijanović Haris, Bihać
Bajrić Malik, Bos. Krupa
Bećirević Esmać, Bos. Krupa
Dizdarević Zerina, Mrazovac
Grgić Džemila, Sanski Most
Harčević Nedžma, Bos. Krupa
Kadirić Emir, Prijedor
Kajtezović Ajla, Bos. Krupa
Karamujić Hatidža, S. Most
Kilim Razija, Pećigrad
Mehić Amra, Bos. Krupa
Midžić Ahmed, Bihać
Mušić Zubejr, B. Krupa
Šomić Almedina, Bužim
Tabaković Hana, Vel. Kladuša
Veladžić Kerim, Bužim
Velagić Ubejd, B. Krupa
Vukalić Kenan, Cazin

Razrednik:
Ibrahim Redžić

Elči Ibrahim-pašina medresa u Travniku

Svršenici: IVa

Bahtić Šurejh, Busovača
Dedić Elmer, Novi Travnik
Garanović Vehid, Nemila
Grizić Ahmed, Novi Travnik
Hasanović Azur, Ilijaš
Hasanović Ensar, Žepče
Julardžija Usama, Tešanj
Karać Velid, Novi Travnik
Kermo Tarik, Busovača
Mujčinović Amir, Bihać
Mujetekić Bakir, Žepče
Mujić Selman, Žepče
Omerčić Džeplan, Banja Luka
Osmić Vedad, Zenica
Palalić Semir, Novi Travnik
Petak Hajder, Novi Travnik
Rizvić Hannan, Novi Travnik
Sivić Sanel, Teslić
Skopljak Enal, Novi Travnik
Smajlović Ahmed, Zenica
Spahić Selmin, Zenica
Šljivar Muhamed, Kiseljak
Tahirović Arif, Novi Travnik
Talić Jakub, Zenica
Zahirović Rijad, Novi Travnik
Zukić Nezir, Novi Travnik

Razrednik:
Tarik Huseinbašić

Svršenici: IVb

Baltić Elvedin, Travnik
Čaušević Nail, Travnik
Čejvan Muamer, Vitez
Ćeso Behrudin, Donji Vakuf
Dautović Amar, Travnik
Demić Zejd, Sarajevo
Hodžić Ibrahim, Travnik
Hodžić Vedad, Busovača

Hrustanović Armin, Travnik
Hrustanović Aladin, Travnik
Jašarević Bakir, Travnik
Karahodžić Bakir, Travnik
Karić Kenan, Travnik
Karrache Zaid, Travnik
Kasumović Ahmed, Travnik
Mačak Suad, Jajce
Palić Bekir, Travnik
Sažić Hasan, Travnik
Seferović Salahudin, Bugojno
Selman Salih, Travnik
Smajić Abdulaziz, Vitez
Šiljić Davud, Doboj Istok
Vrebac Azem, Jajce
Zuhrić Amel, Travnik

Razrednik:
Armin Jašarević

Svršenice: IVc

Adilović Šejma, Travnik
Begić Jasmina, Busovača
Bektaš Merjem, Travnik
Botić Irma, Kotor Varoš
Duranović Ismihana, Jajce
Hajdarević Amina, Busovača
Haskić Sara, Vitez
Hodžić Semira, Livno
Hukić Safija, Gradiška
Jašarević Amra, Travnik
Jusić Halida, Zenica
Jusufović Adna, Bugojno
Karaga Belkisa, Jajce
Kobilica Dženita, Kakanj
Kovač Almedina, Zenica
Kuko Medžida, Gornji Vakuf
Kulbegović Semira, Vitez
Lužić Dženeta, Nemila
Lužić Ajdina, Nemila
Pašalić Amna, Zenica

Pivić Umeima, Zenica
Redžić Mufida, Zenica
Spahić Vildana, Zenica
Stabančić Ajša, Zenica
Ševkić Adelisa, Teslić
Zulum Azra, Gornji Vakuf

Razrednica:
Selma Haskić

Svršenice: IVd

Alić, Đejlana, Travnik
Delić, Ajna, Zenica
Hamzakadić, Esmā, Donji Vakuf
Hodžić, Sara, Jajce
Hodžić, Sumejja, Travnik
Husičić, Sara, Žepče
Kasum, Lejla, Jajce
Kero, Ajla, Bugojno
Kosovac, Zerina, Donji Vakuf
Kozlić, Dženeta, Zenica
Kozlić, Sara, Nemila
Kozlić, Semra, Nemila
Lužić, Izudina, Nemila
Mehić, Fatima, Nemila
Mehić, Hadisa, Nemila
Mehić, Fata, Nemila
Muhamed, Emina, Žepče
Mulić, Emina, Zenica
Nađak, Muvedeta, Žepče
Pačavar, Adelisa, Jajce
Palalić, Hadžira, Novi Travnik
Redžić, Merjema, Jajce
Rosić, Kaida, Sarajevo

Šišić, Nejla, Žepče
Telalović, Sumejja, Zenica
Zrigue, Zejneb, Donji Vakuf

Razrednica:
Lejla Bešo-Haskić

Svršenice: IVe

Alihodža, Melika, Travnik
Bešić, Nejra, Vitez
Duvnjak, Iman, Travnik
Hujić, Selma, Sarajevo
Jugović, Amina, Novi Travnik
Jusufović, Adna, Travnik
Kahrirman, Ilma, Zenica
Kasumović, Edina, Travnik
Kuko, Lejla, Gornji Vakuf
Makić, Adna, Travnik
Muhić, Amna, Busovača
Osmić, Velida, Zenica
Pamić, Razija, Fojnica
Pamić, Džemila, Fojnica
Pezić, Dalila, Busovača
Pondro, Nejla, Travnik
Poparić, Nejla, Vitez
Redić, Velida, Vitez
Sarajlić, Nejira, Vitez
Sažić, Safija, Travnik
Sivro, Dženeta, Busovača
Skrobo, Elmina, Travnik
Zukić, Ajna, Travnik

Razrednica:
Amila Čakić

Berham-begova medresa – Tuzla

Svršenici: IVa

Aličić Hamza, Tešanj
Bajrami Adis, Kalesija
Bečić Harun, Lukavac
Behrić Anel, Banovići
Čajić Ahmed, Lukavac
Čosićkić Dino, Lukavac
Delić Zuhdija, Živinice
Delić Halim, Gradačac
Hadžimuratović Ahmed, Brčko
Hasanović Amir, Bijeljina
Hasić Hasan, Gračanica
Hasičić Maid, Gradačac
Husić Mehrudin, Gračanica
Ibrahimbegović Ramiz, Kalesija
Ibrahimkadić Ilhan, Tešanj
Joldić Ramiz, Srebrenik
Kahrmanović Vedad, Gračanica
Karahmetović Ahmed, Bosanski Šamac
Mahmutović Hamid, Živinice
Mašić Dino, Bosanski Brod
Mujanović Hammad, Brčko
Mujezinović Velid, Banovići
Osmanović Amar, Kalesija
Šadić Ahmed, Čelić
Salkanović Ismet, Tešanj
Sarajlić Elmir, Kalesija
Sinanović Adem, Zavidovići
Sinanović Ajdin, Čelić
Smajlović Nevres, Srebrenik
Softić Ismet, Kladanj
Spahić Ibrahim, Tuzla
Tabaković Amir, Sapna
Topčagić Ajdin, Brčko
Umihanić Fadil, Tuzla
Zulić Husein, Kalesija

Razrednik:
Asmir Dorić

Svršenici: IVb

Ahmetović Ahmed, Doboj Istok
Ahmetović Eldin, Gračanica
Ahmetović Muhammed, Doboj Istok
Alihodžić Merfid, Srebrenik
Bekrić Muhamed, Tešanj
Brkić Ismail, Banovići
Buljubašić Nermin, Srebrenik
Čokić Dženan, Brčko
Dedić Mirmes, Srebrenik
Dervišević Fahrudin, Živinice
Fajić Kenan, Lukavac
Hadžirešić Haris, Janja-Bijeljina
Halilagić Bakir, Lukavac
Hujdur Nadir, Teslić
Hukić Daut, Tuzla
Husejnović Amar, Kalesija
Jahić Džejlan, Gračanica
Jahić Mujo, Gračanica
Klapić Edin, Živinice
Kovačević Dino, Gračanica
Kurtić Maid, Banovići
Mamić Maid, Maglaj
Mehić Mehmedalija, Gradačac
Mehmedović Ajdin, Tuzla
Memić Ensar, Tuzla
Mešanović Medžid, Gradačac
Mujić Emir, Doboj Istok
Muminović Amer, Srebrenica
Omerbašić Faris, Lukavac
Patak Edin, Gračanica
Rahmanović Muhamed, Banovići
Subašić Anis, Tešanj
Talović Nermin, Milići
Velagić Tarik, Banovići

Razrednik:
Ervin Sejdinović

Svršenice: IVc

Alhaji Moustafa Merjem, Tuzla
Alić Amina, Sapna
Avdić Sedina, Srebrenik
Baturić Halima, Gradačac
Camić Halima, Tuzla
Camić Lamija, Bijeljina
Delić Selma, Tešanj
Dizdarević Selma, Tešanj
Džafić Selma, Čelić
Đulović Merjema, Tuzla
Halilović Dalila, Srebrenik
Hamzić Emina, Sapna
Hasanović Delila, Sapna
Husaković Fatima, Doboj
Ibrahimović Adna, Tešanj
Imamović Iman, Brčko
Imamović Lejla, Kladanj
Ireiz Sabira, Tešanj
Kadić Lamija, Živinice
Latifović Almedina, Modriča
Mehmedović Medina, Zvornik
Nurković Anisa, Srebrenik
Oruč Šejma, Tuzla
Osmanović Nahla, Srebrenica
Poljić Belma, Živinice
Poljić Medina, Živinice
Skula Emina, Doboj Jug
Smajić Dženana, Zvornik
Spahić Anesa, Kalesija
Spahić Kerima, Tuzla
Spahić Sabira, Tuzla
Šećkanović Lejla, Čelić
Tufekčić Lamija, Lukavac
Unkić Amina, Tešanj

Razrednica:
Seldina Halilović

Svršenice: IVd

Agić Azra Fazila, Živinice
Aličić Esmā, Doboj Jug
Dervišević Amina, Živinice
Đedović Merjem, Kalesija
Efendić Tesnim, Zavidovići
Fejzić Amina, Živinice
Gačević Amina, Čelić
Gračo Amina, Maglaj
Hasić Lejla, Banovići
Hasić Selma, Gračanica
Hodžić Dženana, Živinice
Hodžić Revda, Tuzla
Huseinović Belma, Modriča
Husić Amra, Bratunac
Ibrahimović Elsa, Tuzla
Iriškić Ajla, Teslić
Jahić Ajla, Živinice
Jahić Emina, Gradačac
Kovačević Lamija, Zavidovići
Kurtić Amra, Brčko
Mahmutović Amina, Živinice
Mehmedović Ismihana, Srebrenik
Mešanović Ajla, Kalesija
Merić Amina, Brčko
Muhamedbegović Lamija, Banovići
Muratović Suada, Živinice
Numanović Amina, Gračanica
Osmanbegović Lejla, Živinice
Salihović Merjema, Čelić
Sinanović Lejla, Kalesija
Smajić Amila, Tuzla
Tufekčić Merjem, Banovići
Turnadžić Nura, Živinice

Razrednica:
Amila Hasanspahić

Medresa „Osman ef. Redžović“ Veliko Čajno, Visoko

Svršenici: IVa

Ademi Muhamed, Kakanj
Bašić Hamza, Breza
Bećirović Adnan, Sarajevo
Bradarić Ekrem, Maglaj
Čehajić Bakir, Visoko
Čoloman Ismail, Sarajevo
Dervić Ajdin, Visoko
Divović Emir, Sarajevo
Dubravac Muhamed, Jelah, Tešanj
Fehrić Eldin, Sarajevo
Haskić Emman, Sarajevo
Hodžić Jakub, Busovača
Husić Samir, Visoko
Jašarević Kerim, Visoko
Jusić Ali, Visoko
Jusufović Muhamed, Visoko
Kapetanović Rijad, Visoko
Lužić Eldžad, Zenica
Merdžanić Elmir, Fojnica
Mušibegović Hamza, Visoko
Odobašić Davud, Kakanj
Salkić Ubejd, Zenica
Softić Husein, Fojnica
Tokmić Enis, Usora
Vatreš Elvedin, Sarajevo
Zajić Eldar, Lukavac

Razrednik:
Abdulkadir Kadrić

Svršenici: IVb

Arnautović Nadija, Kiseljak
Ašani Amina, Sarajevo
Bajrić Belma, Tešanj
Bajtarević Ajla, Breza
Bašić Amila, Breza
Bilčević Sumeja, Nemila
Blažević Halima, Breza
Bradarić Nadira, Maglaj
Brkanović Elma, Kiseljak
Dedić Nejla, Visoko
Durak Medina, Kiseljak
Durmić Fatima, Zenica
Fejzić Anesa, Kakanj
Hodžić Amna, Breza
Ikanović Lejla, Vogošća
Kapetanović Anela, Visoko
Mlivić Dželila, Visoko
Musić Sanina, Olovo
Muslić Melika, Visoko
Ohran Melika, Visoko
Ohran Merjema, Visoko
Omanović Ajla, Visoko
Salkić Harisa, Kakanj
Salošević Hatidža, Visoko
Selimović Sakiba, Visoko
Softić Hena, Zenica

Razrednik:
Emir Uzunalić

Karadžoz-begova medresa u Mostaru

Svršenici: IVa

Alam Benjamin, Mostar
Arifović Muhamed, Brčko
Brkan Belmin, Mostar
Brkan Osman, Mostar
Bušatlić Imad, Gornji Vakuf
Čatić Madžid, Mostar
Čosić Irfan, Konjic
Džeko Abdullah, Sarajevo
Hadžić Muharrem Ibrahim, Sarajevo
Hindić Isa Dan, Mostar
Hondo Edmin, Mostar
Idriz Elvis, Mostar,
Junuzović Adin, Mostar
Karalić Tarik, Livno
Puce Eman, Mostar
Sadžak Adem, Mostar
Sušić Ajdin, Gornji Vakuf
Šarotić Hamza, Mostar
Talić Imran, Sarajevo
Turnadžić Abdullah, Sarajevo
Vila Amsal, Mostar
Zukić Muhamed, Mostar

Razrednik:
Armin Abaza

Bašić Šehida, Prozor
Biserović Dženita, Jablanica
Čolak Amina, Konjic
Fijuljanin Fatima, Sarajevo
Fijuljanin Zejneb, Sarajevo
Filan Hadžera, Gornji Vakuf
Hiyari Ranija, Sarajevo
Hodžić Adna, Sarajevo
Jašari Besiana, Mostar
Kazazić Sara, Mostar
Latić Murisa, Gornji Vakuf
Nezirić Amina, Jablanica
Omanović Dalma, Mostar
Pajević Kanita, Mostar
Rizvić Amina, Busovača

Serhatlija Belma, Konjic
Šabanović Ilhana, Jablanica
Šoljić Iman, Konjic

Razrednica:
Merjem Muratović-Šuta

Svršenici: IVc

Ahmuljić Muhamed, Gračanica
Bandić Anisa, Hadžići
Blagajac Adna, Mostar
Borčilo Ajlana, Livno
Buljubašić Tarik, Zavidovići
Čelić Ajdin, Gornji Vakuf
Čolić Dženan, Mostar
Čorbić Mehmed, Kladanj
Halilović Adis, Konjic
Hodžić Samra, Mostar
Ibrahimović Ilma, Čapljina
Ikanović Elvedin, Banovići
Jelovac Ensar, Mostar
Kereš Aidin, Ilidža
Kovačević Rijad, Konjic
Mezit Sara, Mostar
Salanović Ibrahim, Banovići
Subašić Hakija, Gornji Vakuf
Sulejmanović Anis, Brčko
Šehić Lamija, Gornji Vakuf
Vežić Jasmina, Mostar

Razrednik:
Čolaković Smajo

Medresa „Gazi Isa-beg“ Novi Pazar

Svršenici: IVa/1

Alomerović Selver, Novi Pazar
Čalaković Džejlan, Tutin
Ćorović Hamz, Novi Pazar
Dazdarević Hasan, Novi Pazar
Dreković Kenan, Novi Pazar
Gojak Ardin, Prijepolje
Graca Adil, Novi Pazar
Hasanović Anis, Novi Pazar
Hadžić Mervan, Novi Pazar
Ihtimani Suad, Prizren-Kosovo
Karišik Elvis, Sjenica
Kačapor Abid, Tutin
Kući Amar, Novi Pazar
Kurtanović Amar, Tutin
Ljajić Kerim, Novi Pazar
Plojović Ensar, Novi Pazar
Preljević Dženan, Tutin
Radetinac Benan, Novi Pazar
Sofić Ilan, Sarajevo, BiH
Ukić Edin, Novi Pazar

Razrednik:
Madžović Demir

Svršenici: IVa/2

Bećirović Ismail, Novi Pazar
Ćosović Elvir, Novi Pazar
Dolovac Ferid, Novi Pazar
Halilović Admir, Tutin
Hasanović Ilhan, Novi Pazar
Idrizović Abdusamed, Novi Pazar
Islamović Seid, Novi Pazar
Latifović Besar, Novi Pazar
Murić Benjamin, Novi Pazar
Memić Alem, Novi Pazar
Omeragić Salmir, Plav-Crna Gora
Planić Samir, Novi Pazar
Smajović Adnan, Novi Pazar
Suvodolac Ilhan, Novi Pazar

Ujkanović Husejn, Tutin
Ujkanović Zejnel, Novi Pazar

Razrednik:
Redžepović Edin

Svršenice: IVb/1

Ajdinović Ajla, Novi Pazar
Biševac Delila, Novi Pazar
Bronja Dženita, Novi Pazar
Demirović Seniha, Tutin
Fijuljanin Ajeta, Sjenica
Fijuljanin Edina, Sjenica
Fijuljanin Nizama, Novi Pazar
Fetahović Bajranka, Sjenica
Hadrović Dalila, Tutin
Hajrović Ajla, Novi Pazar
Hasanović Ilma, Novi Pazar
Ibrović Fata, Novi Pazar
Kurtanović Elmedina, Tutin
Ličina Najla, Novi Pazar
Ljajić Rasema, Novi Pazar
Mekić Belkisa, Novi Pazar
Numanović Samra, Novi Pazar
Plojović Aiša, Novi Pazar
Smajović Aldina, Novi Pazar
Smajović Belkisa, Novi Pazar
Spahović Enesa, Sjenica
Šaćirović Dženeta, Novi Pazar
Vragić Naima, Novi Pazar
Zukorlić Emina, Minhen-Njemačka
Zukorlić Nedžla, Novi Pazar

Razrednica:
Šaćić Džemić Mejrema

Svršenice: IVb/2

Bajrović Muzafera, Novi Pazar
Baždar Emina, Novi Pazar
Bećirović Hadžera, Novi Pazar
Berović Hurija, Tutin

Bibić Nejla, Novi Pazar
Bihorac Lejla, Novi Pazar
Delić Šejla, Novi Pazar
Destanović Sumeja, Novi Pazar
Fijuljanin Azemina, Novi Pazar
Hanuša Dalila, Novi Pazar
Hanuša Belkisa, Novi Pazar
Idrizović Merjem, Novi Pazar
Islamović Medina, Novi Pazar
Smailović Sara, Novi Pazar
Šahović Mersija, Novi Pazar
Tutić Adisa, Tutin
Varošanić Adna, Novi Pazar
Nicević Lamija, Novi Pazar
Ljajić Almedina, Novi Pazar
Mašović Birsena, Tutin
Mavrić Denisa, Novi Pazar
Mavrić Sumeja, Novi Pazar
Mutić Sanida, Novi Pazar

Razrednica:
Dacić Saračević Šemsa

Svršenice: IVc

Jasavić Merjem, Plav
Lalić Elma, Plav
Redžepović Azra, Rožaje
Dautović Azra, Rožaje
Kurbardović Amina, Rožaje
Kovačević Enida, Rožaje
Murić Ilma, Rožaje
Dacić Aiša, Rožaje
Demić Anela, Rožaje
Džudžević Šejla, Rožaje

Razrednica:
Murić Hatidža

Medresa “Mehmed Fatih “ - Podgorica

Svršenici: IVa

Bećirović Ernad, Bijelo Polje
Elezović Anel, Bar / Ulcinj
Erović Elmin, Bijelo Polje
Fejzić Erdan, Rožaje
Ferizić Medin, Nikšić
Halilović Sened, Bijelo Polje / Plav
Kuč Eldin, Bijelo Polje
Murić Emrah, Rožaje
Pepić Semir, Podgorica / Tuzi
Ramović Eldan, Bijelo Polje
Ramović Emin, Bijelo Polje
Škrijelj Amar, Podgorica / Tuzi
Tahirović Rijad, Rožaje

Razrednik:
Elmaz Osmanović

Svršenici: IVb

Abdulah Arifaj, Podgorica
Ahmed Sinanović, Berane
Aida Ljuljanović, Podgorica
Amira Haksabanović, Podgorica
Anida Alošević, Bar
Dženeta Drešević, Podgorica
Edina Đenašević, Bar
Emina Đoković, Podgorica
Erijona Jahović, Bar
Fatjana Vuković, Ulcinj
Jetmira Čelja, Podgorica
Medžida Nikezić, Bar
Meljisa Metđonaj, Podgorica
Merlinda Aručević, Bar
Xhenisa Zagović, Bar
Zana Niković, Podgorica

Razrednik:
Almir Gjković

Svršenici: IVc

Adžović Amina, Podgorica
Đokić Emira, Podgorica
Đoković Amina, Podgorica
Drešević Ajla, Podgorica
Hodžić Amina, Bar
Kočić Amina, Podgorica
Koljenović Sara, Podgorica
Krnčić Selma, Podgorica
Ljiljović Emina, Bar
Mandić Fadila, Podgorica
Mustafa Ajla, Sarajevo
Orahovac Nejla, Podgorica
Šabanović Amina, Eindhoven - Holandija
Šabotić Azra, Podgorica

Razrednica:
Azra Glavatović

Svršenici: odjeljenje Rožaje

Bibić Semina, Rožaje
Camić Nejla, Rožaje
Dautović Almina, Rožaje
Hadžović Selma, Bijelo Polje
Kuč Almina, Rožaje
Kuč Ineta, Rožaje
Murić Edita, Rožaje
Redžović Ajlina, Rožaje

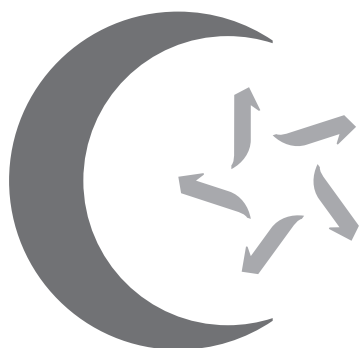
Razrednica
Dženisa Kurbarović-Hadžibuhović

Medresa / Islamska gimnazija „Dr. Ahmed Smajlović“ – Zagreb

Svršenici: 2020./2021.

Din Busovača, Zagreb
Baldo Ćuković, Zagreb
Merjem Hasanović, Zagreb
Danis Hodžović, Zagreb
Dalija Hotić, Zagreb
Minela Hotić, Zagreb
Dona Hoxhaj, Zagreb
Haris Islami, Glina
Tarek Kaoudahhan, Zagreb
Tarik Karamehić, Zagreb
Ameer Khateeb, Zagreb
Merjema Mehmedović, Zagreb
Aziz Muhić, Vojnić
Ardijan Mustafa, Zagreb
Dževat Zendeli, Zagreb

Razrednica:
Elma Opardija

Službeni dio

Aktivnosti Vijeća muftija

Broj: 04-1-46-3/21

Datum: 24. ša'ban 1442. h. g.

06. april 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj dvadeset i devetoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 24. ša'bana 1442. h.g., odnosno 6. aprila 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Gračanica da može izvršiti transformaciju/zamjenu dijela vakufske nekretnine označene kao k.č. broj 2569/1, Groblje, u površini od 4 m², upisane u Pl broj 1644, KO Gračanica, za dio nekretnine u vlasništvu Klepić Asima, označene kao k.č. broj 2569/3, Javor, u površini od 4 m², upisane u PL broj 1644, KO Gračanica.

Uzimajući u obzir da na licu mjesta postoji uzurpacija dijela vakufske nekretnine označene kao k.č. broj 2569/1, Groblje, u površini od 62 m², te uzimajući u obzir socijalni status Klepić Asima i činjenicu da isti ne može obeštetiti vakuf, obavezuje se Medžlis IZ Gračanica da uputi zahtjev Uredu za društvenu brigu s namjerom da Ured za društvenu brigu u ime Klepić Asima izvrši finansijsko obeštećenje uzurpirane vakufske imovine u površini od 62 m².

Obavezuje se MIZ Gračanica da dobijena sredstva utroši u zaštitu i unaprjeđenje vakufa džamije Ahmet-paše.

Zadužuje se Medžlis IZ Gračanica da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije ovog zaključka.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Medžlis IZ Gračanica i Vakufska direkcija.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-62-3/21

Datum: 24. ša'ban 1442. h. g.
06. april 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj dvadeset i devetoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 24. ša'bana 1442. h.g., odnosno 6. aprila 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Vijeće muftija daje saglasnost za uspostavu zaloga na vakufskoj nekretnini označenoj kao k.č. broj 31/18 u naravi kuća površine 257 m2, upisane u ZK uložak broj 9129 KO Mostar, radi obezbjeđivanja kredita firmi Contac Travel d.o.o. Mostar u iznosu od 500.000,00 KM, pod uvjetom da ukoliko dođe do aktiviranja zaloga da će Medžlis Islamske zajednice Mostar, Muftijstvo mostarsko i Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini svojim sredstvima vratiti dug, kako bi se zaštitila vakufska imovina.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-74-2/21

Datum: 24. ša'ban 1442. h. g.
06. april 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj dvadeset i devetoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 24. ša'bana 1442. h.g., odnosno 6. aprila 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

“Mijenja se dio Zaključka broj 04-1-177-2/19 od dana 24.10.2019. godine u dijelu člana 2. alineja 7 i ista glasi:

“Garancija za ispunjenje ugovora koju mora dati TD Marketi u iznosu od vrijednosti budućih poslovnih, stambenih i garažnih prostora. Garancija može biti u vidu bankovne garancije, u vidu zaloga nad njegovim nekretninama ili u vidu mjenice bez protesta.

Zadužuje se Medžlis IZ Sarajevo da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije predmetne transformacije.

Za provođenje ovog Zaključka zadužuju se Medžlis IZ Sarajevo i Vakufska direkcija Sarajevo.”

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-75-2/21

Datum: 24. ša'ban 1442. h. g.
06. april 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj dvadeset i devetoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 24. ša'bana 1442. h.g., odnosno 6. aprila 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost Medžlisu IZ Banja Luka da može izvršiti transformaciju vakufske nekretnine označene kao k.č. broj 758/4, u površini od 85 m2 upisane u ZK uložak broj 1692 KO Banja Luka na način da se ista ustupi TBL Nekretninama d.o.o. koja će na ovom lokalitetu graditi stambeno-poslovnu zgradu. Kao naknada za ustupljenu vakufsku nekretninu TBL Nekretnine će obezbijediti stan u površini od 50-55 m2, i predati u posjed i vlasništvo Medžlisu IZ Banja Luka, u blizini Muftijstva banjalučkog.

Zadužuje se Medžlis IZ Banja Luka da Vakufskoj direkciji dostavi izvještaj nakon realizacije predmetne transformacije.

Za provođenje ovog zaključka obavezuju se Medžlis IZ Banja Luka i Vakufska direkcija.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-80-2/21

Datum: 24. ša'ban 1442. h. g.
06. april 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj dvadeset i devetoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 24. ša'bana 1442. h.g., odnosno 6. aprila 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Šejla Osmanović, kći Edina, iz Zvornika, Sead Osmanović, sin Edina, iz Wiener Neustadt, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu $\frac{1}{4}$ i Enisa Osmanović, kći Rame i to svoj suvlasnički dio u udjelu $\frac{1}{2}$, za potrebe džamije u Kozluku, Medžlis IZ Zvornik, i to zemljišne parcele označene kao k.č. br. 2707 zv. „Njiva kod groblja”, njiva 3. klase, površine 1472 m2 upisane u list nepokretnosti br. 398/0 K.O. Kozluk, uz uvjet da se predmetna

nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Zvornik – Vakuf džemata Kozluk.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Zvornik i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-81-2/21

Datum: 24. ša'ban 1442. h. g.

06. april 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj dvadeset i devetoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 24. ša'bana 1442. h.g., odnosno 6. aprila 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Suljo Hasanović, sin Emina može, za potrebe vakufa džemata Centar, Medžlis IZ Teočak, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 7432/3 zv. „Rudine”, Oranica/njiva 6. klase, površine 140 m2 upisane u p.l. br. 705 K.O. Teočak, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Teočak – Vakuf džemata Centar.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Teočak i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-82-2/21

Datum: 24. ša'ban 1442. h. g.
06. april 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj dvadeset i devetoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 24. ša'bana 1442. h.g., odnosno 6. aprila 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Midhad Ćoralić, sin Midhada, iz Bihaća može, za potrebe Medžlisa IZ Bihać, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 8469/1, zv. „NADKUĆNICA”, livada 6. klase i livada 1. klase, površine 1459 m² i k.č. 8469/6 zv. „NADKUĆNICA”, livada 6. klase, površine 350 m², ukupne površine 1809 m², upisane u zk. ul. br. 5989 K.O. BIHAĆ-GRAD, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Bihać– Vakuf džemata Harmani.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Bihać i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-83-2/21

Datum: 24. ša'ban 1442. h. g.
06. april 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj dvadeset i devetoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 24. ša'bana 1442. h.g., odnosno 6. aprila 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da potomci Korkut h. Muniba ef., Demirdžić Habiba kći Asima i Hafiskadić rođ. Demirdžić Amina kći Asima, mogu uvakufiti svoje suvlasničke dijelove u udjelu ½, te zajedno sa ostalim potomcima: Korkut Sakib sin Hamdije, Softić Dževad sin Eseda, Imamović – Sarajlić Velida kći Fadila, Salihagić rođ. Korkut Bisera kći Hamdije, Spaho rođ. Korkut Muniba kći Sakiba, Softić Seid sin Eseda, Imamović Esed sin Fatiha, Saračević Mustafa

sin Hasana, Limo rođ. Saračević Sadeta kći Hasana i Šunje rođ. Korkut Šefika kći Hamdije, za potrebe formiranja pretpostavki za trajno kvalitetniji i sadržaj-niji život i rad učenika i učenica Medrese (što podrazumijeva i njihovo vlastito angažiranje na obrađivanju zemljišta, uzgoju voća, uzgoju pčela, organizaciji različitih sportskih i drugih sadržaja), da bi se obezbijedila sredstva za njihovu ishranu, prema materijalnim mogućnostima izgradili potrebni objekti na imanju na Guvnima i rekonstruirala kuća porodice Korkut u Donjem Osoju, a i očuvalo i trajno po dobrom spominjalo ime porodice Korkut, uvakufiti zemljišne parcele označene kao k.č. br. 1062 zv. „DONJE OSOJE”, dvorište površine 117 m2, kuća i zgrada površine 57 m2, ukupno 175 m2, upisana z.k. ul. br. 2677 K.O. NP_TRAVNIK, k.č. br. 2936 zv. „GUVNA”, šuma 7. klase, površine 2614 m2, k.č. br. 2937 zv. „GUVNA”, šuma 7. klase, površine 1419 m2, k.č. br. 2938 zv. „GUVNA”, pašnjak 3. klase, površine 3623 m2 i zidine 41 m2, ukupno 3664 m2, k.č. br. 2939 zv. „GUVNA”, pašnjak 3. klase površine 2579 m2 i k.č. br. 2940 zv. „GUVNA”, voćnjak 3. klase površine 1154 m2, upisane u p.l. br. 3515 K.O. Travnik i zk. ul. br. 5459 K.O. NP_TRAVNIK, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Vakuf Elči Ibrahim-pašine medrese u Travniku.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifima izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Elči Ibrahim-pašina medresa u Travniku i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-84-2/21

Datum: 24. ša'ban 1442. h. g.

06. april 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj dvadeset i devetoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 24. ša'bana 1442. h.g., odnosno 6. aprila 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se naknadna saglasnost da Centar za dijalog – Vesatijja može, za potrebe finansiranja rada Centra i njegovih projekata, uvakufiti kupljeni po odobrenju i iz sredstava Ministarstva vakufa države Kuvajt poslovni objekat u ulici Bravadžiluk Veliki na parceli označenoj kao k.č. 719, kuća i zgrada ukupne površine 22 m2 upisane u p.l. br. 495 K.O. SARAJEVO I, uz uvjet da se predmetna

nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH – Vakuf Centra za dijalog - Vesatijja.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Centar za dijalog - Vesatijja i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-85-2/21

Datum: 24. ša'ban 1442. h. g.

06. april 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj dvadeset i devetoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 24. ša'bana 1442. h.g., odnosno 6. aprila 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Fadila Imamović, kći Mehe, iz Kladnja može u svoje ime i u ime rahm. majke Jamaković rođ. Muhić Zlatije i rahm. daidža' Muhić Smaje i Muhić Omera, za potrebe mezarja u džematu Brateljevići-Zagrađe, Medžlis IZ Kladanj, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 402 zv. „ZVIJEZDAN”, voćnjak 5. klase, površine 707 m² i k.č. br. 403 zv. „ZVIJEZDAN”, oranica/njiva 7. klase površine 5536 m², ukupne površine 6243 m² upisana u p.l. br. 97 K.O. Brateljevići, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Kladanj – Vakuf džemata Brateljevići-Zagrađe.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifi izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Kladanj i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-86-2/21

Datum: 24. ša'ban 1442. h. g.
06. april 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj dvadeset i devetoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 24. ša'bana 1442. h.g., odnosno 6. aprila 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Ramiz Brković, sin Šabana, iz Ključa može, za potrebe džemata Humići, Medžlis IZ Ključ, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 531 zv. „Dolovi”, oranica/njiva 6. klase, površine 1505 m² upisana u p.l. br. 6,36 i zk. ul. br. 12 K.O. Prhovo, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Ključ – Vakuf džemata Humići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Ključ i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-87-2/21

Datum: 24. ša'ban 1442. h. g.
06. april 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj dvadeset i devetoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 24. ša'bana 1442. h.g., odnosno 6. aprila 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Meho Kalabić, sin Rešida, iz Ključa može, za potrebe džemata Krasulje, Medžlis IZ Ključ, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1760 zv. „Bašča”, oranica/njiva 5. klase, površine 229 m² i pomoćnu zgradu površine 31 m², upisana u p.l. br. 775 i zk. ul. br. 665 K.O. Krasulje, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Ključ – Vakuf džemata Krasulje.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Ključ i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-88-2/21

Datum: 24. ša'ban 1442. h. g.

06. april 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj dvadeset i devetoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 24. ša'bana 1442. h.g., odnosno 6. aprila 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Ferid Ramić, sin Šabana, iz Ključa može, za potrebe džemata Kamičak Gornji, Medžlis IZ Ključ, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 1173 zv. „NADGRAD”, oranica/njiva 5. klase, površine 2309 m², upisana u p.l. br. 381 i zk. ul. br. 71 K.O. KAMIČAK, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Ključ – Vakuf džemata Kamičak Gornji.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Ključ i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-89-2/21

Datum: 24. ša'ban 1442. h. g.

06. april 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj dvadeset i devetoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 24. ša'bana 1442. h.g., odnosno 6. aprila 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Senad Omanović, sin Selima, iz Ključa može, za potrebe džemata Ključ, Medžlis IZ Ključ, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 923/4 zv. „Brdo”, voćnjak 2. klase, površine 26 m², upisana u zk. ul br. 237 K.O. KLJUČ I, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Ključ – Vakuf džemata Ključ.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Ključ i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-90-2/21

Datum: 24. ša'ban 1442. h. g.

06. april 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj dvadeset i devetoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 24. ša'bana 1442. h.g., odnosno 6. aprila 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Hidajet Botonjić, sin Husnije, iz Ključa može, za izgradnju šehidskog spomen obilježja u selu Botonjići, Medžlis IZ Ključ, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 91/2 zv. „Begluk”, njiva 2. klase, površine 486 m², upisana u zk. ul br. 287 K.O. Biljani Gornji, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Ključ – Vakuf džemata Crnolići - Botonjići.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Ključ i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-91-2/21

Datum: 24. ša'ban 1442. h. g.

06. april 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj dvadeset i devetoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 24. ša'bana 1442. h.g., odnosno 6. aprila 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Smajil Alagić, sin Tufe, iz Ključa može, za potrebe džemata Sanica, Medžlis IZ Ključ, uvakufiti svoju zemljišnu parcelu označenu kao k.č. br. 619 zv. „Pod džamijom”, njiva 2. klase, površine 1367 m², upisana u zk. ul br. 26 K.O. Sanica, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Ključ – Vakuf džemata Sanica.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Ključ i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-92-2/21

Datum: 24. ša'ban 1442. h. g.

06. april 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj dvadeset i devetoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 24. ša'bana 1442. h.g., odnosno 6. aprila 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Osman Adžemović, sin Osmana, iz Ključa može, za potrebe džemata Ključ, Medžlis IZ Ključ, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 16-16/1 zv. „STRANA”, livada 3. klase, površine 6020 m² i k.č. br. 16-16/3 zv. „STRANA”, livada 3. klase, površine 120 m², ukupne površine 6140 m², upisane u pl. br. 701 KLJUČ II, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Ključ – Vakuf džemata Ključ.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Ključ i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-93-2/21

Datum: 24. ša'ban 1442. h. g.

06. april 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj dvadeset i devetoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 24. ša'bana 1442. h.g., odnosno 6. aprila 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Munifa Kubatović rođ. Kupinić, kći Muharema, iz Bosanske Gradiške može, za potrebe džemata Orahova, Medžlis IZ Bosanska Gradiška, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 4826 zv. „Donje brdo”, njiva 6. klase, površine 1332 m² i k.č. br. 4828, njiva 6. klase površine 3225 m², ukupne površine 4557 m², upisane u pl. br. 352/7 K.O. Orahova, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Bosanska Gradiška – Vakuf džemata Orahova.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Bosanska Gradiška i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 04-1-94-2/21

Datum: 24. ša'ban 1442. h. g.

06. april 2021. godine

Na osnovu člana 10. i člana 33. Poslovnika o radu Vijeća muftija, Vijeće muftija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je na svojoj dvadeset i devetoj redovnoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 24. ša'bana 1442. h.g., odnosno 6. aprila 2021. godine, na prijedlog Vakufske direkcije, donijelo sljedeći

ZAKLJUČAK

Daje se saglasnost da Fatima Jašarević rođ. Emanović, iz Dervente može, za potrebe džemata Begluci, Medžlis IZ Derventa, uvakufiti svoje zemljišne parcele označene kao k.č. br. 900 zv. „Bašča”, dvorište 431 m² i kuća 68 m², k.č. 901/1, zv. „Bašča”, njiva 6. klase, površine 5075 m², k.č. 901/2, zv. „Bašča”, njiva 6. klase, površine 639 m² i k.č. br. 901/3, njiva 6. klase, površine 609 m², upisane u pl. br. 125/5 K.O. Begluci, uz uvjet da se predmetna nekretnina uknjiži na ime: Islamska zajednica u BiH - Medžlis Islamske zajednice Derventa– Vakuf džemata Begluci.

Nakon dobivene saglasnosti Vijeća muftija za predmetno uvakufljenje i provedbe pravnih radnji u zemljišnim knjigama i katastarskom operatu, Vakufska direkcija će vakifu izdati vakufnamu.

Za provođenje ovoga zaključka zadužuju se Medžlis IZ Derventa i Vakufska direkcija Sarajevo.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Aktivnosti Rijaseta

Broj: 02-03-2-3495-3/21

Datum: 15. rebiu-l-evvel 1443. h.g.

21. oktobar 2021. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 46. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. rebiu-l-evvela 1443. h.g., odnosno 21. oktobra 2021. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini daje saglasnost na Odluku Nastavno-naučnog vijeća Islamskog pedagoškog fakulteta u Bihaću broj: 03-729-O-6/21 od 20.09.2021. godine za izbor doc. dr. Sene Družić u nastavno-naučno zvanje vanredni profesor za naučnu granu Socijalni rad.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-3496-3/21

Datum: 15. rebiu-l-evvel 1443. h.g.

21. oktobar 2021. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 46. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. rebiu-l-evvela 1443. h.g., odnosno 21. oktobra 2021. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini daje saglasnost na Odluku Nastavno-naučnog vijeća Islamskog pedagoškog fakulteta u Bihaću broj: 03-729-O-7/21 od 20.09.2021. godine za izbor mr. Fate Huseinbašić u saradničko zvanje višeg asistenta za Bosanski jezik I i Bosanski jezik II.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-2883-5/21

Datum: 15. rebiu-l-evvel 1443. h.g.

21. oktobar 2021. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijasetu, a u skladu s članom 3. Pravila o izmjenam i dopunama Pravila o ustavnovima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 46. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. rebiu-l-evvela 1443. h.g., odnosno 21. oktobra 2021. godine, na prijedlog Uprave za pravne i administrativne poslove, donio je sljedeću:

ODLUKU

Član 1.

Rijaset Islamske zajednice daje saglasnost Medžlisu Islamske zajednice Mostar za osnivanje Ustanove "Centar za stare osobe Podvelež".

Član 2.

Medžlis Islamske zajednice Mostar dužan je pribaviti prethodnu saglasnost Rijasetu Islamske zajednice za imenovanje direktora i upravnog odbora Ustanove "Centar za stare osobe Podvelež".

Član 3.

Zadužuje se Medžlis IZ Mostar da u ugovoru kojim će se regulirati međusobna prava i obaveze između Medžlisa kao Osnivača i Centra za stare osobe Podvelež, definira status imovine koju će koristiti Centar.

Član 4.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-2883-6/21

Datum: 15. rebiu-l-evvel 1443. h.g.
21. oktobar 2021. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, a u skladu s članom 3. Pravila o izmjenam i dopunama Pravila o ustanovama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 46. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. rebiu-l-evvela 1443. h.g., odnosno 21. oktobra 2021. godine, na prijedlog Uprave za pravne i administrativne poslove, donio je sljedeću:

ODLUKU

Član 1.

Rijaset Islamske zajednice daje saglasnost na Pravila Centra za stare osobe Podvelež, broj: 03-1-876/21 od 22.09.2021. godine.

Član 2.

Pravila iz člana 1. ove odluke usklađena su sa općim normativnim aktima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Član 3.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-3713-3/21

Datum: 15. rebiu-l-evvel 1443. h.g.
21. oktobar 2021. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 46. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. rebiu-l-evvela 1443. h.g., odnosno 21. oktobra 2021. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini daje saglasnost na Odluku Upravnog odbora Javne ustanove Specijalna biblioteka „Behram-beg” u Tuzli, broj: 01-03-2-216-2/21 od 07.10.2021. godine, kojom je Admir Muratović izabran za direktora ove Biblioteke i za njegovo imenovanje za naredni mandatni period.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-3097-4/21

Datum: 15. rebiu-l-evvel 1443. h.g.
21. oktobar 2021. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 46. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. rebiu-l-evvela 1443. h.g., odnosno 21. oktobra 2021. godine, uz prethodnu saglasnost Vijeća muftija, a na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset daje odobrenje za korištenje udžbenika Povijest islama za prvi razred medresa Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini autora dr. Šefke Sulejmanovića.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-3554-4/21

Datum: 15. rebiu-l-evvel 1443. h.g.
21. oktobar 2021. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 46. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. rebiu-l-evvela 1443. h.g., odnosno 21. oktobra 2021. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini daje saglasnost na Odluku Vijeća Fakulteta islamskih nauka, broj: 03-03-8-elekt. Sjed.-889/21 od 13.09.2021.

godine, o izmjeni i dopuni Odluke Plana nastave studijske 2021/2022. godine za prvi ciklus studija – studijski program Islamske teologije, Islamske vjeronauke i religijske pedagogije, studijski program za imame, hatibe i muallime i drugi ciklus studija Master islamskih studija i Master imameta na Katedri za akaid, tesavvuf i uporedne religije.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-3050-4/21

Datum: 15. rebiu-l-evvel 1443. h.g.
21. oktobar 2021. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijasetu, a u skladu s članom 3. Pravila o izmjenama i dopunama Pravila o ustanovama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 46. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15. rebiu-l-evvela 1443. h.g., odnosno 21. oktobra 2021. godine, na prijedlog Uprave za ekonomske i finansijske poslove, donio je sljedeći:

ZAKLJUČAK

Rijaset Islamske zajednice daje saglasnost za imenovanje Upravnog odbora Ustanove “Centar za stare osobe Podvelež”; kako slijedi:

- Senad Sudo Omerika, predsjednik;
- Murat Ćorić, član;
- Haris Omerika, član;
- Zekić Melisa, član;
- Maida Kurtović, član.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-3050-3/21

Datum: 15. rebiu-l-evvel 1443. h.g.
21. oktobar 2021. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijasetu, a u skladu s članom 3. Pravila o izmjenama i dopunama Pravila o ustanovama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 46. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 15.

rebiu-l-evvela 1443. h.g., odnosno 21. oktobra 2021. godine, na prijedlog Uprave za ekonomske i finansijske poslove, donio je sljedeći:

ZAKLJUČAK

Rijaset Islamske zajednice daje saglasnost za imenovanje Balić Eldisa za v.d. direktora Ustanove "Centar za stare osobe Podvelež".

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-3462-2/21

Datum: 06. rebiu-l-ahir 1443. h.g.

11. novembar 2021. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijasetu, a u skladu s članom 22. Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 47. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 06. rebiu-l-ahira 1443. h.g., odnosno 11. novembra 2021. godine, na prijedlog Uprave za pravne i administrativne poslove, donio je sljedeću:

ODLUKU

Član 1.

Rijaset daje saglasnost na Statut džemata Gislaved Islamske zajednice Bošnjaka u Švedskoj donesen na sjednici Skupštine džemata održane dana 11.09.2021. godine u Gislavedu.

Član 2.

Statut iz člana 1. ove Odluke usklađen je sa Pravilnikom o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori i Statutom Islamske zajednice Bošnjaka u Švedskoj.

Član 3.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-1-4052-3/21

Datum: 06. rebiu-l-ahir 1443. h.g.

11. novembar 2021. godine

Na temelju odredbe člana 34. stav 3. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini - prečišćeni tekst, a u skladu sa odredbom člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 47. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 06. rebiu-l-ahira 1443. h.g., odnosno 11. novembra 2021. godine, razmatrajući prijedlog Muftijstva tuzlanskog za formiranje džemata Podgajevi u Medžlisu IZ Živinice, na prijedlog Uprave za vjerske poslove, donio je:

O D L U K U o formiranju džemata Podgajevi

Član 1.

Ovom Odlukom formira se džemat Podgajevi u Medžlisu Islamske zajednice Živinice, koji nastaje izdvajanjem iz džemata Djedino i džemata Džebari, te se isti zavodi u Registar džemata Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini pod nazivom džemat Podgajevi.

Član 2.

Na temelju ove odluke Medžlis Islamske zajednice Živinice će definirati granice novonastalog džemata, te dostaviti prijedlog Upravi za vjerske poslove za upis u Registar džemata pod nazivom džemat Podgajevi.

Član 3.

Medžlis Islamske zajednice Živinice će u skladu sa ovom odlukom u saradnji sa nadležnim izbornim organima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini provesti izbore i imenovati džematski odbor džemata Podgajevi, te provesti druge aktivnosti neophodne za implementaciju ove odluke.

Član 4.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-4405-3/21

Datum: 06. rebiu-l-ahir 1443. h.g.

11. novembar 2021. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta i člana 64. Statuta Vakufske direkcije-prečišćeni tekst, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 47. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 06. rebiu-l-ahira 1443. h.g., odnosno 11. novembra 2021. godine, na prijedlog Uprave za ekonomske i finansijske poslove, donio je sljedeću:

ODLUKU o izmjeni Statuta Vakufske direkcije

Član 1.

U Statutu Vakufske direkcije od 22. maja 1999. godine, odnosno 07. safera 1420. god. po H., izmjenjen i dopunjen Odlukom o izmjenama i dopunama Statuta Vakufske direkcije broj: 03-2-37/17 od 28. oktobar 2017. godine, u članu 34. stav (1) mijenja se i glasi:

“(1) Upravni odbor ima predsjednika i četiri člana.”

Član 2.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-3913-3/21

Datum: 06. rebiu-l-ahir 1443. h.g.

11. novembar 2021. godine

Na temelju člana 26. i člana 28. Statuta Media centra broj: 03-2-39/17 od 28. oktobra 2017. godine, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini kao Skupština Media centra na 47. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 06. rebiu-l-ahira 1443. h.g., odnosno 11. novembra 2021. godine, razmatrajući prijedlog za imenovanje Nadzornog odbora Media centra, donio je:

R J E Š E N J E o imenovanju Nadzornog odbora Media centra

I

Imenuju se predsjednik i članovi Nadzornog odbora Media centra, kako slijedi:

Mesud Smajić – predsjednik,
Ismet Veladžić – član,
Rifat Fetić – član,
Ernad Pandžić – član,
Nihad Mehmedović – član.

II

Nadzorni odbor iz tačke I ovog Rješenja imenuje se na period od četiri godine, počev od 18.11.2021. godine.

III

Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-3460-3/21

Datum: 06. rebiu-l-ahir 1443. h.g.

11. novembar 2021. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijasetu, a u skladu sa odredbom člana 34. Statuta Vakufske direkcije, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 47. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 06. rebiu-l-ahira 1443. h.g., odnosno 11. novembra 2021. godine, na prijedlog Uprave za ekonomske i finansijske poslove, donio je:

R J E Š E N J E o imenovanju Upravnog odbora Vakufske direkcije

I

Rijaset imenuje predsjednika i članove Upravnog odbora Vakufske direkcije, kako slijedi:

Edhem Bičakčić – predsjednik,
Mustafa Hasani – član,
Muhedin Garanović – član,
Džafer Alić – član,
Huso Salihović – član.

II

Upravni odbor iz tačke I ovog Rješenja imenuje se na period od četiri godine, počev od 18.11.2021. godine.

III

Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-3473-4/21

Datum: 06. rebiu-l-ahir 1443. h.g.

11. novembar 2021. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta i člana 21. Pravilnika o polaganju hifza i nostrifikaciji idžazetname iz oblasti kiraeta (hifza) (*Glasnik* Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, br: 3-4, mart-april 2021.), Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 47. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 06. rebiu-l-ahira 1443. h.g., odnosno 11. novembra 2021. godine, na prijedlog Uprave za vjerske poslove, donio je sljedeće:

RJEŠENJE

o nostrifikaciji idžazetname

AMIRU (JUNUZ) NEDIMOVIĆU, rođenom 16. aprila 1984. godine u Seoni, općina Banovići, Bosna i Hercegovina, nostrificira se Idžazetnama, serijski broj: 9 od 22.04.2008. godine odnosno 16.04.1429. god. po H., za učenje Kur'anikerima prema rivajetu koji prenosi Hafsa od Asima koju je stekao pred komisijom u sastavu: hafiz šejhu-l-kurra Abdurrezzak el-Halebi, muftija Damaska hafiz dr. Abdul-Fettah el-Bizm i hafiz Mahir Šehašir, te mu se priznaje zvanje Hafizu-l-Kur'ani-l-kerim.

Na osnovu ovog Rješenja Rijaset će imenovanom izdati diplomu i promovirati ga u časno zvanje Hafizu-l-Kur'ani-l-kerim, te ga uvesti u evidenciju hafiza u Bosni i Hercegovini koji su časno zvanje Hafizu-l-Kur'ani-l-kerim stekli pred Komisijom za polaganje hifza.

Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

Obrazloženje

Amir Nedimović podnio je Upravi za vjerske poslove Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini zahtjev za priznavanje stečene idžazetname i zvanja Hafizu-l-Kur'ani-l-kerim.

Rješavajući po ovom zahtjevu, Komisija za provođenje postupka priznavanja idžazetname iz oblasti kiraeta (hifza) je, uvidom u priloženu dokumentaciju Amira Nedimovića, utvrdila da je imenovani proučio cijeli Kur'an napamet pred muhaffizom Mahirom Šehašikom u Damasku (Sirija), te je na osnovu toga, 22. aprila 2008. godine, stekao idžazetnamu za učenje Kur'ani-kerima prema rivajetu koji prenosi Hafs od Asima pred komisijom u sastavu: hafiz šejhu-l-kurra Abdurrezzak el-Halebi, muftija Damaska, hafiz dr. Abdul-Fettah el-Bizm i hafiz Mahir Šehašir.

Na osnovu iznesenog, Komisija je usvojila zahtjev za priznavanje idžazetname stečene pred navedenom komisijom i predložila priznavanje zvanja Hafizu-l-Kur'ani-l-kerim, kandidatu Amiru Nedimoviću.

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na osnovu podnesenog Izvještaja Komisije Rijaseta za provođenje postupka priznavanja idžazetname iz oblasti kiraeta (hifza) od 25. oktobra 2021. godine, a na prijedlog Uprave za vjerske poslove riješio je kao u dispozitivu.

Pouka o pravnom lijeku: Protiv ovog Rješenja može se izjaviti *žalba* Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u roku od osam dana od dana prijema Rješenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-4449-3/21

Datum: 06. rebiu-l-ahir 1443. h.g.

11. novembar 2021. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 47. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 06. rebiu-l-ahira 1443. h.g., odnosno 11. novembra 2021. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeći:

ZAKLJUČAK

Rijaset daje saglasnost Islamskom pedagoškom fakultetu u Zenici za prijem prof. dr. hafiza Safeta Huseinovića u radni odnos na neodređeno vrijeme na radno mjesto vanrednog profesora za naučnu oblast Kiraet i kur'anske znanosti.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-5038-3/21

Datum: 27. rebiu-l-ahir 1443. h.g.

02. decembar 2021. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 48. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. rebiu-l-ahira 1443. h.g., odnosno 02. decembra 2021. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset daje saglasnost na Odluku Vijeća Fakulteta islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu broj: 03-03-7. elek. sjed.- 808/21 od 13.09.2021. godine, o izboru dr. Orhana Bajrektarevića u akademsko zvanje redovni profesor za naučnu oblast Islamska filozofija, bez prihvatanja finansijskih obaveza proisteklih iz navedenog izbora mimo usvojenog budžeta.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-08-2-4970-3/21

Datum: 27. rebiu-l-ahir 1443. h.g.

02. decembar 2021. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 48. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. rebiu-l-ahira 1443. h.g., odnosno 02. decembra 2021. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset daje saglasnost na Odluku Školskog odbora Karadžoz-begove medrese u Mostaru, broj: 01-02-873/21 od 04.11.2021. godine, o izboru i saglasnost za imenovanje hafiza Aida Tuleka za direktora Karadžoz-begove medrese u Mostaru, na mandatni period od četiri godine, od 01.02.2022. do 31.01.2026. godine.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-1-1944-4/21

Datum: 27. rebiu-l-ahir 1443. h.g.

02. decembar 2021. godine

Na temelju odredbe člana 34. stav 3. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini - prečišćeni tekst, a u skladu sa odredbom člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 48. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 27. rebiu-l-ahira 1443. h.g., odnosno 02. decembra 2021. godine, razmatrajući prijedlog Muftijstva mostarskog za reorganizaciju džemata u Medžlisu IZ Jablanica, na prijedlog Uprave za vjerske poslove, donio je:

O D L U K U

o spajanju džemata u Medžlisu Islamske zajednice Jablanica

Član 1.

Ovom Odlukom spajaju se džemati u Medžlisu Islamske zajednice Jablanica, kako slijedi:

1. **Džemat Ostrožac** obuhvata naselja: Ostrožac, Mrakovo, Šabančići, Rodići, Žgulići, Glodnica i Donje Paprasko.
2. **Džemat Jablanica 2** obuhvata naselja: Dobrinja, Lendava, Gornje Paprasko, Dobrigošće, Mirci, Bačina i Čehari.
3. **Džemat Kolonija** obuhvata naselja: Kolonija, Zlate, Jelačići i Bokulja.
4. **Džemat Jablanica 1** obuhvata naselja: Pobrježe, Krstac i Lug.
5. **Džemat Donja Jablanica** obuhvata naselja: Djevor, Glogošnica, Šanica, Dragan Selo, Ravna i Bijela.
6. **Džemat Sovići** obuhvata naselje: Sovići.
7. **Džemat Doljani** obuhvata naselje: Doljani.
8. **Džemat Slatina** obuhvata naselje: Slatina.

Član 2.

Uprava za vjerske poslove će upisati džemate iz člana 1. ove Odluke u Registar džemata.

Član 3.

Medžlis Islamske zajednice Jablanica će u skladu sa ovom Odlukom u saradnji sa nadležnim izbornim organima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini provesti izbore i imenovati džematske odbore džemata iz člana 1., te provesti druge aktivnosti neophodne za implementaciju ove Odluke.

Član 4.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Dekreti

Broj: 03-07-1-5005-2/21

Datum: 26. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.

1. decembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Mostar broj: 07-1-1058/21 od 18. novembra 2021. godine, te na osnovu mišljenja Muftije mostarskog broj: 07-1-664-1/21 od 23. novembra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u džemat Kutlivač, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama pripravnika

Vila (Hazim) Ensar, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 12. juna 1980. godine u Lišanima, općina Mostar, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u džemat Kutlivač, Medžlis Islamske zajednice Mostar, počevši od 1. novembra 2021. godine do 31. oktobra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Mostar i Vila Ensar će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. novembra 2021. godine do 31. oktobra 2022. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijasetu.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2021. godine i važi do 31. oktobra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3642-2/21

Datum: 19. rebiul-evvel 1443. god. po H.

25. oktobar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Žepče broj: 01-07-03-169/2021 od 10. septembra 2021. godine, te na osnovu mišljenja Muftije zeničkog broj: 01-07-1-340-2/2021 od 06. oktobar 2021. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama

Efendić (Munir) Hasib, imam, hatib i muallim, rođen 24. 06. 1969. godine u mjestu Željezno Polje, općina Žepče, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Kamičak, Medžlis Islamske zajednice Ključ, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 30.09.2021. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Biljevina, Medžlis Islamske zajednice Žepče, počevši od 01.10.2021. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Žepče i Efendić Hasib će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 01. oktobra 2021. godine

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4016-3/21

Datum: 22. rebiu-l-evvel 1443. god. po H.

28. oktobar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije goraždanskog broj: 01-03-1-159-01/21 od 25. oktobra 2021. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i

Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Džafić (Nezir) Rasim, profesor islamske teologije, rođen 01.01.1968. godine u Višegradu, do sada raspoređen na dužnosti glavnog imama, Medžlis Islamske zajednice Goražde, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31.10.2021. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Kajserija džamije, Medžlis Islamske zajednice Goražde, počevši od 01.11.2021. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Goražde i Džafić Rasim će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžliisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 01. novembra 2021. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4016-2/21

Datum: 22. rebiu-l-evvel 1443. god. po H.
28. oktobar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije goraždanskog br. 01-03-1-102-01/21 od 28. juna 2021. godine, te akta br. 01-03-1-159-01/21 od 25. oktobra 2021. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Grabus (Mensur) Esad, rođen 27. aprila 1985. godine u Travniku, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Kajserija džamije, Medžlis Islamske zajednice Goražde, razrješava se navedenih dužnosti zaključno sa 31.10.2021. godine i postavlja se na dužnost glavnog imama Med-

žlisa Islamske zajednice Goražde na period od četiri (4) godine, počevši od 1. novembra 2021. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Goražde i Esad Grabus će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim Ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama u skladu sa Pravilnikom o imamima i aktom Muftijstva goraždanskog br. 01-03-1-159-01/21 od 25. oktobra 2021. godine.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2021. godine i važi do 31. oktobra 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4093-2/21

Datum: 29. rebiu-l-evvel 1443. god. po H.
4. novembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica broj: 01-07-1-298/21 od 11. oktobra 2021. godine, te na osnovu mišljenja Muftije zeničkog broj: 01-07-1-388-2/2021 od 19. oktobra 2021. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Malagić (Salko) Nermin, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 27. 05. 1983. godine u Zenici, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Lokvine, Medžlis Islamske zajednice Zenica, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 20.09.2021. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Tetovo, Medžlis Islamske zajednice Zenica, počevši od 21.09.2021. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zenica i Malagić Nermin će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 21. septembra 2021. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4092-2/21

Datum: 29. rebiu-l-evvel 1443. god. po H.
4. novembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica broj: 01-07-1-299/21 od 11. oktobra 2021. godine, te na osnovu mišljenja Muftije zeničkog broj: 01-07-1-389-2/2021 od 19. oktobra 2021. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama

Kozlić (Nermin) Samed, rođen 28. oktobra 1993. godine u Zenici, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Bistrica, Medžlis Islamske zajednice Zenica, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31.10.2021. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima u džematu Vukotići, Medžlis Islamske zajednice Zenica, počevši od 01.11.2021. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zenica i Kozlić Samed će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 01. novembra 2021 i važi do 31. oktobra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3631-2/21

Datum: 16. rebiu-l-evvel 1443. god. po H.
22. oktobar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Tešanj br. 02-07-368-4/21, od 23. juna 2021. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Her-

cegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Bejtić (Husejin) Suljo, rođen 14. aprila 1955. godine u Doboju, mujezin Gazi Ferhadbegove džamije u Tešnju, Medžlis Islamske zajednice Tešanj, razrješava se dužnosti mujezina u Gazi Ferhadbegovoj džamiji u Tešnju, zaključno sa 11. 06. 2021. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3645-2/21

Datum: 16. rebiu-l-evvel 1443. god. po H.
22. oktobar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Žepče br. 02-07-05-173/21, od 15. septembra 2021. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Hodžić (Mustafa) Ramo, rođen 17. aprila 1958. godine u mjestu Željezno Polje, općina Žepče, imam, hatib i muallim u džematu Biljevina, Medžlis Islamske zajednice Žepče, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Biljevina, zaključno sa 30. 09. 2021. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3643-2/21

Datum: 19. rebiu-l-evvel 1443. god. po H.
25. oktobar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica br. 01-07-1-246/21, od 06. septembra 2021. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajedni-

ce u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Šanjta (Haris) Mehdi rođen 13. oktobra 1997. godine u Zenici, imam, hatib i muallim u džematu Pepelari, Medžlis Islamske zajednice Zenica, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Pepelari, zaključno sa 31. 08. 2021. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4095-2/21

Datum: 29. rebiu-l-evvel 1443. god. po H.
4. novembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica br. 01-07-1-296/21, od 11. oktobra 2021. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imama (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Kozlić (Mirzet) Mirzad rođen 18. jula 1994. godine u Zenici, imam, hatib i muallim u džematu Vukotići, Medžlis Islamske zajednice Zenica, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Vukotići, zaključno sa 31. 08. 2021. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4030-2/21

Datum: 3. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.
8. novembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Novi Travnik br. 01-07-687/21, od 19. oktobra 2021. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imama (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i

Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o razrješenju dužnosti imama

Helvida (Amir) Samed, rođen 3. septembra 1996. godine u Zenici, imam, hatib i muallim u džematu Čakići, Medžlis Islamske zajednice Novi Travnik, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Čakići, zaključno sa 31. 10. 2021. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4946-2/21

Datum: 17. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.
22. novembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin br. 01-07-1-127/2021, od 6. novembra 2021. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o razrješenju dužnosti imama

Ikanović (Alija) Ahmet, rođen 6. septembra 1960. godine u mjestu Ostrožac, općina Cazin, imam, hatib i muallim u džematu Horozovići, Medžlis Islamske zajednice Cazin, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Horozovići, zaključno sa 30. 11. 2021. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4945-2/21

Datum: 17. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.
22. novembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin br. 01-07-1-126/2021, od 6. novembra 2021. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajedni-

ce u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Barčić (Salih) Ismet, rođen 8. maja 1960. godine u mjestu Petrovice, općina Kalesija, imam, hatib i muallim u džematu Gornja Koprivna Medžlis Islamske zajednice Cazin, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Gornja Koprivna, zaključno sa 31. 12. 2021. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4665-2/21

Datum: 18. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.
23. novembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo br. 03-03-2-745/21, od 11. novembra 2021. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Burek (Nesib) Smajo, rođen 5. marta 1958. godine u mjestu Like, općina Kalesija, imam, hatib i muallim u džematu Gornji Velešići, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Gornji Velešići, zaključno sa 31. 10. 2021. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4656-2/21

Datum: 18. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.
23. novembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Jajce br. 01-07-345/21, od 08. novembra 2021. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Her-

cegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Ibreljić (Muhamed) Husejn, rođen 9. septembra 1982. godine u Zenici, imam, hatib i muallim u džematu Pšenik, Medžlis Islamske zajednice Jajce, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Pšenik, zaključno sa 08. 11. 2021. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4735-2/21

Datum: 26. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.

1. decembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica br. 01-07-1-323/21, od 3. novembra 2021. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Omić (Edhem) Murad, rođen 16. avgusta 1958. godine u Zenici, imam, hatib i muallim u džematu Pehare, Medžlis Islamske zajednice Zenica, razrješava se dužnosti imama, hatiba i muallima u džematu Pehare, zaključno sa 31. 12. 2021. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3805-2/21

Datum: 12. rebiu-l-evvel 1443. god. po H.

19. oktobar 2021. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-164-1/21 od 28. jula 2021. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bihać br. 02-07-318/2021 od 26. jula 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Veliki Lug, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br.

5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imami-
ma donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održa-
noj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine,
Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Mujagić (Sakib) Omar, rođen 12. augusta 1999. godine u Bihaću, postavlja
se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Veliki Lug, Medžlis Islamske
zajednice Bihać, počevši od 1. augusta 2021. godine do 31. jula 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bihać i Omar Mujagić
će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na
određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze
između Medžlisa i imama u vremenu od 1. augusta 2021. godine do 31. jula 2022.
godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. augusta 2021. godine do 31. jula 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3630-2/21

Datum: 12. rebiu-l-evvel 1443. god. po H.
19. oktobar 2021. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-238-2/2021 od 01. jula 2021.
godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zavidovići br.
01-07-271/21 od 26. juna 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u dže-
mat Krivaja, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftij-
stava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br.
5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imami-
ma donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održa-
noj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine,
Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Karajbić (Nedžad) Nihad, rođen 21. februara 1997. godine u Zenici postavlja
se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Krivaja, Medžlis Islamske
zajednice Zavidovići, počevši od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022.
godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zavidovići i Nihad Karajbić će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2021. godine i važi do 30. septembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3628-2/21

Datum: 12. rebiu-l-evvel 1443. god. po H.

19. oktobar 2021. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-193-1/21, od 1. oktobra 2021. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Kozarac br. 02-183/2021-08 od 2. augusta 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Mutnik – Stari Grad, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Glamočanin (Ejub) Jasmin, rođen 02. jula 1988. godine u Kraljevu-Srbija, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Mutnik – Stari Grad, Medžlis Islamske zajednice Kozarac, počevši od 1. jula 2021. godine do 30. juna 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Kozarac i Glamočanin Jasmin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. jula 2021. godine do 30. juna 2022. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2021. godine i važi do 30. juna 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3747-2/21

Datum: 19. rebiu-l-evvel 1443. god. po H.
25. oktobar 2021. godine

Na osnovu mišljenja Muftije mostarskog br. 07-1-519-1/21 od 11. oktobra 2021. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Jablanica br. 02-210/21 od 07. oktobra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Ostrožac, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Hodžić (Ramo) Ibrahim, rođen 30. oktobra 1986. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Ostrožac, Medžlis Islamske zajednice Jablanica, počevši od 15. marta 2021. godine do 14. marta 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Jablanica i Hodžić Ibrahim će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 15. marta 2021. godine do 14. marta 2022. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. marta 2021. godine i važi do 14. marta 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3749-2/21

Datum: 19. rebiu-l-evvel 1443. god. po H.
25. oktobar 2021. godine

Na osnovu mišljenja Muftije mostarskog br. 07-1-581-1/21 od 11. oktobra 2021. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Tomislavgrad br. 244/2021 od 20. septembra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Omerovići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima

ma donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Omeragić (Jahija) Meho, rođen 28. februara 1988. godine u mjestu Rankovići, općina Novi Travnik, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Omerovići, Medžlis Islamske zajednice Tomislavgrad, počevši od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Tomislavgrad i Meho Omeragić će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3899-2/21

Datum: 19. rebiu-l-evvel 1443. god. po H.
25. oktobar 2021. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-205-1/21 od 14. oktobar 2021. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Prijedor br. 413-AV-2021 od 28. septembra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Rakovčani, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Šehović (Kasim) Rešad, rođen 23. septembra 1992. godine u Fojnici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Rakovčani, Medžlis Islamske zajednice Prijedor, počevši od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Prijedor i Šehović Rešad će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2021. godine i važi do 30. septembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3898-2/21

Datum: 19. rebiu-l-evvel 1443. god. po H.

25. oktobar 2021. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-206-1/21 od 14. oktobra 2021. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Prijedor br. 417-AV-2021 od 30. septembar 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Gomjenica, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Mulalić (Ismet) Amir, rođen 03. maja 2001. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Gomjenica, Medžlis Islamske zajednice Prijedor, počevši od 01. oktobra 2021. do 30. septembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Prijedor i Amir Mulačić će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 01. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2021. godine i važi do 30. septembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3632-2/21

Datum: 23. rebiu-l-evvel 1443. god. po H.

29. oktobar 2021. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-194-1/21 od 1. oktobra 2021. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Kozarac br. 02-184/2021-08 od 2. augusta 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Brđani, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Okić (Jasmin) hafiz Ajdin, rođen 09. juna 2000. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Brđani, Medžlis Islamske zajednice Kozarac, počevši od 01. jula 2021. do 30. juna 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Kozarac i Ajdin Okić će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 01. jula 2021. godine do 30. juna 2022. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2021. godine i važi do 30. juna 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3702-2/21

Datum: 23. rebiu-l-evvel 1443. god. po H.

29. oktobar 2021. godine

Na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-1422-1/21 od 6. oktobra 2021. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Živinice br. 02-03-1-411/21 od 5. oktobra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Zelenika, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Brđanović (Said) Džavid, rođen 10. novembar 1994. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Zelenika, Medžlis Islamske zajednice Živinice, počevši od 1. novembra 2021. do 30. oktobra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Živinice i Brđanović Džavid će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. novembra 2021. godine do 30. oktobra 2022. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2021. godine i važi do 30. oktobra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3801-2/21

Datum: 23. rebiu-l-evvel 1443. god. po H.
29. oktobar 2021. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-357/21 od 12. oktobra 2021. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Novi Travnik br. 01-07-644/21 od 1. oktobra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Lisac, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Palalić (Nedžad) Semir, rođen 8. juli 2002. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Lisac, Medžlis Islamske zajednice Novi Travnik, počevši od 1. novembra 2021. do 30. oktobra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Novi Travnik i Palalić Semir će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. novembra 2021. godine do 30. oktobra 2022. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2021. godine i važi do 30. oktobra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3703-2/21

Datum: 23. rebiu-l-evvel 1443. god. po H.
29. oktobar 2021. godine

Na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-1423-1/21 od 6. oktobra 2021. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Živinice br. 02-03-1-410/21 od 5. oktobra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Ribac, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Muminhodžić (Alija) Samed, rođen 21. avgust 1989. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Ribac, Medžlis Islamske zajednice Živinice, počevši od 1. novembra 2021. do 30. oktobra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Živinice i Muminhodžić Samed će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. novembra 2021. godine do 30. oktobra 2022. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2021. godine i važi do 30. oktobra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4062-2/21

Datum: 3. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.
8. novembar 2021. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-402-2/2021 od 21. oktobra 2021. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Tešanj br. 01-07-581-4/21 od 20. oktobra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u

džemat Jevadžije, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Mulić (Salih) hfz. Anes, rođen 8. decembra 1997. godine u Tešnju, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Jevadžije, Medžlis Islamske zajednice Tešanj, počevši od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Tešanj i Mulić Anes će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4031-2/21

Datum: 3. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.
8. novembar 2021. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-368/21 od 21. oktobra 2021. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gornji Vakuf br. 01-07-266/21 od 20. oktobra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Bojska-Lužani, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Lužić (Salih) Halid, rođen 17. juna 1997. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Bojska-Lužani, Medžlis Islamske

zajednice Gornji Vakuf, počevši od 1. novembra 2021. godine do 31. oktobra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf i Lužić Halid će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. novembra 2021. godine do 31. oktobra 2022. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2021. godine i važi do 31. oktobra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4094-2/21

Datum: 4. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.
9. novembar 2021. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-390-2/21 od 19. oktobra 2021. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica br. 01-07-297/21 od 11. oktobra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Pepelari, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Dizdar (Fikret) Ahmed, rođen 19. novembar 1994. godine u Frankfurt am Main, SR Njemačka, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Pepelari, Medžlis Islamske zajednice Zenica, počevši od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zenica i Dizdar Ahmed će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2021. godine i važi do 30. septembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4294-2/21

Datum: 6. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.

11. novembar 2021. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-228-1/21 od 1. novembra 2021. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Prijedor br. 407-AV-2021 od 28. septembra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Gornja Puharska, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Aldžić (Senad) Irfan, rođen 31. maj 1995. godine u Bužimu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Gornja Puharska, Medžlis Islamske zajednice Prijedor, počevši od 1. novembra 2021. godine do 31. oktobra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Prijedor i Aldžić Irfan će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. novembra 2021. godine do 31. oktobra 2022. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2021. godine i važi do 31. oktobra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4286-2/21

Datum: 6. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.

11. novembar 2021. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-219-1/21 od 25. oktobra 2021. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bužim br. 02-07-1-255-5/21 od 12. oktobra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Vrhovska, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održa-

noj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Bajrektarević (Izet) Adnan, rođen 12. februar 1986. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Vrhovska, Medžlis Islamske zajednice Bužim, počevši od 1. novembra 2021. godine do 31. oktobra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bužim i Bajrektarević Adnan će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. novembra 2021. godine do 31. oktobra 2022. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2021. godine i važi do 31. oktobra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4285-2/21

Datum: 7. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.
12. novembar 2021. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-220-1/21 od 25. oktobra 2021. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bužim br. 02-07-1-255-6/21 od 12. oktobra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Jusufovići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Baltić (Hilmija) Fahrudin, rođen 18. maja 1992. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Jusufovići, Medžlis Islamske zajednice Bužim, počevši od 1. novembra 2021. godine do 31. oktobra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bužim i Baltić Fahrudin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. novembra 2021. godine do 31. oktobra 2022. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2021. godine i važi do 31. oktobra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4284-2/21

Datum: 7. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.

12. novembar 2021. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-226-1/21 od 25. oktobra 2021. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bužim br. 02-07-1-255-6/21 od 12. oktobra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Bućevci-Centar, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Isaković (Izet) Zijad, rođen 9. augusta 1995. godine u Bužimu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Bućevci-Centar, Medžlis Islamske zajednice Bužim, počevši od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bužim i Isaković Zijad će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2021. godine i važi do 30. septembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4283-2/21

Datum: 10. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.

15. novembar 2021. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-225-1/21 od 25. oktobra 2021. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bužim br. 02-07-1-255-4/21 od 12. oktobra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Radoč, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Krkalić (Husnija) Samir, rođen 27. marta 1995. godine u Bužimu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Radoč, Medžlis Islamske zajednice Bužim, počevši od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bužim i Krkalić Samir će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2021. godine i važi do 30. septembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4282-2/21

Datum: 10. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.

15. novembar 2021. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-224-1/21 od 25. oktobra 2021. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bužim br. 02-07-1-255-3/21 od 12. oktobra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Donja Lubarda, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice,

održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o postavljenju imama

Muratović (Sejfo) Omer, rođen 9. augusta 1995. godine u Bužimu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Donja Lubarda, Medžlis Islamske zajednice Bužim, počevši od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bužim i Muratović Omer će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2021. godine i važi do 30. septembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4281-2/21

Datum: 10. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.
15. novembar 2021. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-221-1/21 od 25. oktobra 2021. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bužim br. 02-07-1-255-7/21 od 12. oktobra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Abazovići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o postavljenju imama

Abazović (Husein) Haris, rođen 19. jula 1986. godine u Bosanskoj Krupi, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Abazovići, Medžlis Islamske zajednice Bužim, počevši od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bužim i Abazović Haris će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2021. godine i važi do 30. septembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4280-2/21

Datum: 10. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.

15. novembar 2021. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-222-1/21 od 25. oktobra 2021. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bužim br. 02-07-1-255-2/21 od 12. oktobra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Velike Luke, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Ljubijankić (Izet) Irfan, rođen 30. mart 1996. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Velike Luke, Medžlis Islamske zajednice Bužim, počevši od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bužim i Ljubijankić Irfan će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2021. godine i važi do 30. septembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4277-2/21

Datum: 10. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.
15. novembar 2021. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-223-1/21 od 25. oktobra 2021. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bužim br. 02-07-1-255/21 od 12. oktobra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Bućevci, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reis-u-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Žutić (Zahid) Muhamed, rođen 1. februara 1987. godine u mjestu Staban-dža, općina Velika Kladuša, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Bućevci, Medžlis Islamske zajednice Bužim, počevši od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bužim i Žutić Muhamed će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2021. godine i važi do 30. septembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4294-2/21

Datum: 13. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.
18. novembar 2021. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-227-1/21 od 1. novembra 2021. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Prijedor br. 457-AV-2021 od 1. novembra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Bišćani, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održa-

noj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Bajrektarević (Mirhad) Asmir, rođen 7. decembra 1994. godine u mjestu Varoška Rijeka, općina Bužim, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Bišćani, Medžlis Islamske zajednice Prijedor, počevši od 1. novembra 2021. godine do 31. oktobra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Prijedor i Bajrektarević Asmir će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. novembra 2021. godine do 31. oktobra 2022. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2021. godine i važi do 31. oktobra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4892-2/21

Datum: 25. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.
30. novembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo broj: 03-03-1-2170/21 od 8. oktobra 2021. godine, a na osnovu mišljenja Muftije sarajevskog broj: 01-02-1-742/21 od 11. novembra 2021. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Serdarević (Mustafa) Ahmed, svršenic Fakulteta za šerijatsko pravo i zakon, Univerzitet Al-Azhar, rođen 1. maja 1982. godine u Sarajevu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Kijevo, Medžlis Islamske zajednice Sarajevo, počevši od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sarajevo i Serdarević Ahmed će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti

Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2021. godine i važi do 30. septembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4894-2/21

Datum: 25. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.

30. novembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sarajevo broj: 03-04-253-1/21 od 25. oktobra 2021. godine, a na osnovu mišljenja Muftije sarajevskog broj: 01-02-1-746/21 od 11. novembra 2021. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Đozić (Sejid) Ibrahim, profesor islamske teologije, rođen 19. august 1991. godine u Brčkom, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Vratnica, Medžlis Islamske zajednice Visoko, počevši od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Visoko i Dozić Ibrahim će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2021. godine do 30. septembra 2022. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2021. godine i važi do 30. septembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4736-2/21

Datum: 2. džumade-l-ula 1443. god. po H.

6. decembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica broj: 01-07-1-320-1/21 od 3. novembra 2021. godine, a na osnovu mišljenja Muftije zeničkog broj: 01-07-1-434-2/2021 od 9. novembra 2021. godine u predmetu postavljenja imama u džemat Gnjusi – Punkt Drivuša, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Čelenka (Azem) Kasim, rođen 28. maj 1999. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Gnjusi – Punkt Drivuša, Medžlis Islamske zajednice Zenica, počevši od 1. novembra 2021. godine do 31. oktobra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zenica i Čelenka Kasim će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. novembra 2021. godine do 31. oktobra 2022. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2021. godine i važi do 31. oktobra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4737-2/21

Datum: 2. džumade-l-ula 1443. god. po H.

6. decembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica broj: 01-07-1-320-3/21 od 3. novembra 2021. godine, a na osnovu mišljenja Muftije zeničkog broj: 01-07-1-433-2/2021 od 9. novembra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Bistrica, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice,

održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Kozlić (Fuad) Ejub, rođen 12. septembra 2000. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Bistrica, Medžlis Islamske zajednice Zenica, počevši od 1. novembra 2021. godine do 31. oktobra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zenica i Kozlić Ejub će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. novembra 2021. godine do 31. oktobra 2022. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2021. godine i važi do 31. oktobra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4738-2/21

Datum: 2. džumade-l-ula 1443. god. po H.
6. decembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zenica broj: 01-07-1-320-2/21 od 3. novembra 2021. godine, a na osnovu mišljenja Muftije zeničkog broj: 01-07-1-432-2/2021 od 9. novembra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Lokvine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Šehić (Haris) Adnan, rođen 6. avgusta 1996. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Lokvine, Medžlis Islamske zajednice Zenica, počevši od 1. novembra 2021. godine do 31. oktobra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zenica i Šehić Adnan će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na

određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. novembra 2021. godine do 31. oktobra 2022. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2021. godine i važi do 31. oktobra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-5040-2/21

Datum: 2. džumade-l-ula 1443. god. po H.

6. decembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Novi Travnik broj: 01-07-740/21 od 19. novembra 2021. godine, a na osnovu mišljenja Muftije travničkog broj: 01-07-1-410/2021 od 22. novembra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Čakići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Karač (Zijad) Velid, rođen 2. novembar 2002. godine u mjestu Has, općina Novi Travnik, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Čakići, Medžlis Islamske zajednice Novi Travnik, počevši od 1. decembra 2021. godine do 30. novembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Novi Travnik i Karač Velid će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. decembra 2021. godine do 30. novembra 2022. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4969-2/21

Datum: 2. džumade-l-ula 1443. god. po H.

6. decembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin broj: 01-07-1-125/2021 od 15. novembra 2021. godine, a na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog broj: 01-07-1-254-2/21 od 18. novembra 2021. godine, u predmetu postavljenja imama u džemat Gornja Koprivna, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiu-l-ahira 1431. h.g. odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Orlić (Senad) Senid, rođen 5. marta 1991. godine u Cazinu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Gornja Koprivna, Medžlis Islamske zajednice Cazin, počevši od 1. januara 2022. godine do 31. decembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Cazin i Orlić Senid će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. januara 2022. godine do 31. decembra 2022. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2022. godine i važi do 31. decembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4345-2/21

Datum: 5. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.

10. novembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Tešanj broj: 01-07-580-3/21 od 3. novembra 2021. godine, a na osnovu mišljenja Muftije zeničkog broj: 01-07-1-421-2/2021 od 3. novembra 2021. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Ćatibušić (Halid) hfz. Eldar, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 8. jula 1998. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Bobare - Drinčići, Medžlis Islamske zajednice Tešanj, počevši od 1. novembra 2021. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovanom ostaje obaveza polaganja stručnog ispita pred Komisijom Rijaseta.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2021. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4935-2/21

Datum: 18. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.

23. novembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bihać broj: 02-07-474/2021 od 10. novembra 2021. godine, a na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog broj: 01-07-1-243-1/21 od 11. novembra 2021. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Dizdarević (Sejad) Sabahudin, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 2. marta 1996. godine u Bužimu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Spahići, Medžlis Islamske zajednice Bihać, počevši od 1. novembra 2021. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2021. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4926-2/21

Datum: 24. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.
29. novembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Jablanica broj: 02-237-1/21 od 15. novembra 2021. godine, a na osnovu mišljenja Muftije mostarskog broj: 07-1-662-1/21 od 23. novembra 2021. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Hodžić (Mustafa) Ekrem, profesor islamske teologije, rođen 27. juna 1983. godine u Brčkom, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Jablanica 2 - Centar, Medžlis Islamske zajednice Jablanica, počevši od 1. januara 2021. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2021. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4944-2/21

Datum: 24. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.
29. novembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Teslić broj: 02-03-455/21 od 11. novembra 2021. godine, a na osnovu mišljenja Muftije zeničkog broj: 01-07-1-442-3/2021 od 16. novembra 2021. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Halilović (Ibro) Halid, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 5. aprila 1985. godine u mjestu Kopice, općina Maglaj, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Kamenica, Medžlis Islamske zajednice Teslić, počevši od 15. novembra 2021. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. novembra 2021. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4587-2/21

Datum: 24. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.

29. novembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Tešanj broj: 01-07-617-1/21 od 4. novembra 2021. godine, a na osnovu mišljenja Muftije zeničkog broj: 01-07-1-424-2/2021 od 5. novembra 2021. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Salkanović (Muhamed) hafiz Almir, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 28. maja 1979. godine u Doboju, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Ljetinić, Medžlis Islamske zajednice Teslić, počevši od 1. septembra 2021. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2021. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4887-2/21

Datum: 24. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.
29. novembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Konjic broj: 05-03-1-414 od 22. oktobra 2021. godine, a na osnovu mišljenja Muftije mostarskog broj: 07-1-607-1/21 od 15. novembra 2021. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o postavljenju imama

Pindžo (Hamed) Čamil, imam, hatib i muallim, rođen 25. jula 1968. godine u mjestu Tušila, općina Konjic, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Lisičići, Medžlis Islamske zajednice Konjic, počevši od 1. januara 2021. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2021. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4610-2/21

Datum: 2. džumade-l-ula 1443. god. po H.
6. decembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Živinice broj: 02-07-1-448/21 od 11. novembra 2021. godine, a na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog broj: 05-2-07-1-1647-1/21 od 1. decembra 2021. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstava, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiu-l-evvela 1429. h.g. odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o postavljenju imama

Mahmutović (Safet) Sead, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 7. novembra 1996. godine u mjestu Vitinica, općina Zvornik, postavlja se na

dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Gračanica, Medžlis Islamske zajednice Živinice, počevši od 1. decembra 2021. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. decembra 2021. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4243-2/21

Datum: 28. rebiu-l-evvel 1443. god. po H.

1. novembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije zeničkog br. 01-07-1-364/2021. od 5. oktobra 2021. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju glavnog imama

Hodžić (Omer) Džemail, rođen 4. januara 1977. godine u Željeznom Polju, općina Žepče postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Teslić na mandatni period (4) godine, počevši od 15. oktobra 2021. godine do 14. oktobra 2025. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Teslić i Hodžić Džemail će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Teslić u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. oktobra 2021. godine i važi do 14. oktobra 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4506-2/21

Datum: 17. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.
22. novembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije bihaćkog br. 01-07-1-238/21. od 9. novembra 2021. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju v.d. glavnog imama

Hodžić (Hasib) Benjamin, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 11. oktobra 1983. godine u Jezerskom, općina Bosanska Krupa postavlja se za vršioca dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Prijedor na period (1) godine, počevši od 1. januara 2022. godine do 31. decembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Prijedor i Hodžić Benjamin će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i v.d. glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Prijedor u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4910-2/21

Datum: 18. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.
23. novembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije mostarskog br. 07-1-653/21 od 15. novembra 2021. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Fazlagić (Nijaz) hafiz Sadik, profesor islamske teologije, rođen 25. februara 1980. godine u Trebinju, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Trebinje na mandatni period (4) godine, počevši od 25. decembar 2021. godine do 24. decembra 2025. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Trebinje i Fazlagić Sadik će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Trebinje u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 25. decembra 2021. godine i važi do 24. decembra 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4912-2/21

Datum: 24. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.
29. novembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije mostarskog br. 07-1-652/21 od 15. novembra 2021. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Delić (Omer) Refik, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 3. aprila 1980. godine u mjestu Čuhovići, općina Konjic postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Konjic na mandatni period (4) godine, počevši od 1. decembra 2021. godine do 30. novembra 2025. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Konjic i Delić Refik će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i

glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Konjic u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. decembra 2021. godine i važi do 30. novembra 2025. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4505-2/21

Datum: 24. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.
29. novembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije bihaćkog br. 01-07-1-239/21 od 9. novembra 2021. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju v.d. glavnog imama

Begić (Mehmed) Muhamed, rođen 18. juna 1984. godine u Bihaću, postavlja se za vršioca dužnosti glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Bosanska Krupa na period (1) godine, počevši od 1. januara 2022. godine do 31. decembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa i Begić Muhamed će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i v.d. glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Bosanska Krupa u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. januara 2022. godine i važi do 31. decembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3525-3/21

Datum: 2. džumade-l-ula 1443. god. po H.

6. decembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Austriji br. 03-07-1-3525/21, od 30. septembra 2021. godine, te na osnovu mišljenja Zamjenika reisu-l-uleme br. 03-07-1-3525-2/21 od 18. novembra 2021. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), i člana 5 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama pripravnika

Čaušević (Zahid) hafiz Kenan, rođen 9. septembar 1995. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Bludenz, Islamska zajednica Bošnjaka u Austriji, počevši od 1. decembra 2021. godine do 30. novembra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka u Austriji, džemat Bludenz i Čaušević Kenan će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Islamske zajednice Bošnjaka u Austriji, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. decembra 2021. godine i važi do 30. novembra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2842-2/21

Datum: 24. muharrem 1443. god. po H.

01. septembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj br. 08-HA-07/21, od 26. jula 2021. godine, te na osnovu mišljenja Zamjenika reisu-l-uleme br. 03-07-1-2842-2/21 od 28. jula 2021. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8

i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), i člana 5 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Hodžić (Ismet) Nusret, rođen 25. augusta 1972. godine u mjestu Noćajevići, općina Kladanj, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Hidaje-München, MIZ München, Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, počevši od 26. juna 2021. godine do 25. juna 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, džemat Hidaje-München i Hodžić Nusret će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 26. juna 2021. godine i važi do 25. juna 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2841-2/21

Datum: 24. muharrem 1443. god. po H.

01. septembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj br. 08-HA-07/21, od 26. jula 2021. godine, te na osnovu mišljenja Zamjenika reisu-l-uleme br. 03-07-1-2842-2/21 od 28. jula 2021. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), i člana 5 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Čolaković (Ramo) Sulejman, rođen 2. jula 1991. godine u mjestu u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Ikre-München, MIZ München, Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, počevši od 26. juna 2021. godine do 25. juna 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka u Njemačkoj, džemat Ikre-München i Čolaković Sulejman će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 26. juna 2021. godine i važi do 25. juna 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2861-2/21

Datum: 16. safer 1443. god. po H.

23. septembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švedskoj br. GLI-12-2107, od 28. jula 2021. godine, te na osnovu mišljenja Zamjenika reisu-l-uleme br. 03-07-1-2861-2/21 od 17. septembra 2021. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), i člana 5 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Muhić (Alija) Mesud, doktor islamskih nauka, rođen 25. 05. 1977. godine u mjestu Dobraljevo, općina Busovača, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat "Bosanska Islamska zajednica Örebro", Örebro, Islamska zajednica Bošnjaka u Švedskoj, počevši od 01. 10. 2021. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka u Švedskoj i Mesud Muhić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze iz-

među Islamske zajednice Bošnjaka u Švedskoj u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 01. 10. 2021. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3439-3/21

Datum: 14. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.
19. novembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švedskoj br. GLI-18-2109, od 21. septembra 2021. godine, te na osnovu mišljenja Zamjenika reisu-l-uleme br. 03-07-1-3439-2/21 od 11. oktobra 2021. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), i člana 5 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Delić (Mehmed) Mersed, profesor islamske teologije, rođen 07.03.1985. godine u mjestu Sućeska, općina Srebrenica, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Skövde, Islamska zajednica Bošnjaka u Švedskoj, počevši od 01. 11. 2021. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka u Švedskoj i Mersed Delić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Islamske zajednice Bošnjaka u Švedskoj u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 01. 11. 2021. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-4334-3/21

Datum: 14. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.

19. novembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švedskoj br. GLI-25-2111, od 03. novembra 2021. godine, te na osnovu mišljenja Zamjenika reisu-l-uleme br. 03-07-1-4334-2/21 od 10. novembra 2021. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), i člana 5 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Jašarević (Abdusamed) Hasan, profesor islamske teologije, rođen 23.05.1990. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Mölme, Islamska zajednica Bošnjaka u Švedskoj, počevši od 01. 11. 2021. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka u Švedskoj i Jašarević Hasan će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Islamske zajednice Bošnjaka u Švedskoj u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 01. 11. 2021. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3959-3/21

Datum: 14. rebiu-l-ahir 1443. god. po H.

19. novembar 2021. godine

Rješavajući po zahtjevu Islamske zajednice Bošnjaka u Švicarskoj br. 03-07-1-3959/21 od 21. oktobra 2021. godine, te na osnovu mišljenja Zamjenika reisu-l-uleme br. 03-07-1-3959-2/21 od 16. novembra 2021. godine, shodno odredbi člana 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 36 stav (g) Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori, te člana 8 i 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u*

Bosni i Hercegovini, br. 5-6/2008.), i člana 5 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumade-l-uhra 1435. h.g., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o postavljenju imama

Mustafić (Mujo) Osmo, rođen 31. jula 1994. godine u Srebrenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u džemat Biel/Bienne, Islamska zajednica Bošnjaka u Švicarskoj, počevši od 01. novembra 2021. godine do 31. oktobra 2022. godine.

Na temelju ovoga dekreta džemat Biel/Bienne, Islamska zajednica Bošnjaka u Švicarskoj i Mustafić Mujo će, u skladu sa odredbama člana 11. Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između džemata Biel/Bienne i imama u vremenu od 01. novembra 2021. godine do 31. oktobra 2022. godine, u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 01. novembra 2021. godine i važi do 31. oktobra 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Napomene saradnicima

Glasnik je zvanično glasilo Rijaseta Islamske zajednice BiH. Izlazi dvomjesečno. Objavljuje akademske članke, istraživačke i stručne radove, prevedene tekstove, prikaze knjiga iz oblasti vjerskih disciplina i islamske/bošnjačke kulturne baštine kao i službena akta organa Rijaseta Islamske zajednice u BiH. Objavljuje i radove iz drugih oblasti po odluci urednika. Glasnik nastoji popularizirati naučna istraživanja iz oblasti islamskih nauka i kulturne baštine Bošnjaka te informirati čitaoce o radu službi i institucija Rijaseta IZ-e.

Svi objavljeni radovi odobreni su od strane urednika. Akademska, pravna i jezička odgovornost je na autorima radova. Osnovni jezik Glasnika je bosanski. Prilikom pisanja radova primjenjuje se norma Pravopisa bosanskog jezika sa fonetskom transkripcijom dok se naučna tran-

skripcija primjenjuje u uskostručnim tekstovima. Vrstu naučne transkripcije bira autor. Radovi mogu sadržavati arapski, turski, perzijski kao i druge jezike u transkripciji. Dostavljeni radovi su predmet provjere urednika u smislu akademskih i tehničkih kriterija. Autori prihvataju redakcijske intervencije u tekstu.

Radovi se mogu poslati putem maila glasnik_riz@yahoo.com ili na adresu: Gazi Husrev-begova 56a, 71000 Sarajevo. Rad mora biti u Microsoft Wordu ne veći od 10 stranica formata A4, font Times New Roman. Slike i svi drugi prilozi moraju biti priloženi odvojeno.

Sva prava zadržana. Nijedan dio Glasnika ne može biti umnožavan, pohranjivan u sisteme za umnožavanje bez prethodnog dopuštenja Uredništva i autora tekstova, izuzev kratkih navoda u naučne svrhe.

ISSN 1512-6609, ISSN 2233-095X (Online)

Izdavač: RIJASET ISLAMSKJE ZAJEDNICE U BOSNI I HERCEGOVINI. Urednik: MUSTAFA PRLJAČA; Redakcija: MEHO ŠLJIVO, SAMEDIN KADIĆ, SENADA TAHIROVIĆ, MEVLUDIN DIZDAREVIĆ, MUHAMED JUSIĆ i ALDINA SULJAGIĆ-PIRO; tehnički urednik: SUAD PAŠIĆ
lektura: AIDA KRZIĆ; dizajn korice: TARIK JESENKOVIĆ; prijevod na arapski jezik: NURKO KARAMAN; prijevod na engleski jezik: IFET MUSTAFIĆ. DTP: El-Kalem. Štampa: Štamparija DOBRA KNJIGA, d.o.o. - Sarajevo; Uredništvo i administracija: 71000 Sarajevo, Gazi Husrev-begova br. 56A, telefon: 033/532-255, fax: 033/441-800, e-mail: glasnik_riz@yahoo.com. Glasnik izlazi dvomjesečno. Rukopise slati na adresu Uredništva. Rukopisi se ne vraćaju. Štampani tiraž 2000 primjeraka. Cijena Glasnika iznosi 10 KM. Uplata u KM na žiro-račun 1602005500015065 kod VAKUFSKE BANKE DD Sarajevo - uz naznaku za Glasnik. Glasnik je upisan u registar javnih glasila u Ministarstvu obrazovanja, nauke, kulture i sporta pod brojem 446 od 27. 08. 1994. godine.

| Sadržaj

Akaid

399-410 Sumeja Smailagić • Aksiom islama tevhid - monoteizam

Tefsir

7-18 Almir Fatić • Tefsir sure El-Bejjine

411-426 Enes Karić • Kako prevoditi sintagmu *šibgatullāh*?

557-570 Enes Karić • Božansko *svakad* i *svugdje* u evropskim i zapadnim prijevodima Kur'āna

571-584 Dr. hfz. Elmir Mašić • Biti iskren prema Bogu i dobar s ljudima – semanto-stilistička analiza sure El-Ma'un

877-890 Mensur Malkić • Tefsirske implikacije pauziranja na riječi *kellā* (كَلَّا)

Tesavvuf

19-42 Joseph Lumbard • Funkcija *ḡikrullāha* u sufijskoj psihologiji

785-802 Dr.sc. Azra Medara • Hadži Bajram Veli – utemeljitelj bajramijskog derviškog reda

Hadis

201-212 Mustafā Ahmed ez-Zerkā • Novo razumijevanje hadisa: „Ko me vidi u snu, zaista me je vidio...“

Aktuelne teme

- 43-60 **Edib Smolo** • Islamske finansije u doba Fintecha: Kratak osvrt
687-700 **Dr. Hikmet Karčić** • Negiranje genocida u Bosni i Hercegovini u savremenim kontekstima

Eseji

- 61-78 **Enes Karić** • 'Alī 'Abdurāziq i pokušaj zasnivanja sekularne hermeneutike Kur'āna i islama
79-86 **Orhan Bajraktarević** • Ibn Rušd i dijalog kultura
213-228 **Enes Karić** • 'Alī 'Abdurāziq i pokušaj zasnivanja sekularne hermeneutike Kur'āna i islama (2)
427-438 **Ibrahim Kalin** • Ontološka osnova kur'anske racionalnosti
701-710 **Dženan Mušanović** • Manjina u Kur'ānu i "mentalitet krda"
711-722 **Azra Lojić** • Religijski odgoj u funkciji razvoja interkulturalnog društva
911-942 **Mensur Valjevac i Mina Valjevac** • Kur'ansko-hadiske odrednice pripadnosti Ehli-bejtu

Pogledi

- 229-238 **Prof. dr. Orhan Bajraktarević** • Arkun i Džabiri: dvije kritike uma (Prilog afirmaciji djela Muhammeda Abida Džabirija i Muhammeda Arkuna kod nas)
943-962 **Jusuf Džafić** • Sujevjerni i inovjerni pogrebni običaji na našim prostorima

Kulturna baština

- 87-104 **Adis Sultanović** • Vjerskoprosvjetne prilike u imamatu Cazin po završetku Drugog svjetskog rata
105-118 **Suadin Strašević** • Carski i Kraljevski Garnizonski sud u Tuzli - K. Und K. Garnisonsgericht in dl. Tuzla
439-452 **Dr. sci. Adis Sultanović** • Uloga imama u procesu organiziranja i održavanja analfabetskih kurseva u Socijalističkoj Bosni i Hercegovini u 1947. godini
453-466 **Amela Dedić** • Običaji vezani za blagdane i praznike kod Roma
467-486 **Dr. Avdija Hasanović, mr. Merima Efendić** • Prikaz carigradskog mirovnog ugovora u arebičkom časopisu *Misbah*
585-600 **Dr. sci. Adis Sultanović** • Opstruiranje infrastrukturne obnove Islamske zajednice od strane organa vlasti u socijalističkoj Bosni i Hercegovini od 1945. do 1965. godine
601-614 **Jusuf Džafić** • Ebu Hanifina oporuka - vasijet Ebu Jusufu
723-742 **Edin Lepenica** • Organizacioni aspekt obavljanja hadža u SR BiH u fondovima Gazi Husrev-begove biblioteke (1945-1992)
743-760 **Dr. sc. Suadin Strašević** • Djelatnost carskog i kraljevskog Garnizonskog suda u Tuzli - Sudski postupci, suđenja
761-772 **Mustafa Tahrali** • Opći prikaz Ibn 'Arebijevog utjecaja na osmansko razdoblje

- 773-784 **Asmir Crnkić** • Drveni mostovi na Uni
891-910 **Edin Lepenica** • Organizacioni aspekt obavljanja hadža u SR BiH u fondovima Gazi Husrev-begove biblioteke (1945-1992) (nastavak iz broja 9-10.)

Dijalozi

- 239-250 Nova historija Poslanika islama, a.s.
Dijalog između Hamze Yusufa i Juana Colea

Osvrti

- 615-620 **Emrah Đozić** • Reakcija reisu-l-uleme Džemaludin-ef. Čauševića na pandemiju tifusa 1917. godine
621-628 **Dr. Hikmet Karčić** • Kontinuitet zločina kao prepreka za mir

Naši uglednici

- 251-258 **Mr. sci Asmir Crnkić** • Fejzulah Čavkić (1890-1944)
803-816 **Enes Karić** • Pozdrav pjesniku sufijjskih nadanja

Preseljenja na ahiret

- 963-970 **Mevlud Dudić** • Lik i djelo akademika muftije Muamera Zukorlića
971-976 **Muamer Šehić Durmišević** • Odlazak posljednjeg sufije staroga kova - U povodu preseljenja na ahiret Salih-ef. Ibriševića (1941-2021)

Svršenici medresa

- 977-988 Svršenici i svršenice naših medresau 2021. godini

Službeni dio

- 121-126 Aktivnosti Sabora
127-130 Aktivnosti Vijeća muftija
131-140 Aktivnosti Rijaseta
141-186 Dekreti
261-282 Aktivnosti Vijeća muftija
283-359 Aktivnosti Rijaseta
361-391 Dekreti
489-494 Aktivnosti Ustavnog suda
495-506 Aktivnosti Sabora
507-514 Aktivnosti Rijaseta
515-548 Dekreti
631-648 Aktivnosti Rijaseta
649-676 Dekreti
819-838 Aktivnosti Ustavnog suda
839-846 Aktivnosti Rijaseta

847-869	Dekreti
991-1003	Aktivnosti Vijeća muftija
1005-1019	Aktivnosti Rijasetu
1019-1065	Dekreti

فهرست

موضوعات عقائدية

٤١٠-٣٩٩ سمية سمايلاغييتش • التوحيد - بديهية الإسلام

موضوعات عقائدية

١٨-٧ ألمير فاتيتش • تفسير سورة البينة

٤١٠-٣٩٩ سمية سمايلاغييتش • التوحيد - بديهية الإسلام

٥٥٧-٥٧٠ أنس كاريتش • الآية القرآنية «كل يوم هو في شأن» في الترجمات الأوروبية والغربية

٥٧١-٥٨٤ ألبير ماشيتش • الصدق والإخلاص لله والصلاح واللطف للمخلوقات - التحليل المعني البياني لسورة الماعون

٨٩٠-٨٧٧ منصور مالكييتش • المضامين التفسيرية للوقف ما بعد لفظة كلا عند قراءة القرآن

تصوف

٤٢-١٩ جوزف لامبارد • دور ذكر الله في سيكولوجيا الصوفية

٨٠٢-٧٨٥ عذراء مدارا • الحاج بيرم ولي مؤسساً للطريقة الصوفية البيرمية

موضوعات تفسيرية

٤٢٦-٤١١ أنس كاريتش • مسألة ترجمة الكلمة القرآنية صبغة الله

حديث

- ٢١٢-٢٠١ مصطفى أحمد الزرقاء • فهم جديد للحديث (من رأي في المنام فقد رأي حقاً فإن الشيطان لا يتمثل بي) ٧٠٠-٦٨٧
- حكمت كارتشيتش • إنكار الإبادة والجرائم الجماعية المقترفة في البوسنة الهرسك في السباقات المعاصرة

موضوعات راهنة

- ٦٠-٤٣ أدب سمولو • لمحة قصيرة إلى المالية الإسلامية في عصر التكنولوجيا المالية (FINTECH)

مقالات

- ٧٨-٦١ أنس كارتش • علي عبد الرازق ومحاولته لإقامة التفسير العلماني للقرآن والإسلام
- ٨٦-٧٩ أورخان بيرقارتش • ابن رشد وحوار الثقافات
- ٢٢٨-٢١٣ أنس كارتش • علي عبد الرازق ومحاولته لإقامة التفسير العلماني للقرآن والإسلام (٢)
- ٤٣٨-٤٢٧ إبراهيم قالين • الأساس الوجودي للعقلانية القرآنية
- ٧١-٧٠١ جنان موشانوفيتش • الأقلية في القرآن و«عقلية القطيع»
- ٧٢٢-٧١١ عذراء لوييتش • التربية الدينية في خدمة تكوين المجتمع المتعدد الثقافات
- ٩٤٢-٩١١ مينا فاليفاتش، منصور فاليفاتش • دلالات القرآن والسنة على الانتماء إلى أهل البيت

نظرات

- ٢٣٨-٢٢٩ أورخان بيرقارتش • محمد أركون ومحمد الجابري: نقدان للعقل
- ٩٦٢-٩٤٣ يوسف جافيتش • العادات الجنائزية في أنحائها وما هو خرافي وغير إسلامي منها

تراث ثقافي

- ١٠٤-٧٨ آدس سلطانوفيتش • الظروف الدينية والمعارفية في أنحاء مدينة تسازين في الفترة ما بعد انتهاء الحرب العالمية الثانية
- ١١٨-١٠٥ ساعدون ستراشفيتش • محكمة الحامية العسكرية القيصريّة في توزلا
- ٤٥٢-٤٣٩ آدس سلطانوفيتش • دور أئمة المساجد في عملية تنظيم وتنفيذ الدورات التعليمية لمحو الأمية في البوسنة والهرسك الاشتراكية عام ١٩٤٧م
- ٤٦٦-٤٥٣ أملة ديديتش • عادات خاصة بالأعياد لدى العجر
- ٤٨٦-٤٦٧ وديا حسانوفيتش، مريمه أفنديتش • وصف معاهدة السلام الاسطنبولية في مجلة المصباح المطبوعة بالحروف العربية
- ٥٨٥-٦٠٠ آدس سلطانوفيتش • إعاقة عملية تجديد البنية التحتية للمشيخة الإسلامية من قبل الأجهزة الحكومية في البوسنة والهرسك الاشتراكية في الفترة ١٩٤٥ - ١٩٦٥م
- ٦٠١-٦١٤ يوسف جافيتش • وصية أبي حنيفة لأبي يوسف
- ٧٤٢-٧٢٣ أدين لينيتسا • الناحية التنظيمية الخاصة بأداء فريضة الحج من جمهورية البوسنة والهرسك الاشتراكية في وثائق مكتبة الغازي خسرويك (١٨٤٥-١٩٩٢م)
- ٧٦٠-٧٤٣ ساعدون ستراشفيتش • أعمال محكمة الحامية القيصريّة في توزلا
- ٧٧٢-٧٦١ مصطفى طهرة • عرض عام لتأثير ابن العربي على الفترة العثمانية
- ٧٨٤-٧٧٣ آسمير تسرنكيتش • الجسور القديمة على نهر أونا

٨٩٧-٩١٠ • أدين لبينيتسا • الناحية التنظيمية الخاصة بأداء فريضة الحج من جمهورية البوسنة والهرسك
الاشتراكية في وثائق مكتبة الغازي خسرويك (١٨٤٥-١٩٩٢م)

حوارات

٢٣٩-٢٥٠ • تاريخ جديد لرسول الله صلى الله عليه وسلم • حوار بين حمزة يوسف وخوان كول

ملحات

٦٢٠-٦١٥ • أمراه جوزيتش • رد رئيس العلماء جمال الدين شاشفيتش على عدوى التيفوس عام ١٩١٧م
٦٢٨-٦٢١ • حكمت كارتشيتش • استمرارية الجرائم كعائق في طريق السلام

وجهاء قومنا

٢٥١-٢٥٨ • أسمير تسرنكيتش • فيزولاه تشافكيتش
٨٠٣-٨١٦ • أنس كارتيتش • تحية لشاعر ذي آمال صوفية

الارتحالات إلى الحياة الآخرة

٩٦٣-٩٧٠ • المفتي مولود أفندي دوديتش • شخصية وأعمال المفتي الراحل معمر زوكورليتش
٩٧١-٩٧٦ • الشيخ معمر شيهيتش دورميشفيتش • ارتحال آخر المتصوفين من نوع قديم

مدارسنا الإسلامية

٩٧٧-٩٨٨ • الخرجون والخريجات في مدارسنا الإسلامية عام ٢٠٢١م

رسميات

١٢١-١٢٦ • نشاطات المجلس الاعلى
١٢٧-١٣٠ • لجنة المفتين للمشيخة الإسلامية
١٣١-١٤٠ • نشاطات الرئاسة
١٤١-١٨٦ • قرارات التوظيف والعزل عن الوظيفة
٢٦١-٢٨٢ • لجنة المفتين للمشيخة الإسلامية
٢٨٣-٣٥٩ • نشاطات الرئاسة
٣٦١-٣٩١ • قرارات التوظيف والعزل عن الوظيفة
٤٨٩-٤٩٤ • نشاطات المحكمة الدستورية
٤٩٥-٥٠٦ • نشاطات المجلس الاعلى
٥٠٧-٥١٤ • نشاطات الرئاسة
٥١٥-٥٤٨ • قرارات التوظيف والعزل عن الوظيفة
٦٤٨-٦٣١ • نشاطات الرئاسة
٦٧٦-٦٤٩ • قرارات التوظيف والعزل عن الوظيفة
٨١٩-٨٣٨ • نشاطات المحكمة الدستورية
٨٣٩-٨٤٦ • نشاطات الرئاسة
٨٤٧-٨٦٩ • قرارات التوظيف والعزل عن الوظيفة
٩٩١-١٠٣ • لجنة المفتين للمشيخة الإسلامية
١٠٠٥-١٠١٧ • نشاطات الرئاسة
١٠١٩-١٠٦٥ • قرارات التوظيف والعزل عن الوظيفة

| Contents

Aqaid

399-410 Sumeja Smailagic • Axiom of Islam: Tawhid-Monotheism

Tafsir

7-18 **Almir Fatic** • Tafsir of Sūrah Al-Bayyinah

411-426 Enes Karic • How to Translate the Syntagma of Şibgatullāh?

557-570 Enes Karic • Divine *Always* and *Everywhere*, in European and Western Translations of the Qur'an

571-584 Elmir Masic • Being Honest With God and Good to People - Semantic-Stylistic Analysis of Surah Al-Mā'ūn

877-890 Mensur Malkic • Tafsir Implications of Pausing on the Word Kellā (كَلَّا)

Sufizm

19-42 **Joseph Lumbard** • The Role of Dhikrullah in Sufi Psychology

785-802 Azra Medara • Haji Bajram Veli
- Founder of the Bajrāmī Dervish Order

Hadith

- 201-212 **Mustafā Ahmed ez-Zerkā** • New understanding of the hadith:
“Whoever sees me in a dream, has really seen me ...”

Current Themes

- 43-60 **Edib Smolo** • Islamic Finance in the Age of Fintech: A Brief Review
687-700 **Hikmet Karcic** • Genocide Denial in Bosnia-Herzegovina in Contemporary Contexts

Essays

- 61-78 **Enes Karic** • ‘Alī ‘Abd al-Rāziq and the Attempt to Establish the Secular Hermeneutics of Qur’ān and Islām
79-86 **Orhan Bajraktarevic** • Ibn Rushd and the Dialogue of Cultures
213-228 **Enes Karic** • ‘Alī ‘Abd al-Rāziq and the Attempt to Establish the Secular Hermeneutics of Qur’ān and Islām (2)
427-438 **Ibrahim Kalin** • The Ontological Basis of Qur’anic Rationality
701-710 **Dzenan Musanovic** • Minority in the Qur’ān and the „Herd Mentality“
711-722 **Azra Lojic** • Religious Education in the Service of Development of Intercultural Society
911-942 **Mina Valjevac and Mensur Valjevac** • Qur’anic-Hadith Determinants of Belonging to the Prophet’s Family

Views

- 229-238 **Orhan Bajraktarevic** • Mohammed Arkoun and Mohammed ‘Ābed Al-Jābirī: Two Critiques of the Mind
943-962 **Jusuf Dzafic** • Superstitious and Unbelieving Funeral Customs in Our Region

Cultural Haretage

- 87-104 **Adis Sultanovic** • Religious-Educational Situation in Imamate Cazin after the End of the Second World War
105-118 **Suadin Strasevic** • Imperial and Royal Court in Tuzla - K. und K. Garnisonsgericht in DI. Tuzla
439-452 **Dr. Adis Sultanovic** • The Role of the Imams in the Process of Organizing and Maintaining Illiteracy Courses in SR Bosnia and Herzegovina in 1947
453-466 **Amela Dedic** • Roma Customs Related to Religious and Secular Holidays
467-486 **Dr. Avdija Hasanovic, Mgr. Merima Efendic** • Review of the Istanbul Peace Treaty in the Arabican Magazine *Misbah*
585-600 **Adis Sultanovic** • Obstruction of the Infrastructural Reconstruction of the Islamic Community by the Authorities in the Socialist Republic of Bosnia-Herzegovina from 1945 to 1965
601-614 **Jusuf Dzafic** • Abu Hanīfah’s Will (Wasiyyah) to Abu Yusuf
723-742 **Edin Lepenica** • Organizational Aspect of Performing Hajj in SR BiH

- in the Funds of Gazi Husrev-Bey Library (1945-1992)
- 743-760 **Suadin Strasevic** • Activity of the Imperial and Royal Garrison Court in Tuzla
- 761-772 **Mustafa Tahrali** • General Overview of Ibn 'Arabī's Influence on the Ottoman Period
- 773-784 **Asmir Crnkic** • Wooden Bridges on the Una River
- 891-910 **Edin Lepenica** • Organizational Aspect of Performing Hajj in SR BiH in the Funds of Gazi Husrev-Bey Library (1945-1992)

Dialogues

- 239-250 The New History of the Prophet of Islam, 'a. s.
Dialogue between Hamza Yusuf and Juan Cole

Reviews

- 615-620 **Emrah Dozic** • The Raisu 'I-Ulama Dzermaludin-ef. Causevic's Reaction to the Outbreak of the Typhus pandemic in 1917
- 621-628 **Dr. Hikmet Karcic** • Continuity of Crimes as an Obstacle to Peace

Our dignitaries

- 251-258 **Asmir Crnkic** • Fejzulah Cavkic
- 803-816 **Enes Karic** • Greetings to the Poet of Sūfī Hopes

Passings

- 963-970 **Mevlud Dudic** • Character and Work of Academician Mufti Muamer Zukorlic
- 971-976 **Muamer Sehic Durmisevic** • Departure of the Last Sufi of the Old School

Our Madrasas

- 977-988 The Graduates, both Male and Female, of Our Madrasas in 2021.

The Official Part

- 121-126 The Activities of Sabor
- 127-130 Activities of the Council of Muftis
- 131-140 The Activities of Riyasat
- 141-186 Decrees
- 261-282 Activities of the Council of Muftis
- 283-359 The Activities of Riyasat
- 361-391 Decrees
- 489-494 Activities of the Constitutional Court
- 495-506 The Activities of Sabor
- 507-514 The Activities of Riyasat
- 515-548 Decrees

631-648	The Activities of Riyasat
649-676	Decrees
819-838	Activities of the Constitutional Court
839-846	The Activities of Riyasat
847-869	Decrees
991-1003	Activities of the Council of Muftis
1005-1017	The Activities of Riyasat
1019-1065	Decrees